Päewaleht

Tänast lehte 8 külge.

Esmaspäeval hinnata kaasanded
pilke- ja naljaleht „KRATT" ja kunsti erilisa „KUNST ja KIRJANDUS".

Toimetus ja talitus: Pikk tän. 2. Kontor avatud 9—5. Arijuhi kõnetunnid 9—11, 4—5. Aadress: „Päevaleht" Tallinn, postkast 433.
Telefonid: Peatoimetaja G. E. LUIGA 433-63. Vastutav toimetaja L. KENN 433-63 või 433-47. Toimetusel: 448-51, 433-96, 433-47, 431-15. Juhatus 434-19. Arijuht 448-12, kontor 433-11, kassa ja arveosakond 433-54, trükikoja kontor 437-08, litograafia-osakond 454-68, ekspeditsioon 452-84, raamatukauplus (Pikk t. 2) 434-94 ja (Jaani t. 6) 446-11.
Peatoimetaja G. E. LUIGA.

Üksik number 6 senti.

TELLIMISE HINNAD:

1 kuu postiga 1 kroon 50 senti.	1 kuu postita 1 kroon
2 kuud „ 3 „ — „	2 kuud „ 2 „
3 kuud „ 3 „ 70 „	3 kuud „ 3 „
Üle 3 kuu korraga tellides iga järgneva kuu eest 1 kr. 20 s.	Üle 3 kuu korraga te järgneva kuu eest 1
Välismaale 4 kr. kuus.	Aadressi muutmin

Kuulutuste hinnad: kuulutuse küljel 6 senti, teksti ees teksti sees 15 senti ja tekstis teksti kirjaga 18 senti r laiuses. Kohaotsimise kuulutused kuni kr. 3 — poole
Kuulutuste koha valikut ei kindlustata.
Kuulutusi võetakse vastu lehe järgmisesse numbrisse igapäe reedel ja laupäeval kl. 12-ni.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovl

Nr. 262 — Teisipäeval, 26. septembril 1933 — XXVIII aasta

Wasakul Austria uue kabineti liikmeid. Ülal, wasakult kaitseminister kindral Alois Schoenburg-Hartenstein ja julgeolu minister Karl Karwinsky, all, wasakult, kohtuminister dr. Glaas ja tööminister Neustaedter-Stuermer. Paremal — Poola riigimeeste külaskäik Danzigile 22. sept. Poola külalised — peaminister Jedrzejewicz ja kaubandusminister Zarzycki — wõeti Danzigi raudteejaamas pidulikult wastu. Pildil poola külalised jaamast wäljumisel. Ees sammub peaminister Jedrzejewicz (lilledega) Danzigi linnapea saatel.

Kas kindral Laidoner määratakse Danzigi ülemkomiss

Kandidaadid, kes üldse tulewad kõne alla. — Kindral Laidoneri arwamine.

Poola seisukoht uue ülemkomissari riikkondsuse asjus.

Pöördusime järelepärimisega kindral Laidoneri poole, kas talle on saabunud mingisuguseid ametlikke ettepanekuid wõi teateid tema määramisest Danzigi ülemkomissari kohale. Kindral Laidoner wastas eitawalt. Küll on ta aga saanud Poola ja Saksa ajalehti, milles leidub teateid tema wõimalikust kandidatuurist komissari kohale.

Kindral Laidoner isiklikult sellesse wõimalusse ei usu,

ja peamiselt seepärast, et Saksa ajalehtedes on kirjutatud tema kandidatuuri wastu. Nii kirjutab üks Saksa ajaleht, et kindral Laidoner olewat „poolajõbralik", mispärast teda ei saaks pidada erapooletuks Danzigi küsimuste lahendajaks. Peale kindral Laidoneri on nimetatud wõimalike kandidaatidena ülemkomissari kohale praegust Hispaania saadikut Stokholmis, Austria saadikut Warssawis, kaht inglast, kaht bulgaarlast ja üht portugaallast. Kindral Laidoner arwab, et ülemkomissari kohale nimetatakse mõni isik, kes kuulub Rahwasteliidu ametkonda.

Kindral Laidoner arwab, et tema nimi on pääsnud ajakirjanduse waheft seepärast, et temast kõneldi waremalt ka kui Rahwasteliidu poolt määratawast

presidendist Saarimaale.

Siis olewat rekomendeerinud teda sellele kohale sir A. Wilton. Tegelikult määrati sellele kohale teine isik.

Nii kindral Laidoneri seletused meie lehele ta määramise wõimaluste ja ebawõimaluste üle. Ta skepsisele näib aga wastu kõnelewat alljärgnew ETA telegramm Warssawist:

Warssaw, 24. 9. Poola poolametlik informatsioonibüroo „Iskra" juhib tähelepanu asjaolule, et Danzigi Rahwasteliidu-komissari Rostingu nimetamisega Rahwasteliidu wähemusrahwuste osakonna direktoriks, kerkib esile Danzigi uue ülemkomissari kandidatuuri küsimus. Poola nõuab, et Rostingi järeltulijaks saaks silmapaistew rahwuswaheline isik, kes oleks mõne wäiksema õrgekultuurilise riigi kodanik (meie õrendus; „Pol.") aga mõne suurriigi esindaja, sest n seisaks liiga oma walitsuse mõju all gatsioon Genfis ei tee mingit sala inglase kandidatuur Danzigi ülemko nagu seda soowitatakse teatawatest ei oleks Poolale sobiw, ütleb „Iskra

Kindral Laidoneri poolt main tidest aga üksi teine peale tema e nõudmistele: et tulewane komissar o paistew rahwuswaheline isik" ja 2 sema õrgekultuurilise riigi kodani praegu Poola kaal Rahwasteliidu tõusmas, tohiks Poola seisukoht Poola arwamine Danzigi küsimu määraw) olla wäga kaaluw.

Danzigi ülemkomissari koht presidendi kohale wabariigis ja e Rahwasteliidu autoriteeti üldse. E kodaniku wõimalik nimetamine sell hale oleks kaudselt ka Eesti asjaks.

Riidekaupmehed wõitluses tekstiiltööstuse müügipoliitikaga.

Nõutakse wabrikute kaupluste-wõrgu likwideerimist, riidetollide alandamist ja sisseweokitsenduste kaotamist.

Riidekaupmehed üleriiklikus ulatuses on otsustanud astuda otsustawasse wõitlusse riide-suurtööstuse müügipoliitika wastu, mis ähwardawat laostada erakaupmehed. See otsus tehti üksmeelselt pühapäewal Tallinnas Seltskondlikus Majas peetud ülemaalisel riidekaupmeeste päewal, millest wõttis osa 60 riidekaupmeest, neist paljud kaupmeeste kutseorganisatsioonide esindajad. Koosolekul, mida juhatas Üleriikliku Kaupmeeste Seltside Keskliidu esimees J. Simm, walitses wäga ärew meeleolu. Niihästi referaatidest, mis selle küsimuse üle peeti, kui ka rohketest sõnawõtmistest ilmnes warjamata rahulolematus ja meelepaha tekstiil-suurtööstuse wastu, kes hoolimatult kasutawat praegust monopoli-seisukorda kodumaa riideturul. Suurtööstuse müügipoliitika olewat wastolus riigi ja rahwamajanduse huwidega, ta häwitawat erakaubanduse oma kaupluste wõrgu loomisega, et kiskuda enda kätte monopoli ka riidekaubanduses.

Wastuwõetud resolutsioonides, mis koosolekul walitud 5-liikmelise komisjoni poolt neil päewil esitatakse majandusministrile riidekaupmeeste nimel, nõutakse kõigepealt, et kaupade turustamisel pandaks maksma kindlad wahekorrad suur- ja wäikemüügi suhtes ja ühtlustataks hinnapoliitika. Edasi tuleks likwideerida wabrikute kaupluseid kõige kiiremas korras, kuna need ja mõnedele üksikutele suurkaupmeestele antawad erilised soodustused wõtawad wõimaluse erakaubanduse eksistentsiks. Normaalolukorra maksmapanekuks tuleks kaotada sisseweo keeld ja alandada tolle kodumaa tööstuse mõistliku kaitsepiirini.

Need abinõud, öeldakse resolutsioonis, on paratamatud, kui tahetakse päästa meie riidekaupmeeskonda häwimisest. Lubades kesta praegust suunda tööstustoodete lewitamisel, nõrgestatakse keskklassi, mis jätab raskeid haawu niihästi riigi kui ka sotsiaalsetele ja majanduslikele huwidele.

Koosolekul kuulati ära Tartu ülikooli eradatsendi Kupferi referaat teemil: erakaubanduse ja tööstuse osa siseturu korraldamisel, milles referent märgib, et tekstiiltööstuse hinnapoliitika ei wasta siseturu ostujõule. Tööstust tuleks paratamatult ratsionaliseerida, tööstuse walitsemise kulusid kärpida, kõrwaldada wananenud sissesõidud jne.

Riidekaupmehed Kabal ja Teisenroth kõnelesid lähemalt walitsewast olukorrast riideturul. Meie riidekaupade hinnad on 100—140% kõrgemad wälismaa omadest, kodumaa wabrikute saadusi ei jõuta osta. Suurtööstus wõtab liigset wahekasu. Administratsioonile kulutatakse hiiglasummasid. Kasud, mis see tööstusala annab, ei jää kodumaale.

Ühistegewuse õpetamist ülikoolis peetakse tarwilikuks.

Koondamiste tagajärjel ülikoolis on kawatsus õppekawast wälja jätta ka agraarpoliitika ja ühistegewuse õpetust. Eesti Ühistegelise Liidu nõukogu seda küsimust arutades peab soowitawaks, et ühistegewuse õpetus koos agraarpoliitika ja turundamise professuuriga siiski õppekawasse püsima jääks. See on tarwilik eriti seetõttu, et ühistegelistel ettewõtetel on meie majanduselu korraldamisel täita tähtis osa ja ülikool peaks andma ka sarnaseid tööjõude, kes on suutelised ühingute tööd organiseerima ja juhtima.

Nõukogude aristokraatia.

Prantsuse radikaalse lehe „L'Oeuvre'i" kaastöölline Tabouilly jutustab järjekordses kirjas Moskwast sellest, kuidas elawad rahwakomissarid ja wäliskomissariaadi ametnikud — ühe sõnaga — Nõukogude aristokraatia.

Moskwas on nüüd sagenenud wälismaa külaliste wastuwõtud. Neid korraldatakse endises Rjabuschinski lossis Spiridonowskajal. Siin peatusid Amanullah, Herriot ja nüüd Pierre Cot.

Saatkondade autod sõidawad wäiksele, halwasti sõlutatud uulitsale ja peatuwad sammaskäigu ees, kust neile jookseWad wastu üleni walgesse riietatud uksehoidjad ja teenrid.

Kuni garderoobis antakse ära üliriided ja teretatakse rahwakomissari, kostawad saalist moodsa Pariisi foxtroti „Pas de la Marine" helid. Smoking pole kommunistidele sunduslik, frakke ei näe üldse. Enamik kooswibijaist on sõjawäe univormis wõi mustades wormipluusides.

Selle eest on Nõukogude naisaristokraadid wäga elegantselt riietatud — musliinist, taftkleitidesse. Parimad teatri naisrätsepad teewad neile 60 kuni 100 rubla eest suurepärasei kleite.

Litwinow, Karahan, Woroschilow, Tuhatschewski tantsiwad innukalt kuni õhtusöögini. Siis minnakse salongidesse, kus juba lauad kaetud. Kutsutud wõõrad istuwad 12 wõi 20 inimese kaupa laudade ümber, söötwad, joowad, suitsetawad ja jutlewad kuni kella neljani hommikul.

Rukkimüügi korraldamine terawiljakaswatajate juhtimisele.

Eesti Ühistegelise Liidu nõukogu ja juhatuse ühisel koosolekul 23. septembril oli arutusel terawilja kaitseseadusega ühenduses olewad küsimused. Sellel asuti seisukohale, et kui rukkimonopol lõpetatakse, siis tuleb luua sarnane uus organisatsioon, millest wõiksid aktiiwselt osa wõtta terawiljakaswatajad, kes terawilja müügile toimetawad. See organisatsioon töötaks esialgu riikliku kapitaliga. Sarnane organisatsioon oleks waba poliitilisest mõjutustest ja saaks ära kasutada põllupidajate ühinguid wilja kokkuwõtmise alal.

Loosimine lükati edasi.

Eesti Põllumeeste Seltsi rahalise loterii lõpploosimine lükati edasi 29. oktoobri peale.

Tulekahi Lasarewo põllutöökoolis.

Tuli häwitas suurema osa hoonest. — Kahju ulatub 8000 kr.

Petseri, 25. 9. Pühapäewa hommikupoolitull kella 11 paiku tekkis tulekahi Petseri lähedal Lasarewo asunduses asetseWas põllutöökoolis. Kohale rutanud kohalikul ja Petseri tuletõrjel läks pika töö järele korda päästa hoonest maani mahapõlemisest. Tulele suudeti panna alles siis piir, kui hoone katus, pööningukord ja teine kord olid ära põlenud. Hoone alumine kord päästeti, kuid wesi riikus täiesti tema sisemuse.

Põllutöökooli sissesõidest suudeti suurem osa põlewast hoonest päästa. Koolijuhataja Nool polnud tulekahju ajal Lasarewos. Seetõttu on ka esialgu teadmata, kui suur on põllutööministeeriumi kahju. Hoone kuulus teatawasti põ riumile. Arwatakse, et kahju ulatub le. Hoone tule wastu kindlustatud

Esialgse juurdluse andmetel o algusse arwatawasti kaitsejõ korstnaj ta pööningule, kust läks edasi üle k

Soome leht Eesti sisep seisukorrast.

Helsingi, 25. 9. „Uusi S dab täna kolmeweerulise artikli Ee sündmustele ja eelseiswale rahwah

Eesti ühistegelise liikmeteks

wõeti liidu nõukogu koosolekul 23. ühingut. Seega on praegu liidu ühingut.

„GLORIA-PALACE"

Esmaspäewast wäljapaistew esietendus! Maailma ajakirjanduse waimustatud arwustused!
Publiku üldlemmik, kuulus
Gary Cooper
oma uusimas ja selle hooaja parimas helifilmis
„LUIGELAUL".
Põrutaw draama 12 jaos, ERNEST HEMINGWAY romaani järele **„Jumalagajätt armeega".** Armastuse ja armukadeduse kurbmäng. Inimeste kurbmäng, keile südametes tärkas armastuse leek. Suure armastuse lugu inglise halastajaõe ja ameerika nooremehe wahel, kes teenis ohwitserina Itaalia sõjawäes. Kurbmäng, mis leidis aset Itaalia ilusaimas nurgakeses, werise maailmasõja tagaplaanil.
Peaosades **Gary Cooper,** kes oma mänguga wapustab waatajate südameid, **Helen Hayes** ja **Adolphe Menjou.**
Paramounti helinädalaringwaade. — Maailma wiimased uudised. Huwitaw lisapala.
Kassa awatud kl. 5. Seansside algus kell 5.30, 7.30 ja 9.30 õhtul.

KINO HELIOS 5 7 9
Wiimaseid päewi
grandioosne spordisümfoonia
„Suur wõit".
Peaosades **BRIGITTE HELM** ja suur ansambl kuulsustest.
Ükski sportlane ega laulu sõber ei tohi jätta kasutamata juhust waadata seda hiigelsuurt spordi- ja laulueeskawa.

Kino „AMOR"s. Harju 38, kõnetr. 443-87.
Wiimaseid päewi! Kaks maailmakuulsust korraga ühes filmis Madridi ooperi primadonna New-Yorgi „Metropolitan" ooperi tenor **ROSITA MORENO RAMON PEREDA** oma kuulsamas laulu-helifilmis
„Laul õnnest". Ületamatu ilusate laulude helifilm. See film on kõikjal suure poolehoiu wõitnud. Laulud selles filmis on nõudlusikult kenad, seda garanteerivad uba kaks maailmakuulsat nime.
II) Eri Bos, Julius Falkenstein, Tibor v. Halmay, Harry Liedtke ja teised tujukõllases farsis
„Sa oled mulle kõik". Lõbusatsuline farss näitlejate hea koosseisuga, esmakordselt esineb filmis noor anderikas Eri Bos.

KINO „ARS" MÕSPIDALI 2
Lõõkeeskawa! Maailma suurim lõõ film! Kinokunsti tippsaawutus! Suurfilm
„L. P. I. ei wasta".
II) Magusaim pala naerumuskleile — helifarsina
„Tahaksin kordki olla mureta".
Peaosis: **Max Hansen, Ursula Grabley, Fritz Grünbaum** ja teised.
Etenduse algus esmaspäewal kell 1/2 7.

KINOTEATER **„SKALA".** Wabriku tän. 8. Algus kell 5, pühap. kell 1
Suur, haruldaselt ilus I. kahekordne eeskawa: **„Surm Shanghai kohal".** Haaraw kriminaaldraama 11 jaos, mille tegewus hargneb weriste Hiina sündmuste tagaplaanil. Ühe naise saatus, kes sattunud eluga wastoliu, andudes mürkidele ja kelle lunastus puhas armastus. Peaosades **Gerda Maurus, Peeter Voss** ja **Else Elster.**
II. **„Arsti naine."** Tõsine, kütkestaw eludr. 8 jaos, peaosades **Warner Baxter, Joan Bennet** ja **Victor Warconi.**

Kino **„Ars".** Paldiski mnt. 19.
Täna kaks parimat helifilmi! I) Suur armastuse, seikluste ja meeleolufilm! **„KULDNE SAKSOFON".** Film, milles wõistlewad parimad orkestrid, tuliwõil tiusaid wiise ja muusikat, peaosades **Hans Albers** ja **Luise Rainer.**
II) Film täis kirge ja armuseiklust: **„SUUR KIRG".** Peaosades tuntud traagik **Warner Baxter** ja **Dorothy Mackaill.**

Rätsepp J. Puksberg Pikk tän. nr. 37, telefon 411-79.
Teatan lugupeetud tellijatele, et on olemas suures walikus kõrgeväärtuslikke inglise kaupu end se hinnaga (enne krooni langust), seepärast wõin wa mistada tellimisi hästi ja mitte kalliit. Elegantne, moodne lõige. Ki re tell miste täitmine.

Hotell-restoran-baa
Wiru t. 24. „EUROPA" Tel. 46
Esimest korda Tallinnas
suur uudis
Rootsi baar, 16 rooga, á 50 senti
iga päew hommikul kella 10 — 1,
kella 1—1 öösel harilikud baaritoidud.

Dancing-Palace „Gloria"
26. ja 27. septembril
Fotogeensuse ja ilu wõistlus l
soowiwad pääseda United Artists'i poolt walmi
Eesti filmitähti Hollywoodi
Eelwalikul wõistlusele pääsnuist, samuti ka pu filmiüleswõtteid. Auhinnatud kandidaatide fo Hollywoodi, United Artists'ile.
Peale selle suur **kabaree-eeskawa.**
Laudu palutakse aegsasti ette tellida tel. 452-14.

„LASTE RÕÕM" on laste ö

Itaalia ja Wenemaa.

„Päewalehele“ kirjutanud Benito Mussolini, Itaalia peaminister.

Laupäewal, 2. septembril, Itaalia lisas uue pakti oma pikale sõprus- ja mittekallaletungi-paktide nimestikule — pakti Nõukogude Wenega. See pakt töötati wälja ja kirjutati alla ajal, kus nelja pakti rahwuswaheliselt mõisteti walesti, nagu oleks ta suunatud Wenemaa wastu, pidanud wiima Wenemaa isoleerimisele. Itaalia on nüüd kaotanud kõik kahtlused nelja pakti salakawalate tagamõtete suhtes, kirjutades alla wiimasele paktile Wenemaaga.

Igatahes oli niisugune mõte täiesti põhjendamata, kuna Itaalia juba 7. weebruaril 1924. a. alustas jälle normaalseid diplomaatlikke suhted Wenemaaga ühe esimesena lääne suurriikide seas. Sealt peale Itaalia on alatiselt harrastanud ausat ja lojaalset poliitikat kaubawahetuse suurendamiseks Nõukogude Liiduga. Praegune leping on ju selle poliitika otseseks tulemuseks.

Teisest küljest, kui on tõsi, et Wenemaa on mõni aeg olnud rahwuswahelisel alal teistest lääneriikidest eraldatud, siis on samuti tõsi, et Herriot Prantsuse peaministri kohal olles algatas läbendamise poliitikat Wenemaa ja Prantsusmaa wahel. See poliitika teostati Prantsuse-Wene lepinguga 19. nov. 1932. Wene suhted Inglismaaga on käinud ajatabelil üles ja alla, diplomaatlikud suhted on seal mitmel korral katkestatud, kuid ikka ja jälle on neid uuesti jatkatud.

Mis puutub Saksamaasse, siis olid tema suhted Wenemaaga alates 1922. a. palju sõudamlikumad kui need sidemed, mis Wenemaal tol ajal olid teiste riikidega. Saksamaa hiljutine sisemine riigikorra ümbermoodustamine on selles de facto seisukorras mõndagi muutnud. On silmnähtaw, et soodsam kaubawahetus, sotsiaalsed ja kultuursed sümpaatiad wõiwad selle kahe riigi wahel, keda juhiwad üthlased ideed ja poliitiline süsteem, saada jälle jalule seatud, kuid samuti on kindel, et need wõimalikud sümpaatiad ja walitud sõprusawaldused ei wõi määrata kahe suure rahwa wälispoliitikat ja rahwuswahelisi suhteid.

Sel alal on Itaalia käinud oma teed, mis räägib enda eest selget keelt. Igas oma tegewuses on minu walitsus lojaalselt ja eksimatult säilitanud usu põhimõttesse, et iga rahwas peab awaldama suuremat austust nende rahwuswaheliste seaduste wastu, mis juhiwad maailma.

Nelja-pakti esildas ja töötas wälja faschistlik Itaalia üheskoos Inglise konstitutsionaalse monarhiaga, Prantsuse demokraatiaga ja parlamentaarse wabariigi ning rahwussotsialistliku Saksamaaga. Kui seisame palest palgesse teiste rahwaste ideede ja meetodite ees, siis me nõuame neilt ainult seda, mida ise ei keela neile, nimelt suurimat austust selle korra wastu, mis walitseb seespool meie piire ja mis puutub Itaalia autoriteeti ning prestiisihi wäljaspool piire.

Selles pole mingit järjekindlusetust, et minu walitsus lojaalselt sirutab oma sõbraliku käe rahwastele, keda walitsetakse teiste põhimõtete järgi. See wastab tegelikult täiesti minu poliitikale, mis rühib rahulike suhete loomisele rahwaste wahel. Mis puutub Wenemaasse, siis olen weendunud, et rahwaste kohustuseks on teda aidata pääseda wälja eraldusest ning kergendada tal lähema koostöö alustamist lääne riikidega tsiwilisatsiooni ja rahu ühiseks heaks.

Nelja-pakt on Lääne-Euroopale toonud suure kergenduse. On lõdwendanud pinewust, mis ähwardas saada häädaohtlikuks ja kaldus maailma wiima uue sõja puhkemisele. Pakt oli hoobiks üksikute riikide waheliste lepingute süsteemile, kooskõlastades nelja Lääne-Euroopa suurriigi poliitika ühiseks rahupoliitikaks kümne aasta jooksul.

Meie ei tohi ignoreerida Wenemaa potentsi. 164.000.000-hingelist rahwast peab lugema jõulisemate maailma rahwaste hulka. Itaalia on tunnustanud Wenemaa õigusi sellele kohale riikide peres, mis talle peaks kuuluma. See on kergitanud kaks küsimust: Wenemaale tuleb kindlustada talle kuuluw koht Euroopa rahwaste seas, ta tuleb tõmmata kaasa Rahwasteliitu ja anda talle kindlustus, et lääne riigid ei püüa teda isoleerida.

Mis on Itaalia-Wenemaa pakti ülesandeks? Harilikult rahwad sõlmiwad lepingud selleks, et ajada nendega teatawat kaasupoliitikat. Itaalia ja Nõukogude Liidu wahel on esmajoones küsimuses küll ühine sõpruse süwendamine majanduslikku koostöö alusel.

Meid lahutab Wenemaast poliitilistes teooriates ülepääsmatu kuristik, kuid need teooriad käiwad sisemise administratsiooni kohta, millesse Itaalial pole tahtmist ega kawatsust end mingil tigimusel segada.

Meil pole ühegi rahwa wastu waenulikku programmi. Itaalia-Wene pakt on ses suhtes selge ja läbipaistew. Kumbki lepingule allakirjutanud riikidest ei wõi relwadega toetada seda kolmandat riiki, kes peaks ühe wastu meist alustama sõda. Igaüks tunnustab teise õigusi walida poliitilist korda, mis talle sisemiselt näib parim, keegi ei tohi enda segada teise sisemistesse asjadesse. Pakti liinid on kindlalt joonistatud: nad nõuawad majanduslikku koostööd ja relwade jõu tarwitamise eest hoidumist. Need kaks põhimõtet loowad soliidse aluse, millel mõlemad riigid wõiwad arendada sõbralikku koostööd. Järsk seisukoha wõtmine lepingus igasuguse majandusliku ehk kaubandusliku sõja wastu on samuti wäga tähtis fakt. Meie oleme ka määranud, et pragune pakt ei tohi mõjutada ühtki teist tulewast pakti teiste rahwastega, et mitte kaotada praeguse pakti rahulikku iseloomu. Igasugune blokkide ja rühmade wõimalus tema järgi peab olema kõrwaldatud.

Nelja-pakt kaotab selle ohu Lääne-Euroopas ja nii palju kui puutub Itaaliasse, loodan mina, et selle paktiga mul on wõimalik saawutada samad tagajärjed ka Ida-Euroopas ja Lääne-Aasias.

See on esimene erapooletuse ja ühtlasi mittekallaletungipakt, mis lääne riikidest keegi Wenemaaga sõlminud. Tema kestwuseks on wiis aastat, kuid meid ei ole midagi takistamas, et enne tema tähtaega jõudmist teda jälle uuendatakse. 2. sept. Roomas alla kirjutatud pakt on suure osa Euroopost poliitiliselt stabiliseerinud. Ida-Euroopa näib rahulik ja nüüd on lääne käes kord astuda otsustaw samm samas suunas edaspidisel rahwuswahelisel kokkutulekutel.

ETA

KRIMM

LÕUNA-VENE PABEROSSI TUBAKAS

50 gr. 60 s.

Ais SIRENA

Segu — äsja saabunud wilmase lõikuse tubakatest.

JLMUS

LASTE RÕÕM

Hind 25 senti 9 Nõudke ajalehe müüjalt.

SISU: Konn ja seen — luuletus. Päikesekell — jutt wanast halbst ajast. Peetri kingad — jutt waesest poisist, kes tahtis aidata oma wanemaid. Koerte sõprus — wa m. Rebane ja wähk — muinas utt. Suur kuusk — meremehe seiklusjutt. Hombaarst ja lõwi — õõbus lugu aul pilt dega. Wäike Lilsi — nal akaid juhtumusi wäikese tüdarlapse elust. Mees ja hundid — Rootsi muinas utt. Sünnipäew — jutt koolielust. Kapsauss ja käowaablane — looduslooline jutt. Küsimusi, wastuseid, kabe, rohkesti ilusaid pilte j. n. e.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Reklaamkongress Milanos.

Milanos peetakse praegu neljandat rahwuswahelist reklaamkongressi. Esimesel kongressil päewal pidas dr. Pestelli, Itaalia kuulutuskontorite liidu esimees kõne, milles ütles, et on olnud suur eksitus kriisi-aegadel wähendada kuulutamist ajalehis. Ajaleht on alati olnud parim wahend ühenduseks ja wahetalitajaks kuulutaja ja publiku wahel. Rohkem kui kuskil mujal, loeb publik kuulutust ajalehes.

„Sojusfilm“.

Nõukogude kinoettewõtte „Sojusfilmi“ kontrollimiseks määratud komisjon on paljastanud rea suuri puudusi asjaajamises. „Iswestija“ pahandab, et „Sojusfilm“ weel nüüdki reklaamib filme Moshuhini ja Lisenko osawõtuga, ehkki need jõud ammu üle läinud kodanlise filmi teenistusse. Möödunud aastal „Sojusfilm“ andis praagi ja halwa organisatsiooni pärast 4 miljonit rubla kahju. Käesolewa aasta esimese poolaasta jooksul selle summaga liitus weel kaks miljonit.

Mitukümmend inimest saab palka õieti mingit tööd tegemata. Paljud reshisöörid on muutunud trusti pensionäideks. „Peterburgi öödes“ anti peaosad näitlejaile Dobronrawile ja Gorjunowile. Näitlejad said wiie kuu jooksul 16.000 rubla, ilma, et oleks midagi teinud, kuna ikka weel ei saadud alustada. Film „Platside kaup“ walmistatakse juba kaks aastat. Stsenaarium on 14 korda ümber tehtud ja 6 korda uuesti kirjutatud. Seni on film trustile juba läinud maksma pool miljonit rubla. Üleswõtteid alustatakse ilma stsenaariumideta, plaanitult, ilma hästi walitud kaadrideta.

Walitsuswõimu tõstmise tähe all.

Kui Riiast 18. septembril läbi sõitsin, siis oli Riias päewakangelane ajakirjanik-kirjanik Richard Waldes-Berzinsch, kelle näitelawaleseatud jutustus „Merikarud“ („Merihundid“) kunstiteatris erakordselt suure eduga läks ja wististi weel pikemat aega näitelawale jääb püsima. Juba Tallinnas, lugedes lehtede kiitwaid arwustusi, oli tunne, et autoril korda on läinud luua elawat ühendust kuulajaskonnaga. Arwustus märgib üksmeelselt „Merikarude“ tüüpe positiiwsetena ja elulähedatena. Ja kõneluses autori endaga, tähendas ta, et elulähedate tüüpide loomine ei ole päewapiltniku töö. Elulähedates inimestes tundub ürgjõulisust ja nad kannawad ka ideid, mis üle praeguste põlwede peade ulatuwad tulewikku.

Ööti elab praegu Riia kultuurilise meeleolu tähe all, olles waimustatud „Merikarudest“. Autori enda üteluse järgi on suurem osa „Merikarudest“ pärit Salatsi-Häädemeeste waheliselt rannikult. Järelikult tohiksid „Merikarud“ meie teatreid huwitada ka päritolu poolest.

*

Kuid Riias kõneldi ka sellest küsimusest, mis käesolewa kirjutuse aineks. 18. septembril ilmus paaris ajalehes teade, nagu oleks Läti wana-põllumeeste erakonnas walitsuswõimu tõstmise küsimus tõsiselt päewakorral. Üksikasjust kõneldakse kitsamas ringkonnas. Samuti on kuulda, et sama küsimust kaaluwad ka praeguse peaministri ja eelmise peaministri Skujeneeksi ringkonnad. Kuuldawasti kawatseb wanapõllumeeste erakond ligemal ajal korraldada üle maa koosolekud, kus küsimus terawalt seatakse. Peetakse wõimalikuks, et president wõib rahwaesinduse laiali saata wana-põllumeeste pealekäimisel, keda ka Blodneeksi-Skujeneeksi rühmitused wõiwad toetada. Rahwaesinduse laialisaatmise otsus läheb rahwahääletusele. Kui ta heaks kiidetakse, tulewad uued walimised. Arwatakse aga, et juba enne uut parlamenti tuleb uus walitsus, kellelt loodetakse sirgjoonelist ja kindlakäelist poliitikat. Walitsuse juhtimine läheks sel korral arwatawasti wanapõllumeeste kätte, kui mitte wahepeal hoogsalt ei kaswa wool, mis nõuab, et walitsusest eemale jääksid aktiiwsed erakonnategelased.

*

Kui Wiinis öö olin maganud ja 21. septembri hommikul mõne siinse kolleegiga kokku sai, nimetati mulle Austria uue walitsuse arwatawat koossuisu. Pärastlõunased lehed toowad juba liidupresidendi Miklase teadaande uue walitsuse koosseisust. Ja senise walitsuse lahkumisest hakati kõnelema alles eile pärastlõunat. „Neue Freie Presse“ ütelust tarwitades, oli ärewa, suurpoliitilise öö jooksul Dollfussi walitsus ümber kujundatud. Nii president kui walitsus ja ka ajakirjanikud olid öö läbi ülal. Uus walitsus sündis parlamendi kaastööta, kuna parlamendi juhatus täies koosseisus omal ajal teatawasti tagasi astus ja isikut ei olewat, kes wõiks parlamendi kokku kutsuda. Seepärast tulewat läbi ajada ilma parlamendita.

Mispoolest läheb uus Dollfussi walitsus lähku eelmisest Dollfussi walitsusest?

Selle peale wastab „Wiener Allgemeine Zeitung“: „Teine Dollfussi walitsus on weel palju suuremal määral Dollfussi walitsus, kui seda oli esimene Dollfussi walitsus“. Ja nii see on: seni juhtis Dollfuss peaministrina põllutöö- ja wälisministeeriumi, nüüd wõtab ta neile ministeeriumidele lisaks weel sise- ja kaitseministeeriumi. Nüüd wõib ütelda, et sisuliselt ja riigiõiguslikult on Dollfussi käes kogu riikliku wõimu aparaadi juhtimine. Ja kodukaitse organisatsioon, Heimwehr, kaotab faktilise wahenditu mõju kaitsewäele.

Dollfussist arwatakse kaunis üldiselt, et tema seda wõimukõllust häädaohtlikeks katsetamisteks ei kasuta.

Mitmed tooniandwad lehed rõhutawat, et uues walitsuses on erakondade mõju kahanenud ja autoritatiiwne joon senisest suuremal määral esile nihutatud, kuna uued juuretulijad ei ole aktiiwsed erakonnategelased ja walitsusest eemaldatud senine erakondade waheline wõistlus wõimuaparaadi oma kätte saamise pärast.

„Neue Freie Presse“ teatab, et walitsus ligemal ajal kutsub ellu nõuandwa asutuse, millel oleks kutseteesinduse ilme.

Lõpuks olgu weel öeldud, et lehtede arwates Dollfuss kindlalt kinni peab „austerlikkuse jooneſt“. See tähendab, et ilma aluseta on jutud, nagu oleks Dollfuss teerajajaks hitlerismile.

*

Kuid Austria wõitleb üsna tõsiselt ta enda majandusliku iseseiswuse eest. Waatamata kõigile raskusile on tal korda läinud oma rahaüksust kindlana hoida. Siin hinnatakse wäga kõrgelt praeguse Austria rahwuspanga (emissioonipanga) presidendi Reschi teeneid. Mulle rääkis temast üks sotsialistliku maailmawaatega kõrgem ametnik niiskeil silmil kui suurest isikust, kelle kodumaa armastus ja omakasupiiiidmatus tuletab meele wana Greeka ja Rooma tõusuaja rahwuskangelasi.

Wäikese Austria suur pealinn Wiin on see, mis kõigile riigitegelasile palju peawalu teeb. Ümmarguselt üks kolmandik kogu rahwaarwust on siia koondatud. Onneks on teised Austria linnad wõrdlemisi kaunis wäikesed.

Igal sammul on näha, et wiinlase elu raske on. Kulunud riietus ja palju kahwatuid, kurnatuid nägusid. Kuid wiinlaste hea tuju ei ole weel lõpuni muurtud. Ja see teeb Wiini koduseks ja armsaks.

K. R.

Saksa kommunist, kes uppus Wolgasse.

„Neue Freie Presse“ jutustab ligemalt Max Höltzist, saksa kommunistist, kes neil päewil Wenemaal uppus.

Sündinud weskitööliste pojana, Höltz sõitis juba õige warases nooruses Inglismaale, kus õppis mehaanikuks. Täisikka jõudes ta tuli Saksamaale tagasi, et tätta oma wäeteenistuse kohustusi. Aja ära teeninud, tuli tal end ...õni aeg elatada mustatööga.

Sõda ja elu kaitsekraawides tegi Höltzist, kes seni oli olnud mõõdukate poliitiliste waadetega, ägeda rewolutsionääri.

Kui puhkes Saksa rewolutsioon, oli Höltz ta äärmisel pahemtiiwal. Temast sai spartakiaadi liikumise juhte ja peagi anti talle hüüdnimeks „Karl Mohr“.

Nagu Schilleri kangelane, nii Höltzki jälgis wägiwalla harrastajaid ja töölisklassi kurnajaid, kaitses lesti ja waeslapsi, rööwis rikkaid, et neilt „eksproprieeritud“ rahadega awitada waeseid jne.

Tema romantiline kuju erines heledalt kodusõja tagapõõjal ja isegi ta wastased ei saanud salata, et neil oli temas tegemist puhtahingelise ja auja inimesega, kes oma eesmärkide saawutamisel ei põrganud tagasi millegi eest.

Lõppude-lõpuks Höltz jattus wõimude kätte ja anti kohtu alla. Teda süüdistati mõisnik Hessi tapmises. Kohtus Höltz pidas end ülal isiseteswalt ja koguni wäljakutsuwalt. Ta tunnistas end süüdi paljudes asjus, mis olid süüdistusaktis loeteldud, kuid eitas kategoorilisselt, et oleks wõtnud osa tapmisest. Sellest hoolimata ta mõistett eluksajaks wangi. Hiljem, kui leiti Hessi õige mõrtsukas, anti Höltzile armu. Ta sõitis Nõukogude Wenemaale.

Satta lehtede otsusel Höltz oli rööwpealik ja seikleja, kellele oli wõõras igasugune parteidistsipliin. Kommunismiga tal oli wähe ühisi. Peetakse wõimalikuks, et ta uppumine Wolgal pole juguqi niisugune juhuslikkus nagu sellest teatawad ametlikud-telegrammid.

„Laste Rõõm“ on laste õnn.

Teadaanne.

Wabariigi Walitsuse otsusel peetakse

Eesti Põllumeeste Seltsi rahalise loterii lõpploosimine 29. oktoobril s. a.

10

11. peatükk.

Walwamas.

Millistest asjadest olenewad sündmused! Kui Jerry Hartsgill poleks kaotanud piikfinööpi, siis oleks Jan Heath jäänud künkale, millelt paistis Doone'i loss. Ja ta oleks kahtlemata kohanud Cecily Garretit.

„Ma ei tahaks sind segada, kuid tunnen, et mu piikid kukuwad maha,“ ütles Jerry piinarikkalt.

Jan Heath ärkas mõtteist. Ta teadis kogemusist, kui wiletsad olid luuletaja rõiwad.

„Mis tahad sa siis minust?“ ütles ta.

Hartsgill kaebas:

„Sa ei saa aru, rumal poiss! Minu wiimane nööp kadus. Sul pole muidugi kinnitisnõela. Siis ei jää meil muud teha, kui istuda mafinale... Jah,“ lisas ta, „siin elab see noor tütarlaps.“

Sel filmapilgul ruttas Cecily Garrett läbi lossi aia. Kui Heath oleks teadnud! Kuid ta ei teadnud, ja ta sõbra seisukord muutus ähwardawaks.

„Sõida põrgu oma piikstega!“ ütles ta, istudes Hartsgilli taha mootorrattale.

Ta esimene mõte, nähes maja, kus elas Cecily Garrett, oli olnud minna sinna ja anda oma nimekaart teenijale; kuid niiid oli tal heameel, et surus alla selle soowi. Ta kirjutab parem-kirja, milles ütleb, et elab siin iimbruses ja palub luba tulla tütarlast külastama. Ta otsustas, sel ajal, kui Eliisabet peatus Nelja Tee maja ees — nii oli Jerry elamu luuleline nimi — ta otsustas, et oli teinud hästi, loobudes minemast lossi. Kõigepealt see polnud wõib-olla sama tütarlaps; teiseks Londoni tundmatu polnud wõtnud wastu ta abipakkumist.

Kas nööbi kaotamisest wõi mõnel muul põhjusel, Jerry oli wäga hajameelne eineajal. Heath tegi kõik, mis oskas, et elustada jutuajamist. Ja, walides kõige huwitawama aine, mida ta teadis, ütles ta:

„Jutusta mulle weel kord sellest wampiirist, Jerry. See on muidugi lihtsalt ebausk, kuid tahaksin teada kõiki üksikasju.“

Hartsgill imes piipu. Jan Heath nägi kujutluses uuesti Doone'i lossi. Isegi hommikuses walguses see maja tundus mahajäetud ning salapärane; mis wõis ta olla öösel? Minewikus ta wõis tõesti olla kohaks, kus juhtus õudseid asju. Mõte, et õrn, noor tütarlaps peab elama nii sünges kohas, tundus talle rõhuwana.

„Olen sulle juba jutustanud seda lugu,“ ütles Jerry.

„Mis sul on? Lased end paluda nagu mõni primadonna. Ole ometi mõistlik.“

Jerry jutustas uuesti Doone'i lossi wampiiri loo, nagu ta oli kuulnud seda ühelt talumehelt.

„Sina pole näinud seda wampiiri?“ küsis Heath, kui Jerry oli lõpetanud.

Jerry wärises.

„Ei. Ja rõõmustan selle üle. See pole lõbus nähe!“

Heath hakkas naerma.

„Sa ei usu ometi niisugust narrust?“ küsis ta.

Ta seltsiline waikis.

„Wasta: jah wõi ei, kas usud seda lugu? Wampiir? See ei saa ju olla muud kui ebausklike inimeste waimusünnitus!“

Hartsgill ei naernud. Ja weel imelikum oli, et ta ei saanud wihaseks.

„Kõik usuwad seda,“ wastas ta tõsise häälega, „ja isegi Inglismaal juhtub asju, mida teadusemehed ei oska seletada. Kui sul pole midagi selle wastu, siis ma parem ei wasta su küsimusele.“

„Olgu!“ ütles Heath, „kuid weel: millal on seda lindu wiimast korda nähtud?“

Wastus üllatas teda niiwõrd, et ta unustas oma uskmatuse.

„Umbes kümne päewa eest nähti teda öösel Doone'i lossi ümber keerlewat.“

„Kes nägi?“

„Üks tööline, kes kõndis üle nõmme. Ta ehmus niiwõrd, et praegugi weel kardetakse ta mõistuse pärast.“

„Waene mees!“ ütles Heath. „Kuid niisugune maainimene wõis eksida.“

Hartsgill raputas pead.

„Ei,“ ütles ta kindla häälega, „maainimene ei eksi niisugueis asjus. Ta kujutluswõime pole selleks küllalt arenenud. Ta jutustab seda, mis näeb, mitte midagi rohkem. Peaksid teadma seda.“

„Ja mida nägi see mees?“

„Hiiglasuurt nahkhiirt.“

Hartsgill ütles need sõnad nii tõsiselt, et Heath ei julgenud naerdagi.

Heath esitas weel küsimusi, kuid Hartsgillil polnud nähtawasti mingit tahtmist rääkida Doone'i wampiirist, ja ta muutis kõneaine.

See oli kindlasti naeruwäärt, kuid Heath jatkas teekonda. Minna tagasi oleks tähendanud nõrkust, ja isegi argust. Ja ta ei uskunud seda lugu. Oli aasta 1928. Imelikke asju juhtus isegi Inglismaal, nagu Jerry Hartsgill oli ütelnud, kuid mitte wampiire, kindlasti mitte wampiire!

Oleks wõidud esitada mitmeid küsimusi Heathile sel ajal, kui ta kõndis pimedas. Näiteks: Kui sa ei usu, et praegusel Inglismaal wõiks leida wampiire, miks hulgud siis tundmatul maal nii hilja õhtul? (Kell oli kaksteist.).

Heath oleks kahtlemata wastanud: „Nii rumal kui see jutt ongi, tahaksin seda olewust näha oma silmaga. On wähe tõenäolik, et see olewus näitab end täna õhtul, kuid püüan teha kõik, et selgitada seda ebausku.“ Ta ei oleks wõib-olla siiski ütelnud kõige tungiwamat põhjust: et teda huwitaw noor tütarlaps elas wõib-olla Doone'i lossis, ja et tema pärast ta oligi öösel siin lagedal nõmmel.

Ta rõõmustas, et oli üksi. Hiljem ta wõib-olla tarwitab rõõmuga Jerry Hartsgilli abi. Praegu oli Jerryl eneselgi tegemist küllalt.

Pärast õhtusööki luuletaja oli ütelnud:

„Oled kahtlemata tähele pannud, et olin hirmus hajameelne kogu päewa. Olen alati niisugune, kui mulle tuleb uue luuletuse idee. Olen hajameelne, ärritaw ja tusane... Millegagi ei saa mind lõbustada... Wabanda mind. Wõtan sind halwasti wastu; sa pole siin weel neljakümmendkaheksat tundigi ja...“

Heath patsutas ta õlale.

„Mine aga luuletama, Jerry, ja ära mõtle minule. Ma ei taha sugugi segada sind. Kus sa töötad?“

„Siin harilikult,“ wastas Jerry näidates kirjutuslauale. „Oled tore mees, Jan!“

„Mitte sugugi. Nii siis, head õnne! Ma lähen magama.“

„See ei tülita sind?“

Hartsgill oli wäga murelik.

„Mitte sugugi. Homme teen mina tee.“

Ta läks teise tuppa ja kuulis Jerryt istuwat laua taha. Siis kostis sule krabistamine... luuletaja oli süwenenud töösse.

Heath ootas kuni poole kaheteistkümneni. Hartsgill polnud weel tõusnud laua tagant. Ta oli kahtlemata süwenenud oma töösse. Ei tohi teda segada...

Ta awas akna ja ronis ettewaatlikult wälja. See läks kiirelt. Mantli taskuisse Heath oli pannud pudeli whiskyt, rewolwri ja nöörist redeli. See oli wana sõber.

Öö oli wäga pime, kuid Jan Heath hoolis sellest wähe; ta oli harjunud leidma teed pimedas ja tundmatuis kohtades.

Nõmmel puhus nii jahe tuul, et noormees pidi palitukrae üles keerama. Ta pidi kõndima pikkamisi, sest maapind oli täis auke, kus ta oleks wõinud kergesti murda jalaluu.

Warsti jõudis ta metsa, mis oli nii süsimust, et ta pidi wõtma appi taskulambi.

Üks kord ta peatus, sest talle paistis nagu oleks tagant kostnud midagi oigamise taolist.

Ta pöördus kiirelt ümber. Kuid polnud näha midagi muud kui tuule käes wärisewaid puude oksi.

Heath hakkas naerma. See polnud ju muud kui tuule ulumine. Narr!

Ta jatkas. Ainult maawärisemine oleks wõinud teda peatada. Ta oli unustanud, et kahe päewa eest ta oli wandunud, et ei lase ühelgi asjal segada oma rahu.

Kolmweerand tunni pärast ta jõudis künkale, kust paistis alla orgu. Wahepeal oli tõusnud kuu, ja selle walgusel ta nägi orus puudest ümbritsetud pikergust ehitust.

Ta oli jõudnud sihile, sest see pidi olema Doone'i loss. Hommikul ta oli waadelnud ma- ja sellelt samalt künkalt. Talle tulid meele Hartsgilli sõnad: „Jah, siin elutseb see noor tütarlaps.“

Sel ajal kui ta pikkamisi laskus alla orgu, saatis teda üks waim: Hirm, mitte tema enda, waid noore tütarlapse pärast, keda ta oli otsustanud kaitsta, kas tütarlaps ise tahab wõi ei. Talle tuli nii elawalt meele stseen Saint-Johni teatri ees, et ta kiirendas samme. Kas hirm, mida ta oli näinud noore tütarlapse silmis oli tekitatud sellest õudsest majast, milles pidi kummitama saadanlik olewus?

Warsti seisis ta kõrge kiwimüüri ees. Maja ise paistis umbes wiiekümne meetri kaugusel, keset suurt parki.

Roninud nöörredeli abil müürile, Heath hüppas alla murule teisele poole. Kuu andis nõrka walgust, kuid sellegipärast wõis näha, et park oli hooletusse jäetud. Sama wõis ütelda ka maja kohta.

Heath surus alla rahutuse tunde ja läheneb. Loss oli pime, aga kui noormees oli istunud wanale aiatoolile, mille üks jalg wärises, nägi ta äkki tuld süttiwat ühes teises korra aknas.

Ta waatas seda mõttes.

12. peatükk.

See mis lendas.

Wõlutud sellest walgusest, Heath ei saanud otsustada, kas see oli mõni kindel siht. Muidugi wõis seda pimedas kaugelt näha. See wõis olla mõni märguanne, kuid mõni unetuse all kannataw lossielanik wõis süüdata selle lugemiseks.

Küsimusele oli wõimatu wastata. Tuli põles ühes torniaknas, wäga kõrgel, nii et ta ei wõinud loota ulatada sinna oma nöörredeliga.

Tal polnud teha muud kui oodata. Wõib-olla ta kannatlikkus saab tasu. Kuid see tegewusetus rõhus teda. Mõte, et lossis wõis juhtuda midagi, mida ta oma juuresolekuga saaks takistada, tekitas temas wiha. Ta pomises wandeid öösisse tuulde.

Poole tunni pärast ta tuju muutus. Selleks oli kolm põhjust. Saladuskõk tuli oli kadunud; külm oli wäijakannatamatu. Ja lõpuks ta hakkas endalt küsima, mis ütleb Jerry Hartsgill, kui näeb tema puudumist.

Muudatusi P. K. „Estonia“ juhatuses.

Dir. R. Uritami asemele J. Hünerson.

R. Uritam pantis P. K. „Estoniale“ oma liikumata ja liikuwa waranduse.

Laupäewal peeti Tallinna põllumajandusliku keskühisuse „Estonia“ nõukogu koosolekut, kus oli harutusel mainitud ettewõtte teostatud järelkontrolli aruanne. Põllumajandusliku Rewisjoni Liidu poolt teostatud rewisjoniga on selgunud, et P. K. „Estoniale“ kuuluwate summadega pole aetud üksnes põhikirjas ettenähtud operatsioone, waid on olnud ka kõrwalekaldumisi. Awalikuks tulnud nähete likwideerimise ajaks on P. K. „Estonia“ juhatusest lahkunud wälisosakonna juhataja R. Uritam ning pantinud P. K. „Estoniale“ kogu oma liikumata ja liikuwa waranduse.

Uueks juhatuse liikmeks tuli J. Hünerson, kes peakoosoleku poolt oli walitud juhatusliikme kandidaadiks. Kuna asja selgitamine keskühingu organite poolt jatkub, siis on homseks oodata, mil jõuab tagasi Tallinna P. K. „Estonia“ juhatuse esimees K. Unt, asja kohta ükfikasjalikumat seletust P. K. „Estonia“ juhatuselt.

Dir. R. Uritam on pantinud oma waranduse 31.000 krooni kindlustamiseks, missuguse summa ulatuses on käimas selgitus.

Eesti põlewkiwiõli tenoolidel suur tulewik.

3. Eesti keemikute-päewa ettekandeid ja otsuseid.

23. ja 24. sept. peeti Tallinnas 3. Eesti keemikute päew. Osawõtjaid arwult 80 ümber, nende hulgas paljud wäljaspoolt Tallinna. Päewa awas Eesti Keemikute Seltsi esimees dr. J. Hüsse. Awamisele järgnesid ekskursioonid keemiatööstustesse; pärast lõunat olid ettekanded, mis jatkusid ka pühapäewal.

Ettekannetest tuleks eriti ära märkida dr. A. Partsi referaat teemil „Uuemaid saawutusi keemiliste elementide uurimisel“. On awastatud wiimasel ajal mitmesuguste aatomkaaludega wesiniku ja hapniku aatomeid, mida seni peeti konstantseteks. Samuti on tõestatud läinud aastal uue keemilise elemendi „neutroni“ olemasolu, mille tihedus erakordselt suur: senised arwestused lasewad oletada, et 1 ccm kaalub 2 miljonit kilo, s. o. 2 tuhat tonni.

Mag. chem. J. Usk refereeris teemil „Põlewkiwi fenoolide kasutamise põimalustest“. J. Usk on pikemat aega töötanud põlewkiwiõlis leiduwate fenoolide kondensatsiooni produktide uurimise alal, kusjuures saawutanud häid tagajärgi: on saadud kunstwaike, mis omadustelt wõrdsed wastawatele wälismaa saadustele, nagu: bakeliit, resiniit jne. Ettekandel demonstreeris J. Usk tema poolt saadud kunstwaigust walmistatud elektri isoleertarbeid. **Nimetatud leiutisel on suur praktiline tähtsus meie põlewkiwiõli fenoolide kasutamisel tulewikus.**

Elawat ja ükfikasjalist käsitlemist leidsid keemikute kutseala korraldamisse puutuwad küsimused.

Wastuwõetud resolutsioonides rõhutati, et keemikutel tuleks aktiiwselt osa wõtta üleriiklikest gaasikaitse organisatsioonidest.

Riigikaitse huwides peetakse tarwiliseks keemikuid eriwäealale wõtta sarnaselt arstidele, farmatsöütidele, juristidele jne.

Tuleks kiires korras ellu viia Eesti Keemikute Seltsi poolt wäljatöötatud keemikute kutseõiguse seaduse eelnõu.

Tehnika-eriteadlaste ettewalmistamist tuleks korraldada Tartu ülikooli juures wastawa teaduskonna awamisega. Ühenduses Tallinna tehnikumi likwideerimisega tuleks luua katsekojale uus organisatsioon eriasutuse näol, mille asukoht oleks Tallinnas ja mis seisaks praeguse aja teaduslike ja tehniliste nõuete kõrgusel ja sellekohaste eriteadlaste juhatamisel.

Järgmine keemikutepäew otsustati ära pidada Tartus hiljemalt 1935. a.

Sotsialistide kihutuskoosolekud Tallinnas ja Nõmmel.

Nigol Andreesen sai protkolli.

Pühapäewal korraldasid sotsialistid rahwahäältuse-eelsed kihutuskoosolekud Tallinnas ja Nõmmel. Tallinnas oli koosolek „Marinas“, kus kõneles K. Ast, kes armustas wabadussõjalaste põhiseaduse muutmise eelnõu. Kõneleja arwates täiendaks tähendatud eelnõu läbiminek Eesti rahwariikluse lõppu, sest wabadussõjalaste president oleks suurem isewalitseja kui oli wene tsaar. Edasi tsiteeris kõneleja wälja wõtteid saksa lehtedest, näidates, millise joosusega põlised Eesti rahwa waenlased terwitawad wabadussõjalaste liikumist Eestis. Dr. Seraftim, saksa isand, kes 50 aastat olnud Eesti rahwa wihasem waenlane, kirjutab nüüd, et Baltikumis hakkawad asjad arenema sakste soowide kohaselt. Argu waid noor-sakslased eestlastega läbikäies unustagu, et nemad, s. o. sakslased, on walitsew rahwas.

Kõneles weel Einert, kes ütles olewat enese wana soomusronglase. Rahwast oli kino täis. Wahelehüüdeid oli kuulda wähe.

Teine sotsialistide koosolek peeti Nõmmel „Madridis“. Siin sai Nigol Andreesen protokolli. Ta oli oma kõnes öelnud, et okupatsiooniwägede sissemarsimisel kurameerinud naised mitte üksi saksa sõduritega, waid ka nende hobustega. Pr. Mägi leidis ses wälisenduses eesti naise au solwamist ja laskis kõnelejale teha protokolli.

Pärast kõnekoosolekut wõis Nõmme jaamas näha poliitiseohtu noormehi, kes ütlesid wastastikusi terawusi. **Need olid wabadussõjalaste ja noorsotsialistide perre kuuluwad poisid, kelle meeleel koosolekul kuumaks kõetud.** Käsitsi kakeluseni asi siiski ei arenenud.

Prantsusmaa uued piiriäärsed kindlustused.

Prantsuse peaminister Daladier saabus hiljuti uute kindlustuste waatuselt kirdepiiril. Wabariigi president Albert Lebrun käis suwepuhkusel wiibides samuti Lothringenis waatamas uute kindlustuste ehitamist. Pariisi ajakiri „Illustratsioon“ awaldab mõned huwitawad üleswõtted kindlustest, teatades, et neil töil on eranditult kaitseülesanded ja et nende ehitamise wajaduse selgitasid wiimase sõja kogemused.

Elsass-Lothringeni piir Luksemburgi ja Reini wahel sai kohe teisel päewal pärast Versailles'i lepingu allakirjutamist marssal Petaini tähelepanu objektiks. Marssal pöördus Prantsuse walitsusele esildusega, parandada looduse puudused ses piirkonnas ligemale 200-kilomeetrilises ulatuses kunstlike takistuste abil. Asutati komisjon marssal Joffre'i juhatusel, kes töötas wälja nende kindlustuste plaani, mida praegu terwel liinil ehitatakse. Uute kindlustuste projekti teostamisel wõeti arwesse uusimad tehnilised ja transport-wõimalused. Maailmasõja ajal toimetati suurte sõjawäemasside wedu peamiselt raudteel, wiimaste aastate tehniline edu on awanud wõimaluse sõjawägesid kiiresti ühest kohast teise wedada erilisi tüüpi mootorwankritel, mis wõiwad liikuda igasugusel territooriumil.

Uute kindlustuste plaani teostamisel wõeti arwesse ka küngasteahelik ja orud piki piiri, mis arenewad piirilä wertikaalselt. Ehitused, milles kasutatud kõiki need loomulikud kindlustused, moodustawad lakkamatu tuleliini, mida waenlasel on peagu wõimatu wallutada. Kunstlikud kindlustused ise on ehitatud tehnika wiimase sõna järgi ja peawad neis töötawaile wägedele wõimaldama maksimaalse julgeoleku. Nende moderniseeritud „kaitsekraawide“ maa-aluses galeriid moodustawad endast labürintide ahela, mille keskel on komandopostid, mis ehituselt tuletawad meele komandoposte soomuslaewadel. Maa alla on ehitatud ka kasarmud, intentantuuri-laod, elektrikeskjaamad ja teised tähtsad asutused.

Kindlustusi mitte ainult walgustatakse, waid ka õetakse elektriga. Elektriga õetakse siin ka saunad ja keedetakse sõdurite köögis. Hiigelsuured wentilaatorid warustawad sõdureid maa all wärske õhuga. Gaasirünnakute wastu need kindlustused on kaitstud seadeldistega, mis ehitatud lihtsa füüsikaseaduse alusel, et gaas ei pääse maa alla kerge õhurõhumise suurendamise teel „kaitsekraawides“.

Kindlustuste lähedusse on ehitatud ka wälised kerged kasarmud sõdureile ja elurumid ohwitseridele, kes peawad häire puhul kohe asuma kindlustustesse. Kindlustuste piirkonnas on weel ette nähtud ka reserwid, mis koosnewad eranditult külade elanikest, wõi nagu neid nimetatakse, „prantsuse kaitsekaist“. Mobilisatsiooni puhul rinde lähedaste külade elanikud ilmuwad teatud kindlustusse ja moodustawad ta kaitsjate read. Sel kombel nemad hakkawad tegelikult kaitsma oma perekondi, oma põlde ja kodukoldeid waenlase sissetungi wastu.

„Prantsusmaad,“ kinjutab ajakiri, „füüdistatakse, et ta kulutab palju raha oma sõjalistele warustustele, kuid raha, mis kulutatud uutele kindlustustele, pole maha wisatud, sest ta kindlustab Prantsusmaale julgeolu, olles ilusaks kinnituseks ühe prantsuse ohwitseri sõnadele, kes ütles:

„Mina eelistan waenlase kahurite ees näha meie betooni, aga mitte meie laste laipade kuhje, kes maksawad palju kallimat hinda...“

Loebe koonduslaagrist Berliini wanglasse.

Pariisi sakslaste ringkondades saadi Saksamaalt teateid suurte sotsiaaldemokraatide tegelaste, endise riigipäewa esimehe Paul Loebe ja endise siseministri Karl Severingu saatusest.

Omal ajal teatati, et Severing oli wiimaselt riigipäewa istungilt tulles raudteewagunis saanud närwiwapustuse, mis sundis teda wahejaamast otse minema närwihaiguste sanatooriumi. Praegu on ta juba niiwõrd paranenud, et elab oma majakeses Bielefeldi linnas. Ta kannatab suurt puudust, sest ta ei saa ei ministri ega rahwasaadiku pensioni.

Wõimud on haige wanuri jätnud rahule.

Mis aga puutub Loebesse, siis ei ole tema enam koonduslaagris, kuhu teda äkki saatis tujukas Breslau walitseja Heynes, wana mustasajalise tapmisprotsessi kangelane ja riigipäewa põletamisest osawõtja. Loebe jai laagris wiibida ainult lühikest aega ja saadeti selle järel Berliini, kus ta paigutati sunnitööliste wanglasse.

Inimõiguste liigale lähedal seisjate isikute ringkonnas on tõstetud alarmi tuntud publitsisti, kindral von Schönaichi ümber. Kindral Schönaich on juba 70. eluaastas, kus wangistus wäga hädaohtlik, kuid sellest hoolimata on luhtunud kõik püüded teda wabastada.

Magaw naine weduri ees.

Pühapäewal märkas Riiga sõitwa kiirrongi juht Kõkna jaama läheduses raudteeliinil naisterahwast. Rong peatati, kusjuures selgus, et raudteetammil magab purujoobnud naisterahwas. Naisterahwas wiidi rongiga Tartu, kus selgus, et see on Weeriku alewis elutsew Weera Laurberg. Naine olewat wiibinud sünnipäewal, kust tulles sattus tüli oma mehega. Kuidas L. sattus raudteele, seda ta ei mäleta. Rong peatus 9 minutit sündmuskohal.

Wene emigrantide „kubernerid“ Balti riikidele.

„Gazeta Polska“ läkitas hiljuti oma erikirjasaatja Kaugesse Itta, kes nüüd awaldab materjale wene emigrantide tööst ja kawatsustest Hiinas. Kirjasaatja jutustab muuseas, et tal on olnud wõimalus tutwuda kolme „tulewase kubernerega“. Kõik need mehed on kubernerd ametile „kinnitatud“ eriorganisatsioonidelt. Siin tegutseb ka suurwürst Kirill Wladimirowitschi rühm, kellel kõige rohkem pooldajaid wenelaste seas Hiinas. Üldse olewat Kauges Idas 47 wene emigrantide organisatsiooni, kes kõik tahwad oma retsepti järgi päästa Wenemaad punaste wõimu alt. Kõigil neil organisatsioonidel on juba inimesed tulewastele kõrgetele kohtadele walmis „määratud“. Kui kõik need unelmad täitusid, siis astuks ametisse 352 kuberneri. Nende seas on ette nähtud ka kubernerid Poolale, Eestile, Soomele, Lätile, Leedule. „Kubernerid“ on muidugi omakord walmis waadanud oma abilised, isprawnikud, politseimeistrid, linnapealikud j. t.

Loodetaw ilm

teisipäewal, 26. septembril.

Kesknise kiirusega kagu-poolseid tuli, öösel selgewõitu, hommikul kohati udu, päewal rünkpilwitus, kuiw, soe ilm püsib.

Ilmade ülewaade eelmisepäewal, 25. septembril.

Lääne-Euroopa madalrõhkkond püsib endisel paigal ja täitub aeglaselt. Eilne Nordkapi madalrõhkkond on siirdunud Nowaja-Semljale. Põhja-Atlandilt läheneb Islandile ja Gröönimaale uus madalrõhkkond. Wene kõrgrõhkkond on weelgi tugewnenud ja laieneb ööst üle Skandinaawia Norra-merele. **Tema** piirkonnas walitseb hommikul paiguti udune ja pilwine ilm. Temperatuur Põhja-Skandinaawias ja Põhja-Soomes langenud, mujal Euroopas endine.

Eestis oli eile 15—22 kr., ööst 10—12 kr. ja täna hommikul 11—14 kr. sooja.

Leipzigi protsessi sündmusi.

Dr. Sacki ja dr. Garfield Hays'i huwitawaid kõnelusi Torgleri kaitse asjus.

Kaebealuse Popowi naise awaldusi Inglise lehele.

Leipzig, 24. 9. Van der Lubbe lõpetas näljastreigi ja hakkas jälle toitu wõtma.

Laupäewa õhtupoolikul oli huwitaw jutuajamine Ernst Torgleri kaitsja dr. Sacki ja Ameerika õigusteadlase dr. Garfield Hays'i wahel. Teatawasti Hays wõttis osa Londoni uurimiskomisjonist, kus arutati Saksa riigipäewahoone põletajate asja. Ta tuli Leipzigi, et pakkuda Torglerile oma kaitset, kui seda lubatakse. Tema ei ole küll kunagi lootnud, et tema üksi wõiks Torgleri kaitse enda peale wõtta. Dr. Sack ütles temale, et tema on oma algatusel palunud Londoni uurimiskomisjoni esimeest dr. Pritti tulla Leipzigi protsessi pealt kuulama. Tema loodab, et Pritt nädala jookful tuleb Leipzigi. Dr. Sack seletas weel, et tema tahab ka proua Torgleri tunnistajaks ette panna. Dr. Hays seletas, et Londonis kinnitati, et Karl-Liebknechti-maja läbiotsimisel Berliinis ei ole leitud mingit kompromiteeriwat materjali kommunistliku erakonna kohta. Dr. Sack wastas, et tema ülesandeks Leipzigis on kaitsta ainult Torglerit, mitte aga kommunistliku erakond. Dr. Hays lubas anda Londoni uurimiskomisjoni üksikasjalise aruande dr. Sacki kasutada, niipea kui see aruanne Leipzigi on jõudnud. Dr. Hays ütles, et Londoni uurimiskomisjoni ees esines mitu tunnistajat, kes ei julge Saksa kohtus tunnistust anda. Dr. Sack palus anda neilt tunnistajailt saadud materjal tema kasutada. Dr. Hayn kinnitas, et mitte ainult tema isiklikult, waid ka Torgler ja Torgleri naine usaldawad täielikult dr. Sacki ja wolitawad teda sellekohase seletusega ajakirjanduse ees esinema.

*

Blagoi Popowi, keda füüdistatakse Saksa riigipäewahoone põletamisest osawõtmises, naine on „Manchester Guardianile“ saatnud järgmise kirja:

„Minu meest füüdistatakse ühes teiste bulgaarlaste Tanewi ja Dimitrowiga riigipäewa süütamises.

See füüditus on absoluutselt wale.

Wangla tsensuur on wali ja raskendab läbikäimist minu ja mu mehe wahel. Mehe kirjad on kärbitud ja jõuawad mulle kõite suure hilinemisega.

Lõpuks — mu meest sunnitakse kirjutama saksa keeles, mida ta hästi ei oska.

29. mail saadetud kirjas Popow kirjutas mulle „Moabiidi“ wanglas: „Kohtu-uurija teatas mulle, et pean endale walima adwokaadi, sest wastasel korral mulle määratakse ametlik kaitsja. Kaitsja peab aga tingimata olema Saksa kodanik. Wälismaalane wõib ainult olla Saksa adwokaadi assistendiks. Püüdke mulle leida sobiw wälismaa adwokaat.“

Kirjas 26. maist Popow kirjutas:

„Wõin sulle praegu teatada, et mind füüdistatakse riigipäewa hoone põletamisest osawõtmises. Kohtuuurija ütles, et

minu wõidakse selle füüteo eest mõista surma. Muidugi pole ma mingil kombel wõtnud osa sellest roimast. Ma pole iial näinud inimest, keda peamiselt füüdistatakse põletamises.

Sellest hoolimata mind kahtlustatakse ja füüdistatakse. Püüdke leida wälismaa adwokaat, keda Saksa seadused lubawad saksa adwokaadi assistendina esineda riigikohtus. Palun sind tegutseda wõimalikult kiiresti, eeeeeeeeee eeeeeeeee ddsuffoy„je

9. juunil: „Olen õnnelik, et sa mulle juba leidsid wälismaa adwokaadi (Torrès). Loodan, et ta warsti saabub. Kuid mul pole weel ikka saksa adwokaati. Kas wälismaa adwokaadil wõi kellelgi teisel tuleks mulle leida kiires korras saksa kaitsja.

Kahju, et kirjad käiwad nii aeglaselt. Olen läinud kõhnaks, sest mu kõht ei seedi wangla toitu. Kuid kui saan raha, siis loodan wõitwat enda eest paremini hoolitseda. See, et sina, isa ja mu õbrad minu süütuses, annab mulle julgust. D taks, ole kindel, et mina olen süütu.“

29. juunil: „Teen, et sina, isa ja mis suudate, minu heaks ja see pole weel ikka pole adwokaati. Lugesin leh keelanud wälismaa adwokaatidel wõi aluste kaitsmine.

Saksa adwokaadid aga keelduwad meie wõtmast.

Adwokaat Wille kirjutas mulle, e adwokaadi, kes walmis mind kaitsma endale wolitused. Kuid juba mõne päe tas, et see adwokaat loobub mitte ain ka Dimitrowi kaitsmisest.“

2. augustil: „Selle kirja pidin saksa keeles, sest mu eilne saadeti tag pärast. Wene keeles on mul nüüd k Nii raske tui mul ongi saksa keeles kirj nüüd siisti tegema. Sinu kirja 28. alles 26. juulil.“

4. augustil: „Täna sain kätte o milles

mind tehakse wastutawaks riigipäewa

Kõik see on täiesti wale. Ma ei tea liitikast, weel wähem riigipäewa ho Mulle pole weel ikka wõimaldatud er jat. Nõudsin, et mulle antaks tõlk, kirjade kirjutamisel ja lugemisel. Mi määratud dr. Teichert.“

8. augustil. „Dr. Teichertit n näinud. Kirjutasin talle, et ta ilmuk ta ei tule. Halb, et mul pole adwok mis ma wõin öelda sellest asjast.

Saksa Riia esindause skandaal.

Riia, 25. 9. „Socialdemokrats“ on toonud wiimastel päewadel paljastusi kellegi Saksa emigrandi Beschniti üle, kellest kõneldakse, et ta oli wõitnud Läti sotsiaaldemokraatide usaldusse, kuid kes pärast osutus prowokaatoriks. Mehele oli, nagu jutustatakse, Saksa saatkonna poolt Riias tehtud ülesandeks Saksa emigrantide keskel toimetada salaluuret. Hiljuti tehtud Beschnitile ülesandeks, meelitada Ameerika kodanik Katz Saksamaale, et ta seal korraldaks sotsiaaldemokraatlike juhtide salakonwerentsi ja annaks siis osawõtjad wõimudele wälja.

Leht kinnitab, et need paljastused on äratanud suurt tähelepanu Riia diplomaatlikes ringkondades. Saksa saatkonna sekretär Ephan, kes selles loos iseäranis kompromiteeritud, pidawat wist Lätist lahkuma. Leht nõuab ka Saksa saadiku dr. Martinse enda ärakutsumist Riiast. Meie ootame, kirjutab leht, et wälisministeerium astuks samme selleks, et Saksa saadik, kes laupäewal sõitis Saksamaale puhkusele, Riiga enam tagasi ei tuleks.

Wäikeliidu konwerents.

Jugoslaawia-Rumeenia kuningate nõupidamine.

Bukarest, 24. 9. Sinaias algas täna Wäikeliidu riikide wälisministrite konwerents. Rumeenia poolt wõtab osa Titulescu, Tschechhoslowakkia poolt dr. Benesch, Jugoslaawia poolt Jewtitsch. Konwerents kestab kolm päewa. Konwerentsi tähtsamaks arutusaineks on nimetatud riikide poliitika Donau basseinis. Konwerents omab erilise tähtsuse weel seepoolest, et samal ajal sünnib Sinaias Rumeenia ja Jugoslaawia kuningate kohtamine.

Belgrad, 24. 9. Jugoslaawia kuningas Aleksander ja kuninganni Maria lahkusid laupäewal Belgradist, et sõita külla Rumeenia kuningale. Sama rongiga sõitis ka Jugoslaawia wälisminister Jewtitsch, kes läheb osa wõtma Wäikeliidu wälisministrite konwerentsist, mis peetakse Sinaias (Rumeenias).

„Piibu kawa“

pidi wastawas komisjonis tulema kaalumisele esmaspäewa õhtul kell 7. Kawale pidi antama lõplik redaktsioon.

Sotsialistide kõnelejat wisati kiiwiga.

Tartu, 25. 9. Pühapäewal oli Laius-Tähtweres sotsialistide kõnekoosolek, kus esines rkl. Freiberg. Kõneleja tarwitas haawawaid ütelusi Konst. Pätsu kohta, mispuhul tekkis ärewus publiku hulgas. Tekkinud mürgli tõttu lõpetati koosolek. Lahkuwale rkl. Freibergile wisati järele kiwidega.

Kaks meest wanglasse.

Politseiwõimude poolt saadeti wanglasse Bernhard Wilo, kes ehitusel olewa Eesti Panga maja juurest warastas tõrwapappi, ning Arwed Gerber, kes Loode tänawal maja nr. 15 õues lõi Karl Siwertsile mitu noahaawa.

Läti presidendi rahakapp warastati tühjaks.

Riia, 25. 9. Kriminaalpolitseile teatati eile, et wargad on käinud presidendi lossis. Selgus, et ühes lossi osakonnas oli lahti murtud rahakapp, kust oli ära wiidud 1500 latti sularaha ja mitmesuguseid dokumente.

Soome mustapluuslased Eestist.

Helsingi, 25. 9. Eile peeti Lapuas mustapluusimeeste paraadi, mis wõeti wastu Kosola poolt. Paraadist wõttis osa üle tuhande mustapluusimehe. Õhtul oli koosolek, kus lektor Ala-Kulju esines kõnega Eesti wabadussõjalaste liikumisest.

Ameerika töölised boikoteerimas Saksa kaupu.

Washington, 24. 9. Ameerika töölisliidu esimees Green seletas, et Ameerika töölised on walmis Saksa kaupasid boikoteerima. Green tõstis wäga ägedaid füüdistusi Hitleri walitsuse wastu.

SSSR-i protest Mandshukuole.

Harbiin, 24. 9. Nõukogude Liidu peakonsul esitas **Mandshukuo wälisministeeriumile** noodi, milles waljusti protesteeritakse selle wastu, et Mandshukuo wõimud on areteerinud Ida-Hiina raudtee kolm ametnikku, Nõukogude kodanikku, füüdistades neid sabotaažhis.

Ükski peenemaitseline suitsetaja ärgu jätku proowimata paberosse

„AVANTI“ 20 tk. 40

Maitserikas ja aroomiküllane segu parimatest Wene ja Makedoonia tubak
kestad warustatud kahekordse Kaljan- ja Hygiene-watiga.

A.-S. «ASTORIA»

Golfimäng ja tähtis nõupidamine Gen

Maailmapoliitika juhid saabuwad Rahwasteliidu nõ

Genf, 24. 9. Kõik tähtsamad riigimehed, kes wõtawad osa Rahwasteliidu nõukogu istungist, on juba Genfi saabunud. Briti wälissekretär sir John Simon mängis täna õhtupoolikul golfi Ameerika eridelegaadi Norman Davisega. Pärast mängu neil oli poliitiline jutuajamine.

Täna saabus lennukiga Genfi ka Saksa propagandaminister dr. Göbbels. Peale Saksa delegatsiooni liikmete oli teda a witamas ka rahwussotsialistliku c lik rühm.

Täna õhtul oli kokkusaamin moni ja Austria liidukantsleri S Arutati Austria sisemist seisuko uue laenu plaani.

Lehtede teatel wõidawat oo suse peaministri Daladier'i Ge

Eesti eksport idasse.

Dr. phil. J. Adler, Tel-Avivis.

Eesti raudteewalitsus otsustas äsja oma teil anda järgmised soodustused osawõtjaile Tel-Avivis 26. aprillist kuni 26. maini 1934. a. peetawast „Levanti-messist“, mis käib ka kaubaweo kohta: Messile sõitjad saawad messile sõites ja sealt tagasi tulles 50-protsendilise hinnaalanduse Eesti raudteil ja näitusel wäljapandawate kaupade tagasiwedu lastakse wabaks.

Kõik tööstus- ja kaubandusringkonnad Palestinas ja tema naabermais, kes huwitatud kaubawahetusest Eestiga, on selle otsuse wõtnud wastu suurima rahuloluga. Palestina, mis praegu oma plaanikindla koloniseerimise tõttu (see sünnib wiimasel ajal tugewa Saksa juutide sisserändamise tähe all) näitab erakorralist majanduslikku tõusu, tunneb juba ammu tunduwat tarwidust importkaupade järgi, mis kuuluwad Eesti eksporti, nagu wõi, puumaterjalid, puuwillane lõng. Teisest küljest peaks teatawad Palestina wäljaweokaubad, nagu eriti apelsinid, weinid, oliiwõli, leidma mineku wõimaluse Eesti turul. Kahjuks on seni äriline läbikäimine ühest küljest Eesti ja Palestina, teisest küljest Egiptuse, Süüria, Türgi ning Iraki wahel seni jäetud hooletusse. Palestina koguimpordist, mis 1932. a. moodustas 7.768.920 naelsterlingut, ei tulnud üht protsentigi Eestist. 974 aurikust, mis möödunud aastal saabusid Palestina sadamaisse, ei olnud ühtki Eestist. Mainitud Palestina naabermail, kogu laialdases Kesk-Aasia piirkonnas, on majandusuhted Eestiga weel nõrgemini arenenud.

Nii on see olnud tänaseni, edaspidi see enam ei tohiks kesta. Selle seisukorra muutmiseks on kutsutud kaasa rääkima esmajoones Tel-Avivi „Levanta-mess“, millel pannakse wälja mitte ainult Palestina, waid ka teiste läheda ida riikide kaubad. Esimene niisugune mess peeti 1926. aastal. Sest saadik on neid messe peetud iga aasta. Juba wiiendast messist, mis peeti 1932. a., wõttis 405 Palestina äri kõrwal osa 821 wõ nijat. Seal hulgas, mis eriti pe tama, terwelt 47 wäljapanijat P 7 Rootsist, 2 Leedust. See näitab riikide ja Palestina wahel tänap mängi kaubandussuhete arend wat osa.

Mis puutub eelseiswasse Tel messi“ 1934. a., siis erineb tema kaupade mitmekesiduselt. Näitu maa-alale, mis messide pidamiseks ram. Praegu ehitatakse sel pla halle ja pawiljone, millest esmaja tada hiigelsuurt Palestina halli, P Levanta-messi amfiteatri-kujulist i

Wälismaa pawiljonide pikas ette nähtud ka Eesti kaupadele. L diselt terwitatud, kui Eesti kasuta taks endale Tel-Avivi messil al

Tel-Avivis awanewa turu tä asi, et Palestina ja tema mainit oma 45 miljoni elanikuga isegi kriisiaastal (1932. a.) wedasid naelsterlingu eest wälismaa ka mille elanike arw wastab Eesti mille territoorium aga moodust Eesti territooriumist, on wiima jookful mahutanud ümmarguselt sterlingut uute ehituste alla. S on tõusu näha Tel-Avivis. See ja tööstusmetropol Wahemere alles 1909. aastal ja ta elanike gu juba ligemale 80.000-le. O mas ületab praegu mulluse 30 Siia jooksewad tihedas mõrgus Euroopa ja Ameerika maadega idaga. Siin on paras koht Leva seks, mis Eesti impordile wõib kasuks.

Tuleb wõita aega ja ruumi!

Hästiõnnestunud lennupäew Tartus.

Tartu lennuühingu korraldusel peeti pühapäewal kaitsewäe aerodroomil Tartu 2. lennupäew. See tõmbas kokku rohkearwulise publiku. Lennupäewa awas linnapea K. Luik, kes ka Tartu lennuühingu esimees. Tuleb wõita aega ja ruumi, lausus K. Luik. Meie siht on wiia lennuasjandust Eestis maksimaalsele kõrgusele ja selleks organiseerida kogu rahwast.

Angaaride ees rohelisel murul riwistati õhuristlejad ja awakõne lõppemisel möödusid peal waatajate eest era- ja kaitsewäe lennukid. Eesti kanti Brasche purjelennukit nagu wäikest tiiwalist hõbekala. Siis järgnes Raabi ja Neudorfi ehitatud lennuk. Ungern-Sternberg möödus oma saledal sportlennukil. Lisaks nimetatuile wõtsid päewast osa weel 7 õppe- ja lahing-lennukit.

Demonstratsiooni esimese numbrina esitati aeglasemat ja kiireimat lendu. Wigurlennu alal teenis eritiht tähelepanu leitn. Ott, kes esines Eestis ehitatud lennukil „ES-Agu“.

Lennupäewa suurnumbriks aga sai mootorita lend. Ungern-Sternberg wiis wäikese purilennuki koos lendur Braschega ½ km kõrgusele ja siis anti purjelendurile waba woli. Ta tiirles ja tuule soodustusel arendas õige suure kiiruse.

Lennuki ja maa wahelise sid näitasid kaitsewäe lenburid teadete teadete wõtmisel tähelepanuwäärt paraadmarsiks kujunes lend riwis j

Waenlane ründab Tartut, see numbriks. Kaks punast raketti kaj wikutes... Rahwus muutus ärewa kuulutas, et on oodata „õhurünna pommilennuk lähenes „surmatoowalt mus taewaserwale häwitajate-kolmik. rest pommilennukist aupaklikus ko wiimasel loopida angaaridele neli alles siis, kui „waenlane asus ko häwitajad kiirust ja ründasid „waen Lahing oli äge... Raske „pommi suitsusammas kuulutas ta kadu ja rahwas arwas, et Raadi tiiki. Lõ õppelennu numbreiid ja wõimaldati

Päew õnnestus kõigiti.

Huwitaw ajakiri on „Las

Rukist, nisu, kaeru ja otri

wõtame wastu

kohapeal kohemaksetawa raha eest:

Wägewal 30. septembr. ja 1. oktoobril,
Rakes . . . . . 2., 3. ja 4. oktoobril,
Kiltsis . . . . . 5. ja 6. oktoobril.

A-s. „Rotermann'i tehased"

Jalgpalli tagajärgi.

Terwis — Pärnu JK 3:2.

Pühapäeval alustati Pärnus linna meistriwõistlustega jalgpallis Waba Maa Pärnu wäljaande karikale, mille Terwis kahel eelmisel aastal wõitnud. Kohtasid Terwis ja Pärnu jalgpalliklubi. Algminuteil pääsis PJK juhtima 2:0, millega läppes ka poolaeg. Teine poolaeg möödus Terwise täielisel domineerimisel, kes alul teeb 2:1 ja peagi wiigistab. Läppminutil teeb Terwis püüdmatult posti kaudu 3:2. Mõlemal on ees weel kohtamine Waprusega.

Tulewik — Türi SR 2:1.

Pühapäeval wõistlesid Wiljandis sealse Tulewiku ja Türi Spordiringi jalgpallimeeskonnad. Wõitis Tulewik 2:1, poolaeg 1:0. Tulewik ilmutas üllatusliklult head mängu.

Kaks Walka 2:3.

Pühapäeval peeti Walgas Eesti ja Läti Walga wahelise jalgpallivõistlus. Wõistlus läppes Läti Walga wõiduga 3:2, poolaeg 1:1.

Wõitleja — Astra 8:1.

Karikawõistluste tõukis peetud jalgpallivõistlusel Narwa Wõitleja wõitis suure ülekaaluga kohalise Astra meeskonna 8:1, poolaeg 6:0. Neli wärawat Wõitleja saatwutas esimese 5 min. jooksul. Mängu, mida juhtis Kulbach oli waatamas 300 inimese ümber. Paar päewa waremalt sama karikawõistluse tõukis Hokiklubi wõitis Kreenholmi NMKü 13:0.

Olümpia — Tartu garnison 2:0.

Pühapäeval Tartus wõistlesid kaks sealset paremat jalgpallimeeskonda — Olümpia ja garnison. Wõistlus peeti Koordi rändkarikale, mille kewadel wõitis garnison. Esimene poolaeg läppes wiigiga 0:0, teine 2:0 Olümpia wõiduks.

217 poissi spordimärgi-wõistlustel.

NMKü korraldusel algasid laupäeval staadionil poiste wõistlused spordimärgi omandamiseks. Poisse nendele wõistlustele ilmus ootamatult rohkesti — 217. Selle suure wõistlejate arwu tõttu suudeti esimesel päewal sooritada ainult 60 ja 100 m jooks.

Wõistlusi jatkati staadionil esmaspäeval l. 4—7 p. l. Reedel kell 7 õht. sooritatakse wõistluste läppofs Lutheri NMKü wõimlas.

Arwatakse, et 80 prots. ümber esinejatest suudab täita spordimärgi normid.

Wiljandimaa kergejõustiku-esiwõistlused.

Pühapäeval korraldati Wiljandis maakondlikud wõistlused, mis andsid rahuldawaid tagajärgi. Paremad tagajärjed: 300 m A. Pau, SMS, 37,5; kõrgus Roosson, SMS, 1.70 m, 2. Koik, SMS, 1.60 m; teiwas Koik 3.20 m; 1500 m Erg, SMS, 4.32; 4 × 100 m Sakala MS 58,2; 800+400+200+200 m Sakala MS 3.52,6 (uus Wiljandi maak. rekord); kolmik H. Roosson 13.25 m.

Noorsepade wõistlustel J. Käpman tõukas kuuli 12.81, hüppas kaugust 6.02, kõrgust 1.55 ja teiwast 2.55 m.

Wõistlused Narwa politseis.

Laupäeval ja pühapäeval pidas Narwa politsei omawahelisi wõistlusi kergejõustikus, laskmises ja jalgrattasõidus.

Lilienthal parema kergejõustiklasena saatwutas järgmised tagajärjed: kõrgus 1.60, kolmik 12.72, kaugus 6.54, kuul 13.27 (parem Wiru rekordist), 100 m 11.9, ketas 42.38.

Pärnu kergejõustiku tagajärgi.

Pühapäeval peeti Pärnus Terwise korraldusel Pärnumaa seltsidewahelised wõistlused kergejõustikus. Lärmiselt tasapägise wõistluse juures tuli wõitjaks Pärnu SK, kes lõi Terwist 17 punktiga, kuna Waprus kaotuse kartusel üldse ei startinud. Spordiklubi saatwutas 110,5 punkti Terwise 93,5 ees.

Tehnilised tulemused: 100 m 1. A. Kongas, SK, 11,8; 2. J. Meimer, SK, 11,9. 400 m 1. J. Lunter, Terwis, 55,0. 1500 m 1. Laube, Terwis, 4.53,6. 5000 m 1. Kontus, SK, 18.43,4. 110 m tõkkeid 1. Rebane, SK, 22,5. 5×200 m 1. Spordiklubi 2.06,8. Kaugus 1. Kongas 6.64. Kõrgus 1. Kongas 1.70. Teiwas 1.—2. K. Matson, Terwis, ja Rebane, SK, 2.80. Ketas 1. Hansschmidt, SK, 39.07. Kuul 1. Sitska, SK, 12.67. Oda 1. J. Meimer 50.84.

Harju malew wõistles.

Pühapäeval pidas Harju malew oma allükstustele sõjalise iseloomuga wõistlusi. 10 km orienteerumisjooksus tuli esikohale Arwed Saarmak (Joelehtme komp.), 2. Ewald Reinde (Harku k.), 3. Wold. Sõrak (Harku k.).

Sõjalises kolmetõistlusel jagunesid kohad: 1. A. Saarmak (aeg 3.05,2); 2. K. Reinhard (Riisipere k.) ja 3. B. Laupmann (Harku k.).

4 uut Läti rekordi.

Pühapäeval Riias saatwutati 4 uut Läti kergejõustiku rekordi: Jurgis wiskas oda 66.51, Kiwits jooksis 400 m 50,5, Bucenieks jooksis 1000 m 2.35,5 ja Jurgis wiskas oda tahe käega 102.95 m (paremaga 66.51 ja wasakuga 36.44 m).

Läti jalgpalli-esiwõistlustel olid tagajärjed pühapäeval: RFK — Union 3 : 3, ASK — Hakoah 3 : 0, Wanderers — JKS 1 : 0 ja Olimpija — Amatiers 6 : 1.

Nurmi ja Ekraweliidu asi IAAF-is.

Berliin, 24. 9. Laupäeval ja pühapäeval peeti Berliinis IAAF-i (rahwuswah. kergejõustiku liidu) nõukogu koosolek, kus arutati ka Nurmi tänawust esinemist Tallinnas. Koosolekul otsustati, et Nurmi wõistlemise pärast ei tule Eesti liidu wastu tarwitusele wõtta mingeid surmeabinõusid.

*

Seda „andeksandmist" tuli IAAF-il otsustada päris paratamatult. Eesti liidul ses asjas mingit süü ei olnudki, samuti ka Nurmil, kuna temale andis wõistlusloa Soome liit. IAAF oma tagantjärele nõusolekuga Nurmi asjus atwaldas jällegi kord oma jõuetust professionalismi ja amatõrismi küsimuse reguleerimises.

Beccali 800 m 1.50,6.

Firenze, 24. 9. 1500 m jooksu olümpiawõitja ja maailmarekordimees Luigi Beccali, Itaalia, saatwutas Firenzes peetud wõistlustel 800 m jooksus aja 1.50,6, mis on uus Itaalia rekord ja ühtlasi tänawune parim tagajärg maailmas. Sama aja on waremalt saatwutanud Cunningham, USA. Maailmarekord on 1.49,8.

Jso-Hollo wõitis Nurmi.

Wiiburi, 24. 9. Pühapäeval peeti Wiiburis „Karjala maraton" — 15.000 m jooks. Pealtwaatajaid oli üle 10.000-de, nendest rohkesti ka wäljaspoolt Wiiburit. Jso-Hollo wõitis lõpuspurdi abil hõlpsasti 5 km läks 15.36, 10 km 31.33,4. Jooksu sees saatwutas Nurmi uue Soome rekordi 7 miilis ja Jso-Hollo 8 ja 9 miilis.

Wõistlejaid oli 81. Tagajärjed: 1. W. Jso-Hollo 47.47,4; 2. P. Nurmi 47.48,0; 3. E. Suoknuutti 50.00,6; 4. J. Kuokka 51.05.

Oda wiskas M. Järvinen 75.02 ja E. Penttilä 65.56; 100 m Gummerus 11,6; 400 m Tohla 51,5; teiwas Aittoniemi 3.61; kaugus Laine 6.66; kõrgus Tirri 1.78; wajar Siitanen 47.89; 1500 m Pohjala 4.03,9.

Rootsi üllatus Oslos.

Rootsi — Norra 1 : 0. — Norra B — Rootsi B 5 : 4.

Oslo, 24. 9. 30.000 pealtwaataja ees peeti Oslos Norra-Rootsi jalgpallimaawõistlus. Wõistluse wastu oli suur huwi. Üldisemalt oodati Norra wõitu. Rootslased üllatasid oma kiirusega ja wahelduwa mänguwõisiga ja wõisid wõidu skooriga 1 : 0, mis hästi wastab wõimetele. Wõistluse ainus wäraw tehti teise poolaja 10. minutil. Selle tegi Duncker, kes mitmel korral Rootsi meeskonnas wõistelnud ka Tallinnas.

Gävle, 24. 9. Siin peetud Rootsi-Norra B-maawõistlus läppes norralaste teenitud wõiduga 5 : 4, poolaeg 2 : 2. Skoor arenes järgmiselt: 0 : 1, 1 : 1, 2 : 1, 2 : 2, 2 : 3, 3 : 3, 4 : 3, 5 : 3, 5 : 4. Rootsi meeskond oma mänguga walmistas pettumuse. Kohtunikuna toimis M. Aalto, Soome, kes juhtis Eesti-Läti maawõistlust tänawu Tallinnas.

Rahulolematuse põhjus.

„Miks ei olda põhjeadusega ja korraga rahul — kas pole meil niigi küllalt wabadust wõi puudub õõwa kord?!"

„Waat, sellep see asi ongi: leitakse, et üüt on saadud palju maista ja teist weel wäga wähe!.."

* * *

Sport. Eesti üliõpilaste wõidud Kaunases

Kaheksast wõistlusalast Eesti wõitis kuus. — Esimesel päewal Eesti punktidega esikohal.

Kaunas, 24. 9. Kaunases kaitsewäe staadionil Panemunes algasid pühapäeval SELL-i 8. mängud, millest wõtawad osa Eesti, Läti ja Leedu üliõpilased. Awamisküne pidas Leedu haridusministri asetäitja Danilauskas. Kõneles weel Kaunase ülikooli rektor, professor Remeris.

Wõistlused algasid 100 m jooksuga, kus tuli wõitjaks N. Küttis, Eesti, 11,7. Teine leedulane Jodele 11,8, kolmas läti. Feldhuhn.

Teraw wõistlus tekkis 400 m jooksus, kus lätlasel Kuschkisel ainult wiimasel sirgel läks korda ette jõuda. Kuschkis jõudis finišhi 52,5 sekundiga. Temale järgnes eestlane Ütt 53,2, kolmas leedulane Bakunas 54,0.

800 m jooksu wõitis eestlane Soonberg 2.06. Teine läti. Bertulis 2.06,9, kolmas leedulane Keturatis 2.07.

4×100 m teatejooksu wõitis Läti emeskond 45,0, Eesti meeskond tuli teisele kohale, Leedu — kolmandale.

110 m tõkkejooksus peeti kaks eeljooksu. Esimesel eeljooksul tuli wõitjaks leedul. Komaras 16,8 sekundiga. Teise eeljooksu wõitis leedulane Statschkus 17,6.

Kuuliaõukes saatwutati järgmised tulemused: 1). Feldman, Eesti, 13.49; 2. Sule, Eesti, 12.85; 3. Statschkus, Leedu, 12.30; 4. Timrots, Läti, 12.14; 5. Komaras, Leedu, 12.04.

Odawiskes wõitis G. Sule, Eesti, 63.23. Teisele kohale tuli leedulane Slawitskis 56,93 m, kolmandale Niggol, Eesti, 56.51 m. Wäljaspool wõistlust Sule saatwutas uue SELL-i rekordi 64,67 meetriga.

Kaugushüppe wõitis Küttis 6.72 m. Teiseks tuli lätlane Grebzde 6.71,5 m, kolmandaks leedulane Komaras 6.31 m.

Teiwashüppes tuli wõitjaks eestlane Arman 3.40 m. Teise ja kolmanda koha jagasid endi wahel lätlane Welde ja leedulane Waitonis 3.30 m.

Punkte said esimesel wõistluspäeval: Eesti 68, Läti 53, Leedu 51.

Tõuswaid tähti kergejõustikus.

E. Tamm kaugust 7.03 m, G. Kalm kõrgust 1.83 m.

Kalewi kergejõustikuwõistlused pühapäeval läksid hästi korda. Kaugushüppes Edgar Tamm, Kalew, neljanda eestlasena ületas 7 m piiri. Ta tegi kolm hüpet, millest ühe astus üle. Kaks ta hüpet olid 6.81 ja 7.03 m. Kõrgushüppes G. Kalm, kes tänawu waremalt saatwutanud 1.80,5, tuli toime oma iseliku rekordiga, saatwutades 1.83 m, mille ületas teisel hüppel. See resultaat on paremuselt tänawune kolmas, wõrdselt E. Knuudi 1.83-ga.

A. Wiiding, Tall. PS, näitas kettaheites hea seeria, kuid siiski ei suutnud seekordki teha uut rekordi. Wiidingul on see juba mitmes kord, et tal muest rekordist jääb natuke puudu. Wiidingu seekordne seeria: 45.99, 45.90, 43.50, 40.50, —, 44.50.

1000 m jooksu oli üllatusmeheks K. Fatal, Narwa Wõitleja, kes A. Jürlaule, Kalew, pakkus tõsist konkurentsi. Jürlau suutis wõita napilt, rekordist jäi tal puudu 0,4 sek. Neljandaks meheks selles jooksus oli usuteadlane Puhm, Harju mal. SK, kes tahab tõusta „Eesti Liibelikis".

25 km jooks pakkus üllatuse hoopis iseäralisest külgest — korraldajate arwel. Resultaadid tulid nii wiletsad, nii et selle põhjusena selgus, et wõistlusmaa oli pikem kui õigus, 25 km asemel arwatawasti 27 km. Maa mõõdetakse uuesti üle, et asjasse saada läpliku selgust. 25 km jooksjatest äratas tähelepanu E. Tiisk, Kalew, kes jooksu, mis läks Kalewi wäljalt Narwa maanteed pidi Wiimsi ja sealt tagasi, alustas naelkingades (!) ja lõpetas sokkides (!!).

Pealtwaatajaid wõistlustel oli 500 ümber.

Tagajärjed:

150 m: 1. R. Tomson, Kalew, 17,5; 2. A. Rullinkow, Kalew, 17,9.

1000 m: 1. A. Jürlau, Kalew, 2.38; 2. K. Fatal, Narwa Wõitleja, 2.38,4; 3. K. Laas, Tartu Kalew, 2.42,4; 4. Puhm, Harju mal. SK, 2.42,6.

25000 m: 1. A. Maasik, Kalew, 1.54.19,6; 2. M. Lumanow, Kalew, 2.04.17; 3. E. Tiisk, Kalew, 2.41.31.

110 m tõkkeid: 1. J. Tomson, Kalew, 16,5; 2. E. Rähn, Kalew, 10 sm järel; 3. A. Hirsch, Kalew, 17,0.

5×200 m: 1. Kalew 2.02; 2. komb. meesk. 2.04,2.

Kõrgus: 1. G. Kalm, Kalew, 1.83; 2. G. Schmidt, ESS, 1.80; 3. P. Tolm, Kalew, 1.75.

Kaugus: 1. E. Tamm, Kalew, 7.03; 2. E. Rähn, Kalew, 6.91; 3. H. Anton, Kalew, 6.09.

Kuul: 1. K. Annamaa, Tall. PS, 13.85; 2. K. Wilmansen, Kalew, 13.14; 3. K. Oole, Kalew, 13.02.

Ketas: 1. A. Wiiding, Tall. PS, 45.99; 2. K. Annamaa, Tall. PS, 37.97; 3. M. Liinat, Kalew, 37.57.

Oda: 1. E. Tamm, Kalew, 57.15; 2. J. Lessel, Sport, 50.80; 3. A. Madisson, Kalew, 48.64.

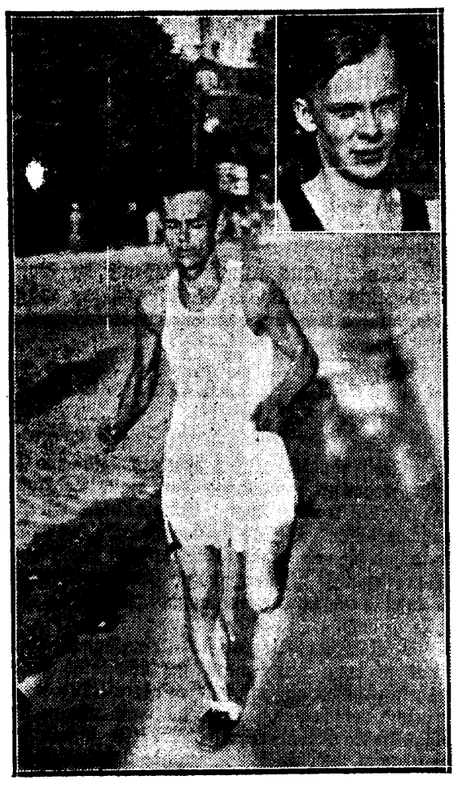

Pildil ülal — G. Kalm, Kalew, kes hüppas kõrgust 1.83 m. All 25-km jooksu wõitja A. Maasik, Kalew, Narwa maanteel enne saabumist finišhi.

Täna Estonia — Kalew.

Estonia ja Kalew wõistlewad täna, teisipäeval, kell ½5 p. l. staadionil. Matsch toimub esiwõistluste liiduklassi sarjas.

Olukord esiwõistlustel on praegu niiwõrd pinew, et tänasestki matschist, mis normaalsel arwestusel peaks finistele andma kindla wõidu, wõidakse siiski oodata jällegi uut, järjekordset üllatust.

TJK — Hokiklubi 4:1.

Pühapäeval staadionil jalgp.-esiw. liiduklassis TJK 300 pealtwaataja ees wõitis Narwa Hokiklubi üle 4:1, poolaeg 1:0. Wärawaid TJK-i heaks löid pr. Waldow 2, tf. Kastanje ja wj. Kuremaa.

TJK-ilt oodati suuremat wõitu. Arwati, et TJK pärast oma wõitu Spordi üle suudab liiga narwalastele wähemalt 6 wärawat.

Kohtunikuks matschil oli Nurk, kes osutus mängijaid ja pealtwaatajaid masendawalt ja ärritawalt nõrgaks.

Tartu koolipoiste häid tagajärgi

Tartus sealse poegl.-gümn. kergejõustiku wõistlustel olid paremad tagajärjed: teiwas Otti 3.15 (uus kooli rek.), kaugus Raska 6.45, ketas Mägi 40.17, kõrgus Otti 1.60, oda Mägi 55.37; 110 m tõkkeid Pill 17,8.

Narwa malew wõitis piiriwalwe laskmises.

Narwa malewa ja piiriwalwe jaosk. laskewõistlused wintpüssidest peeti pühapäeval. Wõistles 8 meest kummaltki poolt. Wõitjaks tuli malew 1242:1211. Individuaal-laskmises osutusid paremateks: lpt. Kukeinsman, piiriw., 170 s., leitn. Kütt 166 s., mlwl. Joosep 164 s. ja weltw. Teska 163 s., wiimased kõik malewast. Samal lasketiirul olid weel Waiwara malewkonna ja Narwa 1. pat. laskewõistlused, millest osawõtt oli elaw. üldse wõistles üle 250 laskuri.

Wäikeseltside karikasarjas

peeti pühapäeval kolm jalgpallimatschi. Tallinnas NMKü wõitis Russi 4:3 ja Lutri NMKü Hõimla 1:0. Kohilas sealne Püssiwus wõitis tabeli esimese, kelleks Wirtjas, uuesti 5:2, poolaeg 4:1. Praegu on Kohila Püssiwusel head wäljawaated karika wõitmiseks.

Käsipallihooaeg algas

wõistlusõhtuga pühapäeval. Westi Onja korwpallikarika wõitis Russ, kes finaalis lõi ESS-i 31 : 21 (16 : 12). Teises korwpallimängus realgümn. meeskond wõitis Gust. Adolfi gümn. meesk. 36 : 7 (17 : 6).

Naiste-wõrkpallis kommertsgümn. saatwutas wõidu 1. ja 2. gümn. koonduse üle 16 : 14 ja 15 : 12.

12.000 krooni annetusi allweelaewa soetamiseks

Allweelaewastiku sihtkapitali walitsuse juhatus pidas koosoleku.

Esmaspäeval kell ½11 hommikul oli koos allweelaewastiku sihtkapitali walitsus, kuhu kuuluwad kindralid J. Tõrwand ja P. Lill, admiral J. Pitka ja direktorid P. Õpik ja T. Kind. Selgus, et seniajani on wabatahtlike annetustena tulnud kokku 12.000 krooni. Neist suuremate annetajatena merewäe ohwitserid ja allohwitserid 5200 krooni, kaitsewäe staabi ohwitseride kogult (1% palgast aasta jooksul) 1800 kr., wäliministeeriumi ametnikelt, paljudelt ohwitseride kogudelt, Poola sõjawäe esindajalt, tööstusettewõtetelt ja erafisikutelt. Annetajate huigas torkab silma Tallinna linna ühe algkooli õpilaste annetatud summa, kes loobusid ühest ekskursioonist ja annetasid wastawa summa sihtkapitalile.

Allweelaewastiku sihtkapitali juhatus palub kõiki annetust, mis weel sõjalõ maksmata, kohe sõjalõ maksa riigihoiukassa jooksuale arwele Eesti Panga juures nr. 3190 wõi posti jooksuale arwele nr. 314. Raha edasisaatmised toimetatakse tasuta.

Peale rahaliste annetuste on allweelaewastiku heaks suurt wastutulekut üles näidanud riigi- ja Tallinna Eesti Kirjastus-ühisuse trükikojad, kes walmistasid tasuta hulga mitmesuguseid trükitöid.

Praegu on wõljatõõtamisel wastaw seaduseelnõu allweelaewade ja C. M. B.-paatide soetamiseks. Annetustena kogutud raha ühendatakse hiljem sõjalaewade müügist saadud summaga ja tellimine antakse ära kohe, kui wastaw seaduseelnõu wastu wõetud. Lootuste kohaselt wõib esimene allweelaew astuda laewastiku riwisse 1—1½ aasta jooksul, kuna esimene C. M. B.-paat wõib walmina saabuda tulewaks warasuweks.

Tartu kergejõustikuwõistlused.

Pühapäeval peeti Tartus kergejõustikuwõistlused, millest osawõtsid Tartu ja Läti Walga meeskonnad. Wõistlus läppes Läti Walga wõiduga 3:2, poolaeg 1:1.

Wõitleja — Astra 8:1.

Karikawõistluste tõukis peetud jalgpallivõistlusel Narwa Wõitleja wõitis suure ülekaaluga kohalise Astra meeskonna 8:1, poolaeg 6:0. Neli wärawat Wõitleja saatwutas esimese 5 min. jooksul. Mängu, mida juhtis Kulbach oli waatamas 300 inimese ümber. Paar päewa waremalt sama karikawõistluse tõukis Hokiklubi wõitis Kreenholmi NMKü 13:0.

Olümpia — Tartu garnison 2:0.

Pühapäeval Tartus wõistlesid kaks sealset paremat jalgpallimeeskonda — Olümpia ja garnison. Wõistlus peeti Koordi rändkarikale, mille kewadel wõitis garnison. Esimene poolaeg läppes wiigiga 0:0, teine 2:0 Olümpia wõiduks.

Diplomaat, kes tunneb igawese nooruse saladust...

Usutlemas uut Ameerika saadikut Eestis.

(„Päewaleht" kirjasaatjalt Ameerikast.)

Mul oli wõimalus usutleda uut Ameerika saadikut Eestis wäga omapärases olustikus: ookeaniauriku kabiinis. „Manhattan" seisis New-Yorgi kaldal ärasõiduwalmilt. Mööda treppe käisid inimesed kohwrite, portfellide, kübarakartongidega. Auriku oli see edas-tagasi jooksmine, mis käib eel igal ookeanile wäljumisel. Mõirgas sireen, hoiatades matkajate saatjaid, et nende aeg auriku oli piiratud. Kõikjal sagisid stewardid oma walgeis pluusides, inimesed päewapildiaparaatidega tegid wiimseid üleswõtteid.

Professor Van Antwerp MacMurrayd ei olnud tekil. Leidsin ta kabiinist. Mulle näib, tema polnud ainus matkaja, kel oli iksfõikne, kuidas ookeaniaurik wäljub maailmalinna sadamast. Oleks wõimud arwata, et tema matk kestab ainult kaks tundi: nii waikselt ta istus laua ääres ja kirjutas.

Ta tõusis ja tuli mulle wastu. Imelik, kui ma ta ametlikust eluloost poleks teadnud, et ta on juba 52-aastane, ma ei oleks talle arwanud üle kolmekümne aasta. Täiesti noor nägu, siimpaatne angelsaksi tüüp. Ei ühtki halli juukselkarwa, sale, jõuline kogu, weidi unistawad, täiesti noored silmad. Wõib olla, et see siiski polnud tema?..

„Te ei ekhinud, olen professor Van Antwerp MacMurray..."

„Kas tunnete igawese nooruse saladust, härra minister?"

Ta naeris lõbusalt:

„Tunnistage üles, et emnustasite kohata professorit pika halli habemega?.. Ent te pole siiski esimene, kes imestab..."

„Ning loodetawasti mitte wiimane."

Uut Ameerika saadikut Eestis seob wabariigiga 1929. a. sõlmitud kaubaleping. Sel aastal Van Antwerp MacMurray oli komisjoni juhte Washingtonis, mis töötas wälja selle kaubalepingu. Mina waatlesin erilise uudishimuga oma jutukaaslast. Mind üllatas ta lihtne käitumine ja tagasihoidlikkus. Ning kogenud ja tähtsa diplomaadi kohta ta näis erakordselt lahke ja wastutulelik.

Harilikule kodanikule Eestis on Van Antwerp MacMurray nimi uus ja tundmatu. Kuid Ameerikas on MacMurray nimega seotud parimad Ameerika diplomaatia traditsioonid. Oeldakse, et see diplomaat wõiks wõistelda Ameerika diplomaatia parema ajusaadikuga Tokios Hughesiga. Ameerika wälisministeeriumis peetakse teda üheks kõige suuremate teadmistega diplomaadiks. Nii ameeriklased nimetawadki teda „kõige intelligentsemaks meheks wälisministeeriumis".

Van Antwerp MacMurray on teinud läbi pika diplomaadi astmete-järgu, enne kui sai populaarseks. Ta alustas oma karjäärl 1907. a. saatkonna noore atašeena. Hiljem on saatus teda paisanud üle maailma, ta on teeninud Wilsoni, Hardingu, Coolidge'i, Hooveri diplomaadina... Oma wiimasel kohal saadikuna Pekingis ta wõitis endale andekama diplomaadi nimetuse. Kui ta Pekingist saabus Ameerika wälisministeeriumi, asutas rühm miljonäre eesotsas Brooki ja noore Rockfelleriga parajasti diplomaatliku teenistuse ülikooli. See ülikool pidi tulema eeskujulikum maailmas. Van Antwerp MacMurrayle esildati rektori koht. Keegi ei uskunud, et ta wõtab koha wastu. Liig populaarne diplomaat oli ta selleks, et tahta õppetegewusele ohwerdada kas wõi ainult aasta oma karjäärist. Kuid oldi ekhinud. MacMurray wõttis kõigi rõõmuks wastu pakutud koha. Nii loodigi esimene suur Ameerika diplomaatia akadeemia. See oli 1930. a.

Kogenud ja nooruslik diplomaat juhatas kolm aastat Baltimore'i ülikooli. Kuid nähtawasti ta tundis jälle wana kirge diplomaatliku tegewuse wastu, igatsust teooriast ülikooli auditooriumes mõnna üle praktikale. Nii tuligi siis tema nimetamine saadikuks Balti riikidesse.

„Ma tahtsin sõita teie kodumaale, kuid sõidan nüüd tegelikult Londoni. Sain kätki ja endalegi ootamatult ülesande sõita Londoni pidama ametlikke läbirääkimisi."

„Ons see wäga tähtis ülesanne?"

„Oo-jaa. Nida majandusliikke ja teisi küsimusi. Nida nõupidamisi. Kuid kuu aja pärast ma kuulun tenwelt teile. Poleks olnud seda ootamatut sõitu Londoni, millele mul kulub tenwe kuu, oleksin wõinud juba nüüd asuda enese ettewalmistusele uue koha wastu. Ma pole kunagi ennem olnud Eestis, ehkki mul on wäga palju tulnud tegeleda teda puudutawate küsimustega."

„Millised tundmused teil wõiksid olla, kui te järgmisel korral laewaga sõidate Balti riikidesse?"

„Oo, ma oleksin wäga rõõmus. Mulle pakub tõsist rõõmu tutwuda teie maa ja inimestega, töötada nende keskel."

„Teie diplomaatilised kogemused on wäga rikkalikud!"

„Seda nad on. Raske oleks loetella kõiki kohti, millel mina olen teeninud. Muide, mäletan end weel wäga hästi teise sekretäri osas Ameerika saatkonnas Peterburgis. See oli täpselt 25 aasta eest."

„Kindlasti te siis ei wõinud näida praegusest noorem!.."

Ülal undas wile, kostis inimsummude müdin. Nõjatunud tugitooli seljale oma suures kabiinis, mis rohkem sarnanes elegantsele hotelli toale, John Van Antwerp MacMurray tuletas meele oma minewikku. Kui palju kirjuid juhtumeid ja seiklusi wastu enese tahtmist on tal tulnud läbi elada! Kui palju on ta wiibinud Peterburgi, Pekingi, Tokio, jälle Pekingi ja Tokio paleedes! Tal on kolm last, wanem tütar on 17-aastane, kuid kui palju miile on nad juba maha sõitnud oma elus! Poeg on 15-aastane, temagi kawatseb asuda tööle diplomaatilisel alal. Kui aga wiimaks weel ei mõtle ümber! Kes neid noori teab. Isa ametit ei taha jatkata mitte iga laps.

„Teie lastel tuleb wõimalus tutwuda uute maadega. Eestil on omapärane kultuur ja kõlarikas keel, mis kord wõistlusel tuli teisele kohale..."

„Kellele te seda räägite?" ütles ta naeratades. „Kas arwate, et mina ise seda ei teagi?"

Ülal undas jälle sireen.

New-Yorgis.

Henri Gris.

Tallinna fondibörs 25. septembril

Dirigoni	Tschekid	25. septembril Ostja-	25. septembril Müü-	23 septembril Ostjad	23 septembril Müü-
2	London	18,05	18,35	18,05	18,35
2½	New-York	3,77	3.89	3,78	3 90
4	Berliin	139,50	141,25	139,00	140.75
5½	Helsingi	7,95	8,10	7,95	8,10
3	Stokholm	93,25	95,00	93,25	95,00
3	Kopenhaagen	80,50	82,25	80,50	82,25
3½	Oslo	90,75	92,50	90,75	92,50
	Riia	111,25	113,50	110,75	113,00
7	Kaunas	58,65	59,25	58,45	59,05
3	Amsterdam	236,50	239,50	235,75	238,75
2½	Pariis	22,95	23,25	22,85	23,15
5	Zürich	113,50	115,00	113,70	114,70
3½	Brüssel	81,75	83,15	81,45	82,85
4	Milano	30,80	31,30	30,70	31,20
5	Varssav	65,50	66,50	65,50	66,50
3½	Praha	17.35	17,60	17,35	17,60
5	Viin	64,50	66,50	64,25	66,25
4½	Budapest	—	102,25	—	101,75
	Danzig	113,00	115,00	112,70	114.70
	Moskva tschekk	—	304,50	—	303,75

Mõistatuslik warguslugu.

Pühapäewa ööl pandi Tartumaal Elwa ja Pangodi piiril Elwa jõe ääres Roberti majas toime suurem wargus. Warguslugu on mõistatuslik. Nimelt leidis samas majas elutsew Gustaw Prink, elukutselt kaupmees, et ööst on tema woodi peatsist padja alt läinud kaduma 900 kr. raha. Raha oli westitaskus ning west oli asetatud ööseks padja alla. Waras oli poo west, kuhu raha pandud, ära lõiganud, et magawa Prinki westi padja alt wäljakiskumisega mitte äratada. Peale selle oli warga saagiks langenud rida wäärtasju ja wekseid. Need oli waras kätte saanud laua sahtlist. Selleks oli laud toast wälja wiidud ja majast eemal mõne künka otsas tühjaks tehtud. Lauasahtlist läks kadunud hõbeportsigar kuldplaadiga 100 kr. wäärtuses, 5 kuldsõrmust ning peale selle wekseid ning allkirju 1600 kr. wäärtuses. Kogu kahju 3000 kr. ümber.

Wargad on tuppa tunginud läbi akna, mille kaudu ka laud wälja wiidud. Prink, kes raske unega, märkas wargust alles hommikul. Prink ei maganud üksinda toas, waid koos naisega. Kõrwaltoas omakord magasid naise kaks poega. Üks poegadest oli hommikul kodu lahkunud, teine aga ei teadnud loole mingisugust selgitusanda. Asja sõitis uurima Tartust kriminaalpolitsei ametnik.

Poliitilisest filmapilgust

Kirjutab „Postimees“, leides, et kui majanduselu näitab paranemise tundemärke ja nii tööandjaid kui ka töötajaid waldab optimistlik meeleolu, siis poliitilisel wäljal walitsewad weel segased olud.

„Iseäranis rabawalt mõjus p.-kogude juhi K. Pätsu haganemine senistelt seisukohtadelt otsustawa tähendusega põhiseaduse muutmise küsimuses. Mäletawasti suhtus K. Päts alles kewadel wäga resoluutselt eitawalt n.-n. wabadusõjalastele ja nende kawadele. Sieti pole üksi meie poliitikuist oma seisukohta „wabadusõjalaste“ juhtes nõnda halwakspanewalt wäljendanud, nagu seda tegi K. Päts möödunud kewadel riigiwanemaks olles. Ka nimetas „wabadusõjalasi“ nullideks kwadraadis, kellest Eesti ellu jäänwat kord ainult halb lõhn. Seda üllatawamalt, otse hämmastawalt mõjus nüüd, kui sama K. Päts läinud pühapäeval oma erakonna kõnekoosolekul äkisti esines wabadusõjalaste projekti pooldajana ning soowitajana! Imestunult küsib nüüd awalikkus: Kas härra Päts tõesti nii rutiu läheb seda lõhna nuusutama, mida ta nii halwakspanewalt hinnarud? Ühtlasi on see lugu wäga halwaks atestatsiooniks meie wanema poliitikategelase tõeksipidamistest ja seisukohtadest, mis nii kiiresti ja kergesti muutuda wõiwad. Igatahes on nooremal generatsioonil siit wäga ja wäga wähe eeskuju wõtta.“

Põllumeeste-kogude erakonnas walitsewat lahkuminekud, millest teadjad julgewad oletada, et lahkarwamised ulatuwad kaugemale kui ainult rahwahääletuse küsimuseni.

Ja edasi:

„Ka kesterakonda on piiritud niisugusesse walgusesse seada, nagu walitseks siin kaks suurt woolu, kelle kokkupõrkamisel erakonna lagunemine paratamatu ja nagu oleks uue erakonna tekkimine kesterakonna tegelastest kesterakonna kõrwale ainult päewade küsimus. Selles mõtkes tekkis suur huwi kesterakonna laiendatud kesskomitee ja riigikogu rühma ühise koosoleku wastu, mis neljapäeval Tallinnas ära peeti. Seal pidi otsustatama erakonna „saatus“, nagu mõnede lehtede eelteated kuulutasid.

Tuli aga wälja, et kõnu kesterakonna ümber oli tekkinud mõnede tasakaalutute erakonnategelaste tegewuse tagajärjel. Kesterakonna tradittsioonilise diisipliinipuudulse tõttu olid erakonna kohapealsete osakondade, näit. Narwa, Pärnus ja Narwas, koosolekute ja otsuste kirjeldused sihitud ajalehtedesse nõnda, nagu seda soowitsid mõned kõrwalmõjude alla langenud isikud. Muidugi ei jätnud kesterakonna wastaste ja ka muidu hammast ihuw ajakirjandus juhust kasutamata, et kesterakonnale n.-ö. „põõna“ panna.“

Leht ei eita aga

„Et kesterakonna wõitlemised praegu üsna rasked on, selles pole kahtlust ja seda oleme ka juba korduwalt rõhutanud. Waliisusel, mida kesterakonna esimees juhib ja millest kesterakonna esindajad mõjuwalt osa wõtawad, on tulnud ja tuleb wist edaspidigi astuda otsustawaid samme, on tulnud senisesid seisukohti rewideerida ja uutele asuda, mis paljudelegi esialgu wastuwõtmatutena ja wõimatutena on tundunud. Et erakonna tegelased kohtadel sarnases olukorras kõhklema on lõõnud, pole imekspanemiswäärt. Aga imekspanemiswäärt on, kui üksikud erakonna tegelased, ilma et neil oleks osakondade enamuse poolehoidu, rutiwad erakonna keskkohale „mässu“ kuulutama, hukka mõistma ja ultimaatumeid esitama!“

Kesterakonna muresid

Kõsitab ka „W. Maa“ oma pühapäewases juhtkirjas:

„Kewade järele astus kesterakorna laiendatud kesskomitee jälle kokku ja wõttis wastu otsuse, mille üldine mõte on, et kesterakonnas on kõik korras.

See on wäga rõõmustaw sõnum nüüdsel kriisi ajal, kus peagu kogu Euroopas murdlained käiwad just eeskätt kesterakondade wastu ja ses üldises tormis seni ainult Soomes juba märgata nagu murrangut.

Kuid, nagu lehtedest näha, on kesterakonna laiendatud kesskomitees weel wäga paljud awaldanud mõtteid, mille eelduseks on ka üks meeleolude hinnang ja nimelt — märksa pessimistlikum. Ma mõtlen nimelt rahwahääletuse kwoorumi tõstmise nõudmist.

Praegu wõib selle nõudmise puhul selgeks pidada juba kaht asja. Esiteks, et rahwahääletuse kwoorumi tõstmine ei saa olla lõplik ega tagasipöörmatu, waid teda saab uue sellekohase rahwahääletusega jälle tagasi tuua endisele kohale, kusjuures seks uueks rahwahääletuseks, kui mitte põhiseadust ennast muutwaks, pole kõrgemdatud kwoorumit waja. Nõnda jääb sel uuelgi müüril niikui-nii ikkagi mukt sisse. Selle mulgu kaugemale asetamine tähendab ainult lõpliku otsuse edasilükkamist, aga mitte ärahoidmist. Ühe sõnaga: siin on palliatiiw, aga mitte wastuabinõu.

Teiseks peaks ka kõnekoosolekute aruannetest näha olema, et seda kwoorumi tõstmist juba teatawal pool ära kasutatakse tähtsama kihutusrelwana.

Kui sellest kõigest hoolimata ikka weel klammerdutakse palliatiiwigi küljes, siis wõib seda ainult nii seletada, et meeleolusid hinnatakse üsna pessimistlikult, see tähendab, et lähenewal rahwahääletusel peetakse senise kwoorumi kokkusaamist üsna wõimalikuks.“

Leht küsib, kellest wõiks koosneda kwoorum, mis wiiks läbi wabadusõjalaste eelnõu, ja wastab:

„Põllumeeste-kogud on juba paista lasknud, et nemad selle poolt hääletawad. Kui nende tugewust hinnata nende kohtade arwu järele praeguses riigikogus, siis wõiksid rad anda üks-kuuendik hääletajaist, see tähendab üks-kolmandik tarwisminewast enamusest.

Osa põllumeeste-kogusid J. Teemandiga eesotsas hääletab wastu. Selle eest hääletab aga poolt K. Einbundi rühm koondusest. (Meie sõrendus. „P.“ t.) Oletame, et üks teise koha täidab. Seega jääb üldmõju seal endiseks.“

Wõiwat aga ka järeldada, et osa sotsialiste ja weel pahempoolsematest walijaist hääletawad wabadusõjalaste poolt.

„On palju andmeid, mis sinna poole näitawad, et kui põllumeeste-kogud kõrwale jätta, siis see just kesterakond on, kellest wabadusõjalased kõige rohkem ära tõmbawad.

Osalt on see n.-n. „wäike mees“, kes oma kitsikuses ei tea kuhu minna ja niiüd mängib seal n.-n. „suurtükiliha“ osa. Juhtiwam tähtsus on aga jõukamal kodanlusel. Wiimase rahwahääletuse puhul wõis „Wõitluse“ kuulutuskülgedel näha sõna tõsises mõttes meie „burshuaasia“ suurparaadi. Ka korporatsioonide streik laulupeo ajal osutas sinnasamasse.

Wõib ju öelda, et kui maal on oma Lapua, kes krooni kukutab ja 1925. a. hindasid tagasi nõuab, — miks ei peaks olema oma Lapua ka linnades? Kuhu peab siis linnainimene minema, kui ta ennast kitsal ajal tunneb „solwatuna ja haawatuna“? Eks pea temalgi üks paigake siin maailmas olema, kus ta ennast wabalt wõib wälja sõimata?

On loomulik, et neid kutselisi mürtsumehi igal pool kohtame, kus midagi lahti on. Kuid mitte ainult neid.

Kui lähemalt tähele panna meeleolusid, siis näete pilti, millele „Kaja“ neil päewil tähendas: wabadusõjalaste eelnõu pooldawad inimesed, kes ise wabadusõjalaste juhtidest ja nende faschismist mitte midagi ei taha teada. Oeldakse: „peab midagi muud tulema“, „peab surnud punktist üle saama“, „parem pool muna kui tühi koor“ jne.

See meeleolu on rohkem emotsionaalne ega suuda end walada täpsematesse poliitilisteesse wormelitesse. Ta on suurelt jaolt just — apoliitiliste inimeste meeleolu. Kuid ta on olemas.

See on, mida nähtawasti peawad mõtlema oma pessimistlikus hinnangus need kesterakondlased, kes soowitawad kwoorumi tõstmist.“

„Piibu kawa“ jäägu kõrwale.

Niisuguse nõudmise esitab „Kaja“, kirjutades, et komisjonis, kus seda kawa arutatud, on mõned wäga filmapaistwad juristid selgel sõnal öelnud, et see kawa ei ole kooskõlas makswa põhiseadusega.

„Weel kindlama seisukoha on wõtnud ajakirjandus. Tallinna ajalehed toonitawad, erakondliku kuuluwuse peale waatamata, täielik ühemeelselt, et „Piibu kawa“ ei ole põhiseaduse-pärane.

Ja see on ka lõdanikelegi arusaadaw, sest inimesed teawad, et põhiseadust saab muuta ja parandada üksnes rahwahääletuse korras, aga mitte riigikogu laudu, nagu seda härra Piip teha soowitab.

Kuna see inimestele kõik selge on, siis küsibki igaüks, kuidas on see wõimalik, et niisugused kawad üldse saawad tekkida, et neid tõsiselt arutatakse ning isegi kawatsetakse maksma panna.

Põhiseadus on kõige tähtsam seadus. Põhiseaduses on aga öeldud, et ta peab olema wankumatuks juhtets nii riigikogule ja kohtule, kui ka walitsusele.

Sellel sõnal „wankumata“ on wäga selge ja kindel tähendus. See sõna määrab, et põhiseadust tuleb täpselt täita, et ei wõi lubada niisuguste olukordade tekkimist, kus põhiseadus wanguks, kus teda tõlgitsetaks walesti wõi koguni rikutaks.

Põhiseaduse normide wankumatuse seisukohalt niinimetatud „Piibu kawa“ waadeldes, ei saa ta kohta kahi arwamist olla. See kawa peab kõrwale jäämа. Selle juures on riiklikult seisukohalt wäga kahetsemiswäärt, et seesuguse kawaga üldse wälja on tuldud.“

Keila röögwmõrtsukas eluajaks sunnitööle

Mees, kes on teeninud surmanuhtluse.

Esmaspäeval oli Tallinna-Haapsalu rahukogu süüdipingis Keila mees Johannes Niinemann, kes oli hakkama saanud rohkem kui elajaliku kuriteoga. Röögwimise otstarbel ta oli tapnud puuraiumise kiniga kogu talu pere ning oma teo jälgede peitmiseks süüdanud talu hooned, mis ühes poolelus inimeste laipadega põlesid sügawal südaööl maani maha. Mitmekordse roima põhjuseks oli mehel olnud kange naisewõtmise tahe, kuna tal aga ei olnud raha selleks, siis ta oli otsustanud seda hankida werewalamise teel. Kolm tapetut wana inimest olid olnud Ninemannle head tuttawad, keda ta oli sageli külastanud ja kelle kohta ümberkaudu olid liikumas jutud, et nad on rikkad, et neil on palju kulda.

Üksikasjalisemalt oli kogu lugu järgmine:

Öö wastu 31. maid s. a. põles maani maha Harjumaal Keila wallas Joa külas asetseva Põlde talu elumaja, mille juures jäid tulle ja põlesid ära talu elanikud 80-aastane Johan Söeroja, 63-aastane Anna Söeroja ja 50-aastane Maali Söeroja. Põlenud hoone ahenwartel leitud hukkunute jäänustest ajusid mehe omad pliidi lähedal, ühe naise omad laudas ja teise naise omad rehetoas ahju kõrwal.

Põlenute jäänuste arstiliul waatlusel selgus, et kõigi kolme pealuudel leidusid laialdased luumurded ja luuhaawad. Haawad olid kõigil kolmel iseloomult sarnased ja tekitatud nähtawasti ühe ja sama terariistaga.

Ühe laiba nahal leidusid reaktiiwnähtud lasid oletada, et hukkunu tulle jäädes weel elas. Kõigi kolme surma põhjuseks oli arsti arwates rasked pealuu wigastused.

Ahenwartelt leiti 4 kg raskune raudkiwi, plekk-karp 90 rubla wene kuldrahaga, teine plekk-karp kuld-laulatussõrmusega kolmas karp wene pabermrahadega ja werelaikudega ning juuksekarwadega kleepunud puuraiumise kiin.

31. mail awaldas kriminaalpolitseile Johannes Niinemann, et teda olewat mõõdunud öö „Seewaldi“ lähedusest paljaks röögwitud. Hoopide mõjul ta kaotanud meelemärkuse. Kuna Niinemann oli pärit Söenojade talu ligidalt ja röögwimise lugu polnud sugugi usalduswäärne, tekkis kriminaal-ametnikel kahtlus, et kas Söerojade tapjaks ei ole sama Niinemann. Wiimasel seisid ees pulmad ja wara poolest oli ta wäga kehw. Söerojadel aga teati olewat palju kulda. Lähemal waatlusel leiti Niinemanni kampsonil ja sallil wereplekke.

Wähese puikkemise järele Niinemann tunnistas oma süü üles. 30. mail sõitnud ta ühi hobuse ja wankriga Tallinna, et teha sissesõste eelolewateks pulmadeks ja kutsuda pulma ka linnas elutsewaid sugulasi. Hüüru wiinapoest ostnud ta endale ¾-ltr. pudeli wiina. Tallinna jõudes jõnud ta hobuse Paldiski maanteel asetsewasse Wariku sissesõiduhoowi, minnes ise „Seewaldisse“ seal rawimisel olewat öde waatama.

Hiilise aja tõttu pole aga oma öega enam kokku saanud. Läinud seepeale Stroomi metsa, kus joonud osa wiina ära. Samas tekkinud tal mõte minna koduwalda Põldele, tappa talu elanikud ja röögwida pulmadeks raha.

Hakanud minema jalgsi ja jõudnud kohale südaööl. Läbi akna tuppa waadates näinud ta, et talupere magab. Wõtnud siis õuest suure raudkiwi, millega purustanud akna. Läbi awauje ronimud tuppa, haaranud maast puuküünlaid kiini, millega löönud pähe alul perenaisele, siis peremehele. Perenaine ja tütar olid joosnud wahepeal rehetuppa. Niinemann joosnud neile sinna järele. Rehetoas löönud ta maas lamawale perenaisele weel ühe hoobi pähe. Siis läinud wahepeal lakka pakku joosnud peretütrele järele. Nähes, et tütar läheb parajasti lakaluugist alla, löönud talle kaks korda kiiniga pähe, mille järele lööbu kukkunud põrandale.

Nüüd läinud Niinemann elutuppa tagasi, kus pööranud pahempidi peremehe ja perenaise magamisasemed, otsides sealt raha. Peremehe asemelt ta leidnudki wähesel määral peent wahetusraha, mille pistnud taskusse. Siis, märgates, et riietel wereplekke, tulnud talle peale jälestus, misiõttu kattesianud otsimise ja otsustanud oma teo tuwastamiseks pista põlema talu hooned.

Wõtnud kapist tikutoosi, toonud tuppa õlgi, pistes neile tule otsa. Seepeale läbkunud ta Põldelt, wõtates maha karjamaal tikutoosi. Jõudes Tallinnast 9 km kaugusele, peitnud oma ja röögwitud raha taskurätikusse mõhituna maantee kõrwale kiwide alla. Sinna pannud ta ka oma rahatasku ja kindad. Siis läinud üle soo otsekohe Tallinna. Teel tulnud tal mõte jälgede segamiseks simuleerida röögwimist. Selleks tagunud endal kaasas olewa rewolwriga näo puruks, wõtnud riided seljast, peitnud rewolwri maasse ja selle lähedusse ka riided. Oodanud umbes tund aega ja hakanud siis liikuma Tallinna poole. Maanteel tulnud talle wastu karemõ tuntud Eichwald, kelele kaewanud, et ta on Stroomi metsas röögwitud paljaks.

Niinemanni ülestunnistuse kohaselt leidsid kriminaalpolitsei ametnikud kõik Niinemanni peidetud asjad juhatatud kohtades. Söerojade kasu Söeroja feletuste järele olnud Söero rubla kulda ja umbes 400 krooni p mann olnud Söerojadega hea tutta üsna tihti külastamas.

Niinemanni röögwmõrtsukatööl wiimastel aegadel toimepandud ro nult Wunderi ja Kerde omadega, ke ületab kaugelt oma kuulmatu met poolest. On otse uskumatu, et no sega inimene ainult pulmade kihu oma head sõbrad ja põletada nende on aga kohtuarstlik ekspertiis tun nes Niinemanni täiesti normaalse

Niinemann tunnistas enda si misel kui ka kohtus. Kohus kuula nistajatest üle ainult kolm krimina olid käinud teo paigal ja toimet Kolmandana kuulati üle tapetute mar Söeroja, kes feletas, et wana nud ja sellest liikunud ümberkaud kuuldused.

Süüdistajana esinew prokurö lus kaebealusele tähtajata sunnitöö mat karistust, mis seadus lubab t wälja arwatud sõjawäe nuhtlusseaj ette ka surmanuhtlus, mida aga rahukogu.

Kohtu poolt määratud kaitsja mann palus kaebealuse karistust jendades seda sellega, et Niinema on tulnud ette waimuhaiguse näh kaebealuse õde „Seewaldis“ rawim waimuhaigusele wõis ju ka olla r ja selle läbiwiijaks.

Kaebealune ise aga oma wiin gemat karistust ei palunud, waid p ristuse kohtu enda äranägemise jä

Peale nõupidamist rahukogu jas toodud otsuse.

Kõikjal müügil **ekstra walmistatud paberossitubakas:**

„ERISEGU № 1“ 50 gr.
„ERISEGU № 2“ 50 gr.
„ERISEGU № 3“ 50 gr.

Tarwitades neid tubakaid ja »ASTORIA« **KALJAN-watiga kesti** aromaatilise ja mõnusa paberossi, mille suits sisaldab kuni **65%** **wähe tiini** kui harilikud paberossid.

A.-S. „ASTORIA“

Reserwohwitserid Suuropi merekindlustes.

Piihapäeval korraldas merewäe reserwohwitseride kogu wäljasõidu Suuropisse, kus tutwuti merekindluste praeguse seisukorraga. Wäljasõidust wõttis osa 14 reserwohwitseri. Kuna ilmastik oli ebakindel, sõideti laewa asemel weoautoga. Wäljasõit kestis 6½ tundi.

Merest leiti wälismaa piiritust.

Jägala-Joesuu rajooni piirimalwe leidis Kaberneeme ja Lihasalu wahel mererannas kümme plekknõu 100 liitri wälismaa piiritusega. Piiritus saadi kätte merest umbes 200 meetrit kaldalt eemal. Piiritus konfiskeeriti, kuna omaniku selgitamiseks alustati juurdlus.

Naisdoktori promotsioon.

Esmaspäeval kaitses ülikooli aulas arstiteaduskonna pidulikul doktori-promotsioonil oma wäitekirja pr. Aleksandra Ibrus-Määr. Naisteadlase wäitekirja teemiks on: „Käekirja iseloomust üksikperekonnis ja suguluskonnas ja selle tähtsusest grafoloogilise ekspertiisi puhul.“ Teaduslik töö on oma erialal ainulaadsemaid. Oponentidena esinesid prof. A. Ucke, prof. M. Bresowsky ja prof. L. Puusepp.

Tasku- ja käekellad
Helvetia.
Täpne käik. Elegantne wälimus.

Ennem surra, kui alla and

B. Laipmani mälestussamba awamine.

Piihapäeval awati Haapsalus Wigala 1905. aasta mehe Bernhard Laipmani mälestussammas. Awamist toimetati suure pidulikkusega rohkete külaliste ja organisatsioonide ning mitmesajapealise rahwahulga osawõtul.

Bernhard Laipman oli Paiba talu rentnik. Tal oli energiline ja hakkaja iseloom. Kuna tal oli keskkooli haridus ja oskas jafsa ning wene keelt, kujunes ta isik kohapealses seltskondlikus elus kesk-kujuks. Kõigis seltskondlikes üri gatajaks ja eestwedajaks. Nii oli sikaseltsi esimees ja aktiiwselt tegem ganisatsioonis.

L. koostas palwekirja, mille alandamist. Rohkete allkirjadega t ta selle mõisnikule. Kui mõisnik gusest jahmununa wihast otse wär ja keeles wanduma, jatkas L. on külmawereliselt.

Kui teda kui wastuhakkajat wiibis ta parajasti Tallinnas. 19 saabus ta Tallinnast koju. Waen tada, kui ilmuski mõisnik laskewal ühes teiste wangidega wiidi ta Siin langetati tema kohta — mi seda ei teadnud keegi — kohtuo witsu.

„Waba meest ei peksta“ — wõttis walekaebusalune wastu t jaan. wiidi B. L. mahalaskmisele. pakkus Wigala pastor Maximil hingeõnnistust.

Wigala rahwas laulab praeg tuseks „Bernhard Laipmani laulu nowell „Bernhard Riiwes“ on sa L.-i mälestusele.

Kolme meetri kõrgune m Wäike-Wiigi kaldal. Sammas on morist alusel. Pronksbüst oma elusuuruse ligemale kahekordselt.

Samba on walmistanud kun penberg. Püstitatud Haapsalu k algatusel. Sammas läks maksm millisest summast suurem osa korj kogutud.

„Eestimaa, mu isamaa“ samba kattest kaunistamise seltsi e Kõne pidas õpetaja Soosaar.

Laipmani kangelasmeelt ja te rohkete terwitajate hulgast eriti a mant, K. Hellat, H. Martna ja t andsid edasi paariküimne organisa Mälestusaktusel wiibis ka kadun Ants Laipman, kes asetas monum dega: „Ennem surra, kui alla an

Krahw Kokowtsowi mälestustest.

N. Kann.

III.

Wene ministrid ei elanud sugugi sõpruses üksteisega. Kokokwtsowile ilmus wihamees sealt, kus ta teda ei oodanud. Ministrite komitee ühel istungil, kui töö oli lõppenud, astus K-i juure kõikwõimas siseminister W. K. Plehwe ja küsis K-ilt, kas ta saaks homme temaga kokku. K-w lubas sõita tema juure. Seal nõudis Plehwe K-ilt, et see annaks tema korraldusje wabrikute inspektorid, sest need kaitswat enam tööliste kui wabrikantide huwe ja temal olewat oma sandarmite ja agentide kaudu teada, kes neist olewat usalduswääriline, kes mitte. Ta olewat sellest juba kõnelenud keisrile, ja see olewat awaldanud oma nõusolekut, kui rahaministril ei olewat midagi selle wastu. K-w ei olnud aga ettepanekuga nõus ja ta seletas siseministrile, et wabrikuinspektorite kohus ei olewat sugugi jälgida tööliste poliitilist meelsust, seks olewat siseministril küllalt sandarme ja salapolitseinikke, wabrikuinspektorid pidawat jälgima, et wahekord tööliste ja tööandjate wahel ei muutuks terawaks, ja et wabrikutes täidetaks makswaid seadusi. Wabrikuinspektsiooni ollutamine sandarmiwalitsusele wiiks Wene töönduse hätta ja seepärast ei saawat rahaminister olla kuidagi nõus siseministriga ses küsimuses. Mõlemad ministrid lahkusid külmalt ja nende wahekord jäi jahedaks peagu kuni Plehwe surmani. Ministrite komitee istungitel ja riigindukogus Plehwe K-ga enam ei rääkinud ja igal ühel oli selge, et must kass oli joosnud kahe ministri wahelt läbi. K-w andis keisrile kirjaliku raporti, milles seletas, miks ta Plehwe ettepanekuga ei ole nõus. Keiser oli K-i seletustega nõus ja Plehwe kawa kukkus lõplikult läbi. See asjaolu tegi Plehwe weel waenulikumaks K-i wastu. Kaks kuud möödus, kui Plehwe kõlistas K-le ja palus, kas ta ei saaks temaga kokku isiklikus asjas. K-w õitis kohe Apteekri-saarele, kus Plehwe teda oma korteris wõttis wäga lahkesti wastu. Seal leppisid mõlemad ära, kuid kolme päewa pärast seda oli Plehwe surnud. Miks Plehwe otsis lepitust, jäi seega tema saladuseks. Arwata wõib waid, et ta otsis toetust Witte kukutamiseks. Seda tõendawad kuulujutud, mis pärast Plehwe tapmist sotsiaalrewolutsionääride poolt, lewitati Peterburgis, et Plehwe kannud oma portfellis raporti, milles ta tahtnud keisrile teha ettepaneku, et see saadaks Witte Wenemaalt wälja, sest Witte seiswat salajases ühenduses sotsiaalrewolutsionääridega. K-w lükkab aga selle nähtawasti Plehwe poolehoidjate poolt lewitatud teate ümber, sest keisri käsul awatud tapetud siseministri portfell kindral-adjudant Hesse poolt, mille juures pealtwaatajateks olnud politseidepartemangu direktor Lopuhin, Plehwe poeg ja keegi ametnik siseministeeriumist. Portfellis et leidunud mitte üht sõna Wittest, küll aga leitud ta kirjutuslaua sahtlist aruanne keisrile, kus oli teateid selle kohta, mis oli kirjade perlusteerimisel leitud sandarmide poolt huwitawat. Kirjade autorite nimesid, ega nende aadresse ei olnud raportdis tähendatud. Ühes kirjas autor kõnelenud, et Witte seiswat lähedas ühenduses wene ja wälismaade rewolutsionääridega, teises kirjas autor kirjutab oma tuttawale, kelle nime aruandes ka ei ole nimetatud, et ta paneb imeks, kuidas tsaar ei teadwat, kui waenulik temale olewat Witte. Tsaar oli Plehwele raportdi tagasi saatnud, kuid sellele ta miskisugust resolutsiooni ei kirjutanud, mis näitab, et ta Plehwe raporti hästi ei usaldanud, waid wõttis nad endale waid teatawaks.

K-w arwab, et Plehwel pidi kindlasti olema teada, kui pahane oli keisrile Witte, kuid nähtawasti tal ei olnud käepärast kindlaid andmeid selle kohta, sest siis oleks ta need andmed kasutanud ära Witte kukutamiseks. Wõimalik, lisame oma poolt juure, et ka need kirjad, mida Plehwe laskis posti peal läbi lugeda, olid kirjutatud tema agentide poolt.

Plehwe järeletulijaks sai würst Swjätopolk-Mirski, Witte sõber. Wiimane oli selle üle wäga rõõmus ja ta kohe telefoneeris K-le ja soowis temale õnne, sest würst olewat mees, kes tulewat temale kõiges wäga sõbralikult wastu. Swjätopolk-Mirski sai aru, et temal tuleb arwestada awalikku arwamist ja ta teatas sellest oma interwjuus ja lisas weel juure, et walitsus, kes ei toetu seltskonnale, on wäga nõrk.

Uue siseministri seletuse üle oldi hoowtringkondades aga wäga pahane ja eriti muutusid ta wastasteks siseministeeriumi kõrgemad ametnikud, kes tundsid ta tegewust kindralkubernerina Wilnos. Teda peeti nõrgaks ja haiglaseks inimeseks, kes kergesti langeb teiste inimeste mõju alla. Ajal, mil käärimine Wenemaal ja ta ääremaadel — Poolas, Leedus, Lätis, Eestis ja Soomes, kui ka Kaukasuses, läks ikka suuremaks, oleks tahetud näha Plehwe taolist rusikameest. Witte katsus uut siseministrit igalpool, kus temast jutt oli, kaitsta. Sellega walas Witte õli waid Swätopolk-Mirski wastaste tulle. Würsti peeti Witte „alandlikumaks teenriks“ ja umbusadus kaswas wee duringkondades, kui nähti, et mõlemad riigimehed arutawad igapäew üheskoos riiklike küsimusi, millest oli waid teada, et nad „otsiwad usaldust seltskondlikelt jõududelt“.

12. detsembril selgus, mille kohta Witte ja Swätopolk-Mirski olid igapäew wahetanud mõtteid. Sel päewal awaldati „Walitsuse Teatajas“ keisri käsukiri, mis kirjutas riigindukogule ja ministrite komiteele ette, et kiires korras arutataks läbi ministrite komitee eesistuja Witte poolt koostatud seaduse projekt seadusliku korra maksma panemisest Wene riigis. Tolleaegsed ministrid töötasid igaüks oma ette ja seepärast ei teadnud ega huwitanudki neid, mis tehakse teises ministeeriumis, wõi mis teeb ministerpresident. K-w seletab oma mälestustes, et ka tema, kes sagedasti saanud kokku Wittega, ei olewat teadnud tema seadusprojekti koostamisest. Ministritel tuli heaks kiita Witte ja Swätopolk-Mirski poolt koostatud projekt ja niisama ka riigindukogul.

Ouringkonnad katsusid wähendada Witte mõju siseministeeriumis ja seepärast määrati nende soowitusel siseministri abiks ja sandarmikorpuse ülemaks kindral Dimitri Feodorowitsch Trepow, kes warsti sai nimetatud Peterburgi kindralkuberneriks. Trepow oli kõwa käega mees, kes oma ametnike kaudu lubas iga töölise, kes ei kuule politsei käsku, saata sinna, kuhu „Makar ei saada oma wasikaid“. Kuid need hirmutamised ei kohutanud töölisi. Seda näitas n.-n. Gaponi wäljaastumine 9. jaanuaril 1905. a. (w. k. järele). Trepow andis oma sandarmidele ja politseinikele käsu, et nad ei hoiaks padruneid, kuna siseminister Swätopolk-Mirski jäi täitsa tahaplaanile.

K-w paneb imeks, et Witte, kui ministrite-komitee esimees, ei astunud samme selleks, et ühendada kõik ministrid wõitluseks esimese wene rewolutsiooni wastu, Witte ei olewat K-ilt isegi küsinud, mis teatawad temale wabrikuinspektorid oma ringkondadest tööliste meelsuse üle, knigi Witte ise olt rahaministrile teinud ettepaneku, et see nõuaks täpseid andmeid kohtadelt wabrikuinspektorite kaudu. K-w on aga arwamisel, et Witte opositsioonitingkondadest, kui ka oma agentide kaudu teadis Wenemaa rahwaste meeleolu paremini, kui siseminister, kes temaga pidas nõu igas küsimuses ja teatas muidugi ka, kuidas on tööliste meeleolu. Seepärast ei usu K., et Wittel ei oleks midagi teada olnud tööliste marsimisest preester Gaponiga eesotsas, talwepalee ette. Kui K. temalt juba pärast laskmist küsis, kas ta teadis tööliste wäljaastumise kawatsusest, eitas seda Witte. Oma jutuajamises K-ga süüdistas Witte isegi oma sõpra würst Swätopolk-Mirskit selles, et „ta lubas tulistada relwadeta inimesi, kes läinud oma tsaari juure keisri- ja pühadepiltidega“, ja awaldas mitu korda arwamist, et würst peab astuma ametist tagasi.

Siseministril oli aga teada, et Gapon töölistega marsib 9. jaan. (w. k. j.) talwepalee ette, sest et Gapon ise oli sandarmeeria teenistuses. Swätopolk-Mirski kutsunud 8. jaan. õhtul koosoleku kokku, millest w[illegible]tnud osa rahaminister K-w, Peterburgi gr[illegible]onatschalnik Fulon, siseministri abi Trepow ja Peterburgi sõjawäegede ülem kindral Meschetitsch. See koosolek olnud wäga lühike. Kindralid Fulon ja Meschetitsch teatanud, et sõjawäed ja politsei paigutatakse järgmisel päewal nii, et töölised ei pääse talwepalee juure. Seal kuulis ka K. esmakordselt Gaponi kahesugusest mängust. Ühest küljest andis ta töölistele nõu, et need palukksid keisrit aidata neid nende hädas, mille juures ta ennast pakkus wahemeheks keisri ja tööliste wahel, teisest küljest aga andis ta teada Trepowile tööliste kawatsusest. K-w, kui ka teised koosolekust osawõtjad näisid olewat arwamisel, et järgmisel päewal relwi tarwitada ei tule. Kuid pühapäewa hommikul umbes kell 10 alanud tööliste tulistamine Politseisilla juures ja õhtul olnud igal pool juba töölistehulgad laiali aetud, kuigi meeleolu olnud weel ärew. Kella 9 ajal õhtul loobitud kiwidega suurte meeste tõldasid. Nii purustatud Galkin-Wraskil, kes tol ajal oli wanglate peawalitsuse ülem, tõllaaknad, Galkin-Wraski et saanud aga ise wiga.

Lapse enesetap

Tõrwa, 25. 9. Eile kella [illegible] hel päewal poos enda [illegible] oma wallas, Salu talus 12-aastane L[illegible]rikson, Tõrwa Ühispanga juhat setapmise arwataw põhjus — hirm

Laine H. õppis Tõrwa linna [illegible] dunud aastal lahkus ta koolist hä Nüüd pidi ta uuesti minema koo nud sellega kuidagi nõustuda.

Kohalikke teateid.

Päikesekküllane sügispühapäew.

Pirital oli päewitajaid ja suplejaid.

Lapsed naudiwad sügisilu mererannal.

Pühapäewal näitas kraadiklaas päikesepaistes kuni 20 kraadi sooja. Selline ilus suweilm sügisesel ajal pani palju rahwast liikuma. Mehed käisid mantlita ja naised, kel polnud wõimalust suwikuudel oma suwekleite demonstreerida, wõisid nüüd seda teha hea eduga. Pirita rannal wõis näha isegi inimesi, kes wiskasid rõiwastuse männioksale ja pleegitasid end liiwakinkudel ihualasti. Ka suplemas käis mõni kange poiss ja palawa werega plika.

Tähelepanu äratab haruldaselt madal merewee seis. Pirita jõesuu kõrwal olew kaitsemuuli on üle poole puha kuiwal. Liiwale on jäänud ka suplejate hüppeparw kuursaali ees ja inimesed wõitwad paarisaja sammu kaugusel rannast jalutada kuiwaks jäänud mere põhjal. „Russalka" juures asetsewad ujumisputkad on jäänud samuti kuiwale ja Maarjamäe juures on meri tõmbunud kaugele tagasi, kuiwale on jäänud hulk uusi kiwe. Pirita jões pole ka kuigi palju wett. Kose-Uükati wana puusilla juures wõib kiwidele astudes minna üle jõe. Wett niriseb natuke kiwide wahel.

Sügisloodus Kose-Uükati metsas pakub praegu kaunist waatepilti. Rohelisse metsa on tekkinud juba kuldkollaseid laike punaste pihlakamarjadega. Inimesi oli aga metsas waid üksikuid. Poliitiline pinewus ja peod peawad inimesed linnas, kes tahab end minna wäsitama pikema jalutuskäiguga.

Palgateenijate kriisimaks kaotatakse 1. oktoobrist.

„Riigi Teatajas" nr. 75 awaldati kriisimaksu wõtmise määruse muutmine. Sellega kaotatakse 1. oktoobrist alates maksu wõtmine teenistuse- ja töötasult.

Muudel füüsilistel isikutel loetakse maksu alla kuuluwaks tuluks 1933. a. tulumaksu määramisel kindlaks tehtawad tulusummad ilma mahaarwamisteta, kusjuures wabakutse alal isikliku töötasu summadest arwatakse maksu alla ainult ¾ osa.

Wäliseestlased lahkusid.

Pühapäewal kell 4 p. l. lahkus kodumaalt a.-l. „Ebba Munck'iga" 18 Ameerika eestlast: pr. Ella Sepp, Pauline Mahon, Elisabeth Wirk, Elja Ild ja poeg Allan, Edward ja pr. Tatjana Sild, August Mihk, August, Julia ja August Hendrikson, Herman Höbenik, pr. Clara Okelman poja Herbertiga, pr. Ksenia Kaup, pr. Warwara Erdell, Julius Mühlberg ja Edward Johanson. Nendest oli Julius Mühlberg kõige noorem, nimelt 9-aastane, kes üksi üle ookeani purjetas.

Ligi 100 saatja hulgas olid Wälis-Eesti Ühingu esimees hra J. Kristelstein ning ühingu sekretariaat. Lahkujatele anti tee peale kaasa rohkesti lilli. Ka seekord kujunes lahkumine sugulastest ja kodumaalt wäliseestlastel õige raskeks.

Järgmine laew wiib wälis-eestlasi Ameerikasse 14. oktoobril, kuid siis sõidab waid 6 inimest.

300 skauti luuremängul.

Laupäewa õhtul korraldas skautide malew skautidele õise luuremängu Pirita-Kose metsas 300 skaudi osawõtul. Mängu alul anti kell 8 õhtul fanfaaridega märku ning wastaspooled, üks furnuaia juurest, teine Ajakirjanike Kodu juurest, algasid tegewust. Mängu sihiks oli leida salakirjade abil peidetud warandust ning ühtlasi koguda wastaspoolte „elusid", millisteks olid niidid käe ümber.

Mäng lõppes kell 10 ühise kogunemisega Kose teel, kus tehti ülewaade mängu käigust ning lauldes sammuti riwis linna tagasi.

Linnarentnike koosolek pühapäewal.

Pühapäewal oli Lasnamäe linnamaade rentnike koosolek.

Kõnes ja elawates läbiräägimistes käsitati linnade rendimaade korraldamise ja linnamõisate tükeldamise seadust ja selle käiku riigikogus.

Lõpuks puudutati ka linnawalimiste edasilükkamise kawatsust ja arwati, et see oleks omawalitsuste põhiõiguste piiramine. Linnarentnikud pooldasid uusi linnawalimisi käesolewa aasta lõpul.

Mööblilaat tuleb täis.

Ametiseltsi „Näituse" poolt korraldataw majapidamistarwete- ja mööblilaadale kogunewad pealinna suuremad mööblitööstused ja -töökojad, peale selle rida ettewõtteid kodukaunistamise alal. Mõlemad börsisaalid ja isegi wahekäigud on kauba paigutamiseks juba wälja antud.

Jääks sootwida et mööblilaadal leiduks moodsat mööblit, mis oleks keskmise kodaniku ostujõule wastaw. Seni oleme näinud waid töid — tüppjaawutusi, mis meil Eestis üldse teha osatakse ja seega kuuluwad luksusorterite sisustamisele. Arusaadaw, et walmistaja ei leia sarnasele luksusmööblile laialdast ostjaskonda.

Nagu laadabüroolt kuuleme, ei wõeta uusi ülesandmisi enam wastu ruumi puudusel.

Sarlakid näitawad tõusu.

Sügise saabudes on Tallinnas tulnud nähtawale sarlakid. Eelmisel nädalal tuli ette 4 haigestumist, läinud nädalal juba 6. Kuna sarlakid nagu leetridki ilmuwad perioodiliselt, mitte üksi meil, waid ka wälismaades, siis on karta, et eelolew talw osutub meil sarlakilisels.

Muudest nakkushaigustest registreeriti läinud nädalal tüüfust 3, tiisikust 7 ja tripperit 15 juhtumit; kokku 31.

Kõhukinniolekul wõtke hommikul wara tühja kõhuga klaas loomulikku FRANZ-JOSEFI allikawett.

1934 — waimulike laulupäewade aasta.

Mõne aasta eest wõttis kirikupäew wastu kaugele ulatuwa otsuse waimuliku laulu elustamiseks meie kogudustes: igasse kogudusse tuleb asutada oma kirikukoor.

See otsus leidis teostamist paljudes kogudustes, sest nagu hiljem korraldatud arkeet näitas, on meil üle 100 kirikukoori.

Ka wastawa waimuliku lauluwara eest on wiimasel ajal kõigiti hoolitsetud. Seda on teinud kirikumuusika sekretariaat oma rohkearwuliste häätilauldawate laulude wäljaandmisega. — Eriti õnnestunuks wõi lugeda 10. kirikukoori, millised laule meeleldi on lauldud paljudel waimulikel laulupäewadel.

Käesolewal 1933. aastal peeti suurt 10. juubelilaulupidu, millest osa wõtsid ka kirikukoorid.

Järgnew 1934. aasta saagu meie kodumaal waimuliku laulu aastaks, kus igas kihelkonnas waimulikel laulupäewil kõlab kaunis koorilaul lauljate suust ja jüdamest suure Looja auks.

Seepärast pöördus kirikumuusika sekretariaat kõigi koguduste õpetajate, kõstrite, koorijuhtide ja lauljate poole: hakake juba warakult ettewalmistusi tegema, et tulewal aastal waimulik laulupäew korraldataks ka teie koguduses.

Waimuliku laulupäewa eesotsas seisku koguduse oma kirikukoor ühes oma laulumehega.

Neil laulupäewadel tuleb wältida suuremaid kulusid. — Seepärast korraldatagu laulupäewad ühepäewased. Samuti katsutagu ka laululawade ehituskuludega kokkuhoidlikud olla. Wäga hästi wõiwad koorid kirikus altari ees laulda, kui kooripealne kitsas.

Wäga hea oleks, kui ka lastekoorid wõiksid kaasa tulla. Selleks tuleb kontakti astuda kohalike koolidega ja neid kaasa kutsuda.

Tähtis on ikka, et iga kogudus oma kodus laulupäewa korraldaks.

Waimulike laulupäewade juhtide kursused.

Teisipäewal algawad Tallinnas waimulike laulupäewade juhtide instrueerimise kursused. Kursused on kahepäewased ja leiawad aset konserwatooriumi ruumes.

Hommikul kell ½10 kogunewad osawõtjad saali, kus ütleb awasõna piiskopi asetäitja praost A. Kapp. Töökawaga tutwustab kursuslasi prof. A. Topman.

Õhtul on Jaani kirikus kontsert-jumalateenistus, kus esineb kõnega prof. H. Rahamägi Tartust.

Kursustest maksuta wõiwad wõtta osa kõik kõstrid ja kirikukooride juhid, wõimaluse järele ka koguduste õpetajad.

Rahwamängude korjamine kestab.

ÜENÜ keskjuhatuse korraldusel teostati läinud suwel rahwamängude ja -tantsude korjamised. Nüüd awaldab Ernst Idla „Eesti Nooruses" ülestõuse, et noored kogukisid wanadelt andmeid selle kohta, millisesid mänge mängiti ja millisesid tantse tantsiti wanasti jaanitule all, pühade ajal. Edasi on tähtsad teated pulmakommete, rammukatsumise, rantmängude jne. kohta.

Ü. Tauni, kes käis suwel rahwamänge ja -tantse korjamas, loetleb rea rahwatantse ja palub noori saata teateid, kas neid tantse tuntakse ja kus kihelkonnas.

Tallinna Motoklubi käis külas.

Pühapäewal tegid Tallinna Motoklubi liikmed külaskäigu Rakwere nimekaimule. Rakwerelased võitsid Wiitnale wastu, kust ühiselt sõideti Rakweresse.

Rakweres wiibiti pimeda tulekuni. Ilusa ilma puhul õnnestus küllajõit kõigiti.

ÜENÜ noorte töö algas.

Laupäewa õhtul ÜENÜ awas oma sügishooaja NMKÜ ruumes pidulikult. Kawas oli ülalugemisi F. Moorilt ja J. Tõnsonilt. Laulis Ida Aaw-Loo, wiitulipalu oli Korjusell. Noori tuli kokku haruldaselt rohkesti. Kirjanduslikule ja muusikalisele eeskawale järgnes kooswiibimine tantsuga.

Haruldase nõelussi

läi eile Narwa maanteel, 73. telefoniposti juures maha keegi linnast maale sõitew mees. Ussi on 2 jalga pikk, läbimõõt 1 sentimeeter. Wärwilt on uss tumeroheline, kukla peal kaks kollast lappi nagu priillid. Ussi mahalööja ütles, et sellist ussi pole ta warem juhtunud nägema.

RAKÜ korraldab wõistluse.

Rakenduskunstiühing RAKÜ korraldab 30. septembrist kuni 30. oktoobrini esimese kaunima kodumaa kauba reklaampakendi, etiketi ja plakati projektide wõistluse ja hiljem näituse. Osa wõtawad tuntumad rakenduskunstnikud. RAKÜ kutsub kodumaa saaduste walmistajaid esitama oma soowe reklaampakendi asjus. Firmad teatagu, millisele kaubale nad soowiwad wõistlustpakendit wõi etiketti. Wälisministeeriumi wäliskaubanduse osakond on oma poolt määranud preemia wõistlusel esitatud parima pakendi wõi plakati loomiseks.

Wõistluse järele RAKÜ korraldab 5. nowembrist 20. nowembrini wõistlusel olnud ja seni tarwituselolnud reklaam-kaubapakendite ja plakatite näituse.

Mõne reaga.

Elektri-transformaatori kioski ehitus Suure Raewalla tänawal on alanud. Walmissaamisel seatakse Lasnamäele elektriwalgustuseks uusi lampe üles.

Leinbüroosse toodi suur uksewõti ja kaitsewäest wabastamise tunnistus B. Epinatjewi nimele.

Leinbüroosse toodi peenrahakott postimarkidega, nahatangid, rewolwer, wäikesed käärid, weksliplankette, tuletõrjuja rinnamärk, pakk laudlina ja kolmenurgelise lipuga, Selma Jõgise isikutunnistus, rahatähi G. Reinwaldi isikutunnistusega, meesterahwa kulduur rihmaga, rahatähi dokumentidega A. Siibergi nimele.

Töölisteatri loterii eelloosimisel 50 kr. wõitis pilet 15.115, 10 kr. — pil. 17.499 ja 19.694.

Tallinna apteekide öötwalwe.

Teisipäewal wastu kesknädalat: R. Georgini apteek — Wiru tän. 15, tel. 450-89; A. Jõõsi apteek — Paldiski mnt. 2 tel. 431-18; W. Kuik'i apteek — Liiwalaia tän. 84, tel. 461-70; R. Lehbert ja K. Schneideri apteek — Apteegi tän. 1, tel. 431-65.

CHAJA

tuli, üllatas ja wõitis publiku.

Igal õhtul esineb temperamentne mustlastantsijanna CHAJA hoogsa laulu ja mustlastantsuga

restoran-danoingis

„Merliklubi" S. Karja 18.

Hipodroom 24. septembril.

Rida suuri wäljamakse totalisaatoril. — Rahwamurd wõistlustel.

Pühapäewal algas uus miiting ja seni saawutatud rahalised wõidud arwestati ümber meetriteks, millede wõnra wõidukamad traawlid peawad ette andma nõrgematele. Kuna seega kaotasid maksuwse ka kõik plusside ja miinused, siis paisati senised wõistlejate read segi ja kerkisid esile uud wahekorrad. Sellest oli ka tingitud rida üllatusi totalisaatoril, nagu seda kuulutasime ette pühapäewases lehes. Tuli ette rekordiline wäljamaks tänawusel ja ka läinud hooajal, nagu näeme wõistluste ükfikasjalisel waatlusel.

Eutraawlite grupis wõistlesid 7 osawõtjat. Wõitjaks eelistati Nellit, Larioni ja ka Marsi. Wedama asus startist Fatima, tegi esimesel sirgel paar galoppi ja läksis ette Marsi, kes ka galopiga kaotas. Niiüd pääsis Nelli wedama. Wõiduposti jõudmisel läppas ootamatult kõrwaljooksja täht Kajak ette ja wõitis. Totalisaator maksis **iga 5-kroonisele piletilt 134 kr. 25 s.** ja kahekroonisele piletilt 53 kr. 75 s. Nii suurt wäljamaksu pole olnud tänawu.

Jooksu kordamisel wõitis Mars, kuna Nelli tuli teiseks mõlemas jooksus.

5. klassis joosti kaks otsa. Teises jooksus jällegi üllatus: waatamata 6 osawõtjale, läbistasid wõiduposti õieti waid kaks. Laada wõitis galopiga maad juure ja ta kõrwaldati wõistlusest, Prints ja Lloyd wõitlesid teise koha pärast, sattusid wõiduposti jõudmisel galopihoosse ega saanud enam pidama — mõlemad läbistasid wõiduposti galopiga ja kaotasid. Lible oli juba warem 4 galopiga reast wälja langenud ja nii jäi ainukeseks kandidaadiks teisele kohale Leo Azworthy. Totalisaator maksis itaalia kassas **iga kahekroonise pileti eest 46 kr. 50 s.**, mis on tänawuseks rekordsummaks. Esimene selles jooksus oli Bujan, kes wõitis ka esimeses jooksus.

3. klass andis samuti suuri wäljamakse totalisaatoril. Esimeses grupis wõitis puhtalt Primrosa wiimaselt kohalt ja andis 25 kr. 50 s. ja 10 kr. 25 s. Teisele kohale tuli Küre ja andis itaalias 20 kr. Teises grupis joosti waheldawa õnnega ligi wõiduposti, kus lõi kaaswõistlejaid täht Karske. Wäljamaksud **36 kr. 25 s. ja 14 kr. 50 s.** Teise wõidu sai Kena (itaalia kassa 7 kr.).

1. klassis wõitis mära Luulea kaks korda, 3. klassis — Sultan ja Ludmilla. Wõistlused 2. klassis jäid seekord pidamata ja leiawad aset tulewal pühapäewal.

Pealtwaatajaid oli ilusa ilma puhul murdu ja wõistlusi jälgiti lõpuni.

Õnnetu armastaja süütas peigmehe talu.

Ida Tunderberg mõisteti 6 a. sunnitööle.

Ida Tunderberg, 30-aastane naine Raasiku wallast, oli Tallinna-Haapsalu rahukogu süüpingis seepärast, et oli põletanud kättemaksuks oma peigmehe talu. Kuriteole oli kaebealuse tõuganud armukadedus, kuna peigmees oli kihlanud enda teise neiuga, hoolimata nende kauaaegsest soojast wahekorrast. Mis aga peigmeest sundis end kihlama teise neiuga, oli see, et Ida Tunderberg on lombak, kuna ta parem jalg saadud wigastuse tõttu pealtpoolt põlwe amputeeritud. Kohus tunnistas hoolimata kaebealuse salgamisest Ida Tunderbergi tulesüütamiseks süüdlaseks ja mõistis ta ühes kõigi õiguste kaotamisega 6 aastaks sunnitööle.

Lugu ise juhtus käesolewa aasta 21. aprilli ööl. Raasiku walla, Paasiku küla Wärawa talu elanikud ärkasid öösi kella 3 paiku kahtlase kõbina peale. Selgus, et maja põleb. Rehealuse katus oli langenud juba sisse, kuna sellega ühe katuse all olew elumaja põles alles osaliselt. Kuna tuld märgati liig hilja, siis ei läinud korda seda kustutada ning rehetuba ning selle külge ehitatud rehealune ja elutuba põlesid maani maha. Kuna eelmise päewa õhtul keegi talu elanikest tulega rehe all ei olnud käinud, siis oli selge, et hoone on süüdatud. Kahtlus langes kohe Ida Tunderbergile, kes elas Wärawa talust 2 km eemal Nigula talus.

Paikliku waatlusel selgus, et Nigula talust wiisid wärsked jäljed Wärawa talu poole. Need jäljed olid wäga äraandlikud ja kõrgelesid selget keelt. Minejal oli olnud parema jala asemel kark ning pahemas jalas ta oli kannud pehmet ilma kontsata kinga. Jälgi mõõdeti Ida Tunderbergi kargu otsaga ja kinga põhjaga. Selgus, et need läksid täpselt kokku.

Hoolimata jälgede selgest äraandlikust keelest kaebealune ülekuulamisel salgas oma tegu, seletades esialgu, et ta 21. aprilli ööl kodunt wäljagi pole saanud, waid lamanud woodis haiglase oleku tõttu. Hiljem aga kaebealune muutis oma seletust ja wõttis omaks, et ta eeltähendatud ööl siiski oli käinud ilma koduste teadmata wäljas, küll mitte Wärawa talu juures tuld süütamas, waid tahtnud ühele oma sugulasele Kehra jaama lambawillu wiia. Poolel teel aga hakanud külm ja ta pöörnud koju tagasi. See seletus oli muidugi wäga mõeldud ega paistnud kuigi usutawana. Kõik muud andmed aga ei lasknud kahelda, et just Ida Tunderberg oli süüdanud Wärawa talu, kus elas ta peigmees, kes oli tõuganud ta ära.

Kalewlased külastasid Paldiskit.

Auawaldus langenud kaaswõitleja kalmul.

Pühapäewal korraldas „Kalewi" malewkond wäljasõidu Paldiskisse, maastikuga ja uue riwimäärustikuga tutwumise otstarbel. Wäljasõidust wõttis osa ligi 100 pealtkut ja orkestranti. Lühike riwiõppus sooritati Keila lähedal, Martin Lutheri ausamba juures. Keilas tehti wäike peatus, kusjuures orkester andis kontserdi. Kestpäewal jõuti Paldiskisse, kus mindi kohe wanasse kindlusse. Kaunis ja päikesepaisteline ilm meelitas sinna kokku arwuka kuulajaskonna. Seal pidas „Kalewi" noorkotkaste juht Itn. E. **Nesselberg** huwitawa loengu wabadusõjast, nimelt Zagorje küla wallutamisest kalewlaste 11-mehelise salga poolt pealik Anton **Kunapuu** juhatusel. Ettekanne lõppes lauluga: „Eestimaa, su mehe meel...".

Esineid weel meeskwartett ja meeskoor, kelle ettekanded pälwisid elawaid kiituawaldusi. Peale selle siirduti Paldiski kalmistule, kus puhkamas wiimast und wabadusõjas langenud kalewlane kunstnik **Balder Tomasberg.** Orkester mängis „Ligemal', Jumal, sull'" ja „Kalewlaste Malewa" wabadusõjaaegne pealik kapten L. **Tõnson** pidas liigutawa mälestuskõne. Kangelase kalmul wiibis ka ta wana isa ja kaks wenda, kellest üks ka praegu agaramaid kodukaitsjaid. Meeskoor laulis „Püha, püha".

Kogu mälestustaliitus jättis wäga sügawa mulje, nii mitmed pühtisid pisaraid...

Õhtul andis orkester kontserdi, mis kujunes Paldiskile suurjündmuseks. Kogu linn oli kohal. Hilja õhtul, peale lühikest peatust Keilas, jõuti õnnelikult Tallinna.

Järwamaa õpetajate-päew Paides.

Paides peeti Järwamaa õpetajate-päew ja Järwa Õpetajate Liidu erakordne koosolek. Wiimasest wõttis osa kümnest ühingust kokku 12 saadikut. Tähtsamaks küsimuseks koosolekul oli üleriiklikul õpetajate kongressil wastuwõetud otsuste sõelumine, kusjuures nende kohta esineti terwe rea parandustega ning pehmendati mitme resolutsiooni liigset käeduist. Ka oli arutusel Türi Õpetajate Ühingu protest üleriikliku õpetajate kongressi otsuse wastu — astuda töölisühingute liidu liikmeks. Protestiks selle otsuse wastu Türi Õpetajate Ühing otsustas wälja astuda õpetajate liidust.

Kuigi koosolek oli paiguti õige käre ning kestis tublisti üle südaöö, siiski kindlat otsust ei tehtud. Tahetakse ära kuulata järgmisel päewal peetawa Järwa õpetajate-päewa arwamine nendes küsimus es.

Pühap. peetawale õpetajate-päewale kogunes õpetajaid üle 100. Päewa awas Järwamaa Õp. Liidu esim. J. Sõõdor.

Järgnes terwe rida referaate kooliellu puutuwate küsimuste üle. Dir. J. Tork kõneles „õpilastundmise meetoditest", dir. H. Roos — pedagoogiliest pühholoogiast koolis, haridusliidu lektor N. Ruus — õpiringidest wabaharidustöös ning koolin. M. Raud — usuõpetuse elustamisest. Referaatide kohta järgnesid läbirääkimised. Lõpuks kandis weel Järwa koolinõnik M. Ulk ette ülewaate haridus- ja koolitööst 1932./33. õppeaastal.

Sellele ettekandele pidid järgnema läbirääkimised, kus pidid tulema ka üksikasjalikule kadumisele õpetajate kongressi otsused. Ullatawal kombel aga keegi sõna ei wõtnud ja nii lõppeski koosolek õhtul kella 3 paigu hümniga, olles kestnud umbes 10 tundi.

Wargapoiss esines üliõpilasena.

W. Werwendi süütegusid.

Narwa 1. jaosk. rahukohtuniku juures tulid arutusele Walgast pärit olewa 26-a. Walter Werwendi süüdistused wargustes. Kahes asjas mõisteti W.-le kummagi eest 6 kuud wangistust, kuna kolmas süüdi anti edasi rahukogule otsustamiseks.

W. Werwend liikus kewadel ringi üliõpilasena ja pangadirektori pojana ning pani toime mitmel pool warguśi ja petmisi. Narwa ta ilmus pärast wangist wabanemist 13. mail. W. kandis üliõpilase mütsi ja oli hästi riietatud. Ta asus elama restoran New-Yorki, kus tutwustas end pangadir. pojana. Kuna W. oskas hästi esineda, kellelgi ei tekkinud kahtlust ta jutus. Narwas oskas mees sobitada rohkesti tutwusi seltskonnas. Uutelt tuttawatelt mees pettis wälja riideid, uure, portsigare jne. Akki lahkus „üliõpilane" Narwast, jättes tasumata restoranis arwe ja wiies kaasa Narwa sõprade asju. Hiljem W. kerkis filmapiirile weel Wõisul, Wiljandis, Paides jne., kus samuti oskas „direktori pojana" end seltskonnas läbi lüüa. Lõpuks mees tabati ja siis selgus, et ta on korduwalt karistatud wargapoiss, kes on ülikoolis käimise asemel istunud 4 aastat wangis wekslivõltsimiste pärast. Kogusummas W. pani toime üle 20 roima, millest kaks tulid Narwa kohtus arutusele ja talle mõisteti üks aastane karistus.

Teater ja muusika.

„Wanemuise" teater.

A. Mälgu komöödia „Neitsid lampidega" esietendus

23. sept. Lawastaja E. Türk. Dekoraator W. Haas.

A. Mälgu wastne näidend liitub nende „fulikomöödiate" hulka, mida meie näitekirjanikud wiimasel ajal nii armastawad kirjutada. Siin on keskseks kelmiks isehakanud pastor, kes oma libeda keele ja wälimusega paneb kihama kogu kihelkonna naised. Liiga pakse wärwe pole ses komöödias siiski tarwitatud, puudub ka kriiskaw tendents. Tawalisi ja juba tuntud komöödiatüüpe on siin wärskendatud lopsakate dialoogidega, wõrdluste ja üldse kujutuse mahlaga. Seda mõttelist alatooni aga, mis kannab H. Raudsepa paradokse, siiski pole. Algupärane ja lõbusaim koht on komika lehma kinkimisest wäärpastorile. Situatsioonikomikas tarwitatakse sekka üsna odawaid wõtteid, nagu: ehaleronimised läbi akna, peitmised laua alla wõi eeśriide taha, kaelalangemised teisele, kui arwatud, jne. Rahwapärastes ütlustes laskutakse wahel ka wängemasse õhkonda ja kahemõttelisusse, kuid oodataw naerukihin publikult jääb tulemata. Tükk, mis ei ulatu üle meie keskmise komöödia taseme, laseks siiski korrapäraste mängijate ja walju reshii juures luua päris keskmise naljaõhtu.

Kuid „Wanemuises" saadi sellest ettekanne, mis lükkab lootusetuile wäljawaatelile, mis kipub wägisi õõnestama seda heatahtlikkust ja ettewaatlikkust, millega olen teadlikult ta ettekandeid katsunud arwustada. Ei saa enam järele minna leplikult, kui asjad juba nii loidu lastakse, weel enam, kui juba näed, et wiimaks see ongi see uus „Wanemuise" waim, mida taotellakse üsna wääritate näitlejate wallandamisega ja kergemate asemelewõtmisega.

Lawal nägimegi siis draama ja opereti maadlust A. Mälgu näidendi taustal. Esimest pakkus wanem näitlejate kaader: R. Ratassepp köstrina, M. Türk ta emandana ja A. Sunne kellamehena. Nad katsusid liikuda tempereeritud, enamwähem loomuliku koomika suunas. Polnud erilisi allakriipsutusi, polnud üleaisalõõmisi, liigseid weiderdusi.

Kergel silumisel oleks wiidud nende mängu kogu tüki stiiliks wõtta ja seda mängulaadi laiendada ka teistele kaasmängijaile. Kuid peagu kõigi teiste, nimelt nooremate jõudude juures oli käima pandud operetiwedru. Ja kui see juba ühes üles keeratud, siis mõjub see kohe ka teisesse kaasmängijasse. Siis osutub juba paratamatuks, et maanaine wõi maapoiss idioodini wälja mängitakse. Muidu nii leidlik J. Suworowagi kujutas oma lehmanaist hädaohtlikul jandi weerekesel. Ja wahel ei puudunud enam palju selleks, et mängijad wõtnuksidki teineteise käesangast kinni ja saatnuksid oma sõnu ka operetikepsutusega.

Ent waadakem ligemalt.

Näidendi keskkuju, isehakanud pastorit mängis E. Ende, kui ma ei eksi Draamastuudiost üle wõetud jõud. Mõõngem otsekohe, et sel näitlejal ei puudu lawalist ladusust, ei ka õõneluse selgust, mida näitlemiseks waja, küll aga igasugune kontroll oma liigutuste ja miimika üle. E. Ende tastseb nimelt plastikat teha, oma sõnadele ja olukorrale kaasa „tantsida", wahel näit. wiisakusest otse ujuda, wahel aga heameele pärast jalaga tagant üles lüüa, kannal ringi käända, ja seejuures kõiki oma liigutusi saata miimikaga, kus midagi pole kontrollitud, waid niisama minna lastud heas usus, et liigutuste ja näomoonutuste rohkus tähendab head mängu. Siin oleks waja koolitust, juhatust, endakontrolli.

Liigutuste ja miimika abitut ja kobawat rohkust, kui mitte sellise nobedusega, siis küll samasuguse asjaste mittekuuluwuse astmega esitas K. Tanilow Nastjana. Loomulikumaks sai ta alles näidendi lõpul. Kunstlik kuju oli wälimuselt J. Suworowa oma silmatorkawalt kititud ninaga, kuna ta mängus oli wigurdamist, mida ta lawa-andekus wähemalt wastuwõetawaks tegi. Täiesti totaka pajatsi oli aga H. Nau teinud oma tekstis ette nähtud „kõhmetust ja abitust noormehest". Nooremaile lawajõududele oli ka W. Kurg katsunud järele rutata, kuid kõigi pingutuste peale waatamata naerunärwe ta ärritada ei suutnud ei oma tatsutamisega ega oma trafareetse peanoogutusega põranda poole iga lause lõpul.

Ainukeste wastuwõetawate kujudena peale eelpool mainitud wanemate näitlejate, kelle hulgast kiiduga esile wõib tõsta R. Ratassepa köstrina, olid S. Liiwidam ulja ja tüseda rätsepaemandana ja A. Pulst palwenaise lühikeses osas, kus ta oli ilmelt ja häätelt ehtne ja liialdamatu.

Mis koosmäna wõis saabuda, kui nüüd ehtne komöödiatoon paari pandi opereti ja jandi waimuga? Kardan, et selline paaritus polnudki juhuslik, waid üsna sümptomaatne praegusele „Wanemuisele".

J. S.

Draamastuudio-teatri ringreis.

„Neitsid lampidega" on jõudnud sedapuhku juba Walgamaale, kus kõigis esinemiskohtades teose wastu erakordselt elawat huwi tuntaks. Etenduses lähwad peagu wiimse kohani wäljamüüdud majadele ja tormiliste kiituawalduste saatel. Kohati muutuwad takistuseks tegewusele, mängu katkestawad aplausid, õnelemata aga tormist, mis wallale pääseb waatuste lõpul.

Aug. Mälgu 4-waat. komöödia „Neitsid lampidega" näitejuhiks on Karl Otto, dekoratsioonid Josep Karellilt. Kaastegewad: Ly Lasner, Leida Mõttus, Linda Paberit, Salme Reek, Rud. Kalk, Aleks. Mägi, Karl Otto, Aleks. Rutoff, Walter Soosaerw ja külalisena end. „Wanemuise" näitleja Leopold Hansen. Eelolewal nädalal esinetakse: 26. skp. — Törwas; 27. skp. — Walgas; 28. skp. — Otepääl; 29. skp. — Rõngus; 30. skp. — Walgutas; 1. okt. — Elwas ja 2. okt. — Tartus. Etenduste algus kell 8 õhtul.

Töölisteater.

Teisipäewal „Neitsid lampidega" 13. korda.

Esietenduse puhul ennustati sellele Aug. Mälgu uudisteosele „Waese mehe ututalle" menu. Tõepoolest on aga „Neitsid lampidega" oma senise menukusega „Waese mehe ututallest" juba kaugelt ees. Kuna „Ututalle" esimesed kümme etendust suutsid teatrisse tulijaid enamwähem igal etendusel ära mahutada, on „Neitsid lampidega" senisest kaheteistkümnest etendusest kahekssa olnud nii täis kiilunud, et ikka on hilisemad tulijaid pidanud ruumi puudusel tühjalt tagasi minema. Ka keskmise kassa poolest on „Neitsid lampidega" „Ututallest" ees.

Neljapäewal „Tormi eel ..." 4. korda.

Selle waimuka näidendi ja omapärase ning huwitawa lawastuse senised etendused on kõik läinud wäljamüüdud saalidele ja publik on ettekande wastu wõtnud elawate kiituawaldustega.

Reedel teatri-waidlusõhtu.

Reedel, 29. sept., kl. 8 õhtul korraldab Töölisteater ja T.-H. Kesk- ja Kutsekoolide Wilistlaskogude Liit Töölisteatri ruumes **teatri-waidlusõhtu** August Mälgu komöödiast ja Andres Särewi lawastusest „Neitsid lampidega". Referendid: Ed. Hubel (Mait Metsanurk) ja Märt Laarmann. Waidlusõhtust on palutud osa wõtma: R. Kangro-Pool, A. Adson, K. Freiberg, B. Linde, L. Soonberg, A. Antson, N. Metslow, K. Ast j. t.

Raadio.

Teisipäew, 26. september.

Tallinn. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 wälismaisi päewauudiseid. 18.15 lastetund. 18.45 kodumaisi päewauudiseid. 19.00 heliplaate. 19.30 Arthur Sikkenberg: „Ekskursioon teatri minewikku". 2. loeng: „Kesklaja-teater". 20.00 ülekanne Tartust. 20.05 kontsert. Juh. R. Palm. Orkester: Keler Bela, awam. „Templipüha". Nicolai, fant. oop. „Windsori lõbusad naised". Englemann, Armusõsin. Tschaikowski, süit oop. „Padaemand". Bizet, L'Arlesienne süit I. 21.00 esperantokeelne nädalakroonika. 21.10 kontserdi-järg: Schubert, Laul merele. Mozkowski, Kapriis. Fanchetti, Pizzicato arabeske. Smith, Orawa-tants. Leuschner, Serenaad. Herzer, Marss. 21.30 heliplaate.

Tartu. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 ülekanne Tallinnast. 20.00 ilmateade ja ajanäitaja-õiendus. 20.05 ülekanne Tallinnast.

Kesknädal, 27. september.

Tallinn. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 wälismaisi päewauudiseid. 18.15 heliplaate. 18.30 põllumajanduslikke teateid. 18.45 kodumaisi päewauudiseid. 19.00 ülekanne Tartust. 20.05 kaitseministeeriumi puhkpillide-orkestri-kontsert. Juh. kaitsewäe orkestrite inspektor ltn. Reder. C. M. Weber, a) awam. oop. „Silwana" b) Pollacca Brillante. R. Wagner, fant. oop. „Tristan ja Isolde". L. Delibes, a) awam. oop. „Kuningas ütles". b) walss „Pas des fleurs". c) mazurka balletist „Coppelia". 21.30 wana tantsumuusikat heliplaatidelt.

Tartu. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 ülekanne Tallinnast. 19.00 Soome keele tund (R. Janno). 19.30 Woldemar Mettus: loengud W. G. Calderon'i „Perun nowellide" üle. 2. loeng: Elamusi mürkmetsas". 20.00 ilmateade ja ajanäitaja-õiendus. 20.05 ülekanne Tallinnast.

Toimetusele saadetud kirjandus.

E. Muuk: Wäike õigekeelsus-sõnaraamat. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus Tallinnas 1933. a., 464 lkt., hind kr. 2.50, köidetult kr. 3.00.

Suure „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatu" kõrwal on see wäljaanne mõeldud eriti koolitöö otstarweteks, kusjuures ka muidu tegelikus elus on ta teretulnud käsiraamatuks, sisaldades umbes 30.000 sõna. Sõnaraamat toob eesti tüwisõnade ja tähtsamate tuletiste kõrwal liitsõnu, wõõrsõnu ja kohanimesid. Liitsõnade juures on peetud seda silmas, et olekšid esitatud raskemad juhud, mis ühtlasi on näiteks, kuidas talitada teistel analoogilistel juhtudel. Wõõrsõnade ja wähetuntud uute sõnade puhul on antud sulgudes nende tähendus, nii et see kõrwab teatud määral ka wõõrsõnade ja uute sõnade sõnastiku. Teiste maade kohanimede juures on toodud hääldamine, mille järele on tuntud juurt tarwidust. Sõnaraamatu süsteem on omalaadne. Nimelt on sõna juures toodud ainult peawormid, mis rahuldawad kiire tarwitamise korral, kui isikul ei teki kahtlusi. Kui aga on tarwis lähemalt järele waadata sõna muutmist, siis juhib wastaw number tüüpsõna juure, kus on antud kõik muutmise põhiwormid. Peale selle on raamatu sisejutustawas osas toodud weel õigekirjutuse reeglid. Sellisena peaks see raamat olema lahutamatuks kaaslaseks igale eesti keele tarwitajale ja eriti õpilasele. Et E. Muuk on tuntud keelemees, ja töös on arwesse wõetud ka uuemad õigekeelsuslikud seisukohad, siis see tagab sõnaraamatule täieliku autoriteetsuse.

T. Lippmaa ja K. Eichwald: Eesti taimed. I. (1—50). Tartu ülikooli botaanikamuuseumi wäljaanne Tartus 1933. 34 lkt.

Asunud uue „Eesti Taimed'e" nimelise eksikaatkogu wäljaandmisele, on botaanikamuuseum teadlik sellega seotud raskustest. Sest Eesti botaanilises uurimises on täita weel suuri lünke. floristiline andmestik üksikute alade kohta on puudulik ja taime-sotsioloogilisi uuringuid alles wähe. Et aga tarwidus uue eksikaatkogu järele siiski olemas, lähtus muuseum selle ürituse oma töökawasse wõtmisel ka teadmisest, et selline algatus waid soodsalt wõib mõjustada Eesti ala edaspidist botaanilist uurimist. Peale puhtüstemaatilis-floristliku kiise püüdakse panna erilist rõhku ka liikide taime-sotsioloogilisele ja taime-geograaf

Wirumaalt.

Autoõnnetus. Pühapäewal lendas uppi Tallinna-Narwa mnt. Rakweres elutsewale adwokaadile Wiegant Mäele kuuluwa sõiduautoga eraautojuht Trelin. Õnnetusel, mis sündis Purtse jõe kaldal, sai tõsisemaid wigastusi autojuht Trelin, kes toimetati autol Rakwere linnahaigemajja. Selgus, et Trelinil on peast küllest peagu täielikult rebenenud wasak kõrwalest, murdunud üks wasakpoolne küljekont ja kehal rohkesti kriimustusi. Autol on purunenud täieliselt radiaator ning on muid wigastusi.

Läänemaalt.

Elukutseline wargapoiss trellide taha. Laupäewal paigutati Haapsalu kriminaalpolitsei korraldusel wangimajja Paliwere wallast pärit olew ilma kindla elukohata wargapoiss Ewald Kruusmann. Seekord tuleb K.-l wastust anda jalgrattawarguse eest.

Narwast.

Narwa kaupmeeste koosolekult. Pühapäewal peeti Narwa Ismarises Kaub.-tööstuskoja 3. sektsiooni Narwa ringkonna walijate koosolek. Kokku oli tulnud üsna arwukas pere kaupmehi. Referaadiga esines K.-tööstuskoja sekretär Mändwere, kes kõneles eramajanduse praegusest seisukorrast ja Kaub.-tööstuskoja tähtsusest kaupmeeskonnale. Pärast Kaub.-tööstuskoja Narwa osak. sekretäri A. Sampka ettekannet osakonna tegewusest waliti 3. sektj. Narwa ringkonnast Kaub.-tööstuskotta kandidaatideks Joh. Kaik, Joh. Kops ja J. Offril.

Tallinna erakaupmehed olid koostanud märgukirja Kaub.-tööstuskojale saatmiseks, et tuleks asutada ühississeostude keskkoht. Selle kohta soowiti saada Narwa kaupmeeste arwamist. Koosolekul leitti, et praegune olukord kaupade sisseostmisel on kujunenud ebanormaalseks ja seda tuleb muuta. Wõeti wastu resolutsioon, milles pooldatakse Tallinna erakaupmeeste algatust ühississeostude keskkoha ellukutsumiseks, mis märgatawalt parandaks olukorda sisseostude alal ja on ühtlasi riigi- ja rahwamajanduslikult tähtis tegur kaubahindade normeerimisel.

Wiljandist.

Warguši. Wiljandi kriminaalpolitseile teatas Tallinna tän. 31 elutsew Johan Reiman, et ta õuelt on warastatud sulgmadrats. Kahju 50 krooni. Wiljandis Tartu tän. 66 elutsewalt Andres Jäneselt on tallist warastatud üks kukk ja 7 kana. Wiljandi walla Kihwa talus Aleksander Treimutilt warastati pesu, mis ööseks oli kuiwama pandud.

Tartust.

Tulekahju. Öö wastu pühapäewa süttis Ropka tän. 32 kuur ja sellega ühise katuse all olew tall. Hoone, mis kuulub sõiduwoorimees Pennole, põles maani maha. Õnnetus tekkis tulega hooletult ümberkäimisest.

Tartumaalt.

Pühajärwe Rahwaraamatukogu Selts 20-a. 24. sept. möödus Pühajärwe Rahwaraamatukogu Seltsi sünnist 20 aastat. Aastapäewa puhul korraldati pidulik koosoibimine. Seltsi asutajaks ja kauaegseks tegelikuks juhiks oli kooliõpetaja Mihkel Neuman, kes praegu Kuigatsis koolijuhatajaks.

Warastati siga. Alatskiwi walla Kiwinõidu talus A. Käe laudast warastati emissiga, kaalult 100 kg ümber. Omaniku kahju 97 kr. Wargad on sea ajanud umbes 120 m elamust eemale metsa alla ja seal tapnud. Tapmiskohal leidus sisikond.

Lõhuti telliskiwe ja warastati kõis. Mustwee alewis Woldemar Makkari sawitõõstuses lõhuti telliskiwe ja paisati kiwidertidad ümber. Ära warastati üks koormaköis ning muud tühja-tühja. Omaniku kahju 17 kr.

Wargus kooliõpetajate juures. Kasepää algkooli õpetaja Jenny Meos teatas, et temalt warastati pesu ja riidekraami 19 kr. wäärtuses. Warguses süüdistab kahjusaaja Kasepää külas elutsewat neidu Olga Tamme. Wiimane tunnistaski enda süüdi. Olga T. wõeti wahi alla.

Järwamaalt.

Kahele talupidajale moratoorium. Järwa põllupidajate wõlgade korraldamise komisjoni koosolekul oli arutusel 17 moratooriumi saamise palwet. Neist rahuldati ainult kaks.

Tabati jalgrattawaras. Politsei tabas 19-a. Joh. Judini, keda süüdistatakse reas jalgrattawargustes. J. on pärit Rake alewikust.

Järwa malewa manööwrid. 21. ja 22. okt. korraldab Järwa malew manööwrid Järwa-Jaani ja Peetri ümbruskonnas, millest wõtawad osa Wõhmuta, J.-Jaani, Koeru, Wao, Esna ja Roosna-Alliku kompaniid. Teine manööwer peetakse 28. ja 29. okt. Tapal, millest wõtab loodetawasti osa ka soomusrongide rügement. Enne manööwreid peetakse 14. ja 15. okt. ratsakaitseliitlaste ühine laager J.-Jaani lähedal, Karinu asf., mille lõpul, 15. okt., korraldatakse J.-Jaanis suurejooneliseimad ratsawõistlused ning orienteerumisjõit.

Koerad murdsid 8 lammast. Nõmküla w. Karkuse külas Saueaugu talus murdsid koerad maha 4 lammast, peale selle weel 4 lammast said sedawõrd wigastada, et tuli tappa.

Hobune hukkus rabakraawis. Esna w. Wiisu külas elutsewal Karl Pallil läks karjamaalt hobune kaduma. Mees oletas wargust. Nüüd leidis aga P. oma hobuse rabakraawist lõppenult. Nähtawasti oli hobune enese lahti rabelenud ja pehmesse rabasse joosnud, kus ka hukkus.

Walgast.

Walga Õpetajate Ühing pidas oma peakoosoleku, kus tähtsamaks päewakorrapunktiks oli seisukoha wõtmine õpetajate kongressi otsuste kohta. Sõnawõtmiste järele wõeti wastu järgmised resolutsioonid: Maaõpetajate palkade alandamine ühe astme wõrra, ajal, mil teiste maal töötawate riigi- ja omawalitsusteenijate palgad on jätud muutmata, ei ole õiglane, mispärast wabariigi walitsus peaks seda ülekohut püüdma parandada. Peakoosolek teeb juhatusele ja oma asemikele ülesandeks astuda samme, et ülerkl. õpet. kongressi otsused ei leiaks kõigile õpetajate liitu kuuluwaile organisatsioonele kohustuslikku teostamist. Eesti õpetajate liidu struktuur tuleb korraldada ümber nii, et igal õpetajate liigil oleks wõimalik liidu piirides rühmituda ja teguiseda pariteedi alusel wastawalt kutse- ja erihuwidele.

Moodustati keskkooliõpetajate kogu Walga osakond. Walga keskkooliõpetajad moodustasid üleriikliku keskkooliõpetajate kogu Walga osakonna. Osakonna wanemaks waliti W. Neggo, sekretäriks K. Lillimägi, laekuriks J. Palwadre.

Autoõnnetus Wiljandi lähedal.

Wigastusi sõitjatega, auto purunes.

24. sept. hommikul kella 7 paiku juhtus Wiljandi-Tallinna maanteel, paar kilomeetrit Wiljandist, Jämejala warjupaiga tee otsa juures Wiljandi sõiduautoga suurem õnnetus. Sõduauto W-25, mida juhtis autojuht Jaak Sutt, jooksis tee kaldale, kusjuures auto tagumine ratas jäi kiwitee kaitseposti taha, mille tagajärjel auto kukerpalli tegi ja üle kraawi küilli lendas. Autojuht kaotas meelemärkuse ja sai näost wigastada, peale selle weel põrutusi. Kaheksa kaasasõitjast pääsis üks põrutustega, kuna teine sai wigastusi näkku ja põrutada.

Autojuht oli kaines olekus. Õnnetus tekkis sellest, et auto ees sõitsid keset teed kaks poisikest hobusega, kes signaali peale teed ei andnud. Et autot enam pidurdada ei saadud, siis juhtis autojuht auto maantee kaldale, kuna wastasel korral oleks wõinud juhtuda weel suurem õnnetus.

Õnnetuse tagajärjel muutus auto sõiduks kõlbmatuks ja ta wiidi Wiljandisse teise sõiduauto abil. Autol on purunenud üks ratas ja raskeid wigastusi on saanud radiaator.

Politseipeeg

Üksi teral ultimatsioonile põhjat S. Juhkentali tän. 34 elutsew Harald

Keelatud ajal kauplemise pärast Nõmme restoranide „Madridi" ja „T kud.

Pekstmine. Jakobi tän. 4—6 el witi teadaandel olewat samas majas Lulli Riider ja Woldemar Kanapea lõö mene neist jalaga lõhin ja teine rusika

Selgusid kallaletungijate isikud. T lusel selgus, et S. Raetwalla tänawal Tolmu kallale S. Raetwalla tän. 79—2 Loke ja Elmar Preimuth, elut. Laulu Tolmu mantli rebis puruks Roman Lo

Tundmata mõrtsuja korteris. S. elutsewa Johannes Walteri arwelusel isikud purustanud tema korteri sisseea aknast wälja.

Salaja üle piiri sõitmise pärast Wilnistu küla elanikud Helmuth Määt Kleesment. Mehed tabati salapiiritusje

Wiinalaku kioskis. Läbiotsimisel 35 kioskipidaja Julie Paulneri juures rilist riigiwiinapudelit, ning üks walge kaklaas, mis lõhnasid wiina järele.

Pussitamine Loode tänawal. Loo hoowis Arnold Gesler lõi liigetega t Siwerisile laks kerget haama selga nin wa rinda, mis ulatub kopsuni. Wigast liiki. Gesler saadeti kriminaalpolitsei

Metsik mees. Koidu tän. 7—16 Lille arwelusel olewat tema allüürid löönud temale wastu nägu, nii et suu kas jooksma weri.

Wastutaw toimetaja L. K
Wäljaandja Tallinna Eesti Kirja

Uuendage aegsasti Päewalehe tellimisi 1. oktoobr

Tööpakkumised

Wajatakse
õpilast-neidu
päewapildistöökotta, ärasõidutsprovintsilinna, pritsialpidamisega. Tulla Maakri t. 14—1.

Hästi wilunud
naiskokka
waja teatri baari. W. Tartu mnt. 25.

Karjapoissi
waja maale. Kaubelda Suur Tartu mnt. 93—5.

Mööblitislerit
tarwis poleeritud tööle. Suur Roosikrantsi tän. 6.

Rätsepp wajab
abilist,
kes laagritöös wilunud, soowitaw meesterahwas. Tulla Mardi tän. 10—15.

Tislerit
tarwis S. Pärnu mnt. 15.

Maale waja
wirka talutüdrukut ja sulast. W. Karja 4—2, kl. 12—4.

Mööblitislerit
tarwis. Wambola tän. 3.

Korralikku, keslealist
teenijat,
kes iseseiswalt keeia mõistab, tarwis Jahu tän. 3—8. Tulla kl. 5—7 õhtul.

Ombleja wajab
õpilast
Sealsamas kaasüürilist waja. S. Tatari tän. 44—2.

Suuremasse tallu waja perenaiseabi, kes majapidamiskooli lõpetanud ja kel mõneaastane praktika olemas, kes eeskujulikult lehmi lüpsab ja kõiki kodumajanduse töid tunneb ja tubli tegija on. Millal wõib teenistusesse tulla ja soowitaw palk kuus (rahas) teat. kirjalikult. Kirjad saata: Wändra alewik, E. Pilli kauplus, nõudmiseni „Peremees".

Kojameest
— remonditegijat, korralikku, waja. S. Tatari 47, krt. 10 küsida.

Naisterahwas,
kes laenab rutuliselt 30—35 kr. tindlustuse wastu, saab kohe tecnistuskoha kergele tööle. Teat. kirj. sl. „Kerge töö+30"

Kuduja,
täiesti wilunud, leiab kõrgwat tööd suka- ja sokitööl. Sealsamas kudumistööd oma masinal kududa anda. Teat. kirjal. sl. „Kuduja 6475".

Tarwis pealsetegija
õpilast
ja kingseppa puukontsatööle. Kirj. sl. „Kw. nr. 6513".

Kohe tarwis wilunud
kondiitrit
kes ka peenemate saiade tööd tunneb. Pakk. saata ühes palgamääraga: Wiljandi, Tartu t. 12, A. Mõttus.

Wäike perekond wajab
teenija,
kes hästi keeta oskab. Teatada ühes palgatingimustega sl. „Korralik".

Linna ligidale tarwis
põllutöölist-sulast
kes tööd ei põlga. Tulla Kunderi tän. 19—5.

Noort neidu,
kes õneleb wene wõi saksa keelt, waja tööstusse abiliseks. Kirj. sl. „Wirk 6512".

Haritud üksik põllumees wajab tallu kutsekooli haridusega
perenaist-osanikku
500 krooniga. Soow. teatada sl. „T. osanik".

Provintsilinna restoranis leiab
naisettekandja
kohe teenistust. Kaubelda restor. „Euroopa" kl. 1—2, küsida uksehoidjalt.

Wanem, lasteta abielupaar saab
korterikoha.
Niguliste tän. 14—8.

Üksik ärimees soowib naiskodanikku
äriküsimiseks,
1000 kr. wahaga. Kirj. sl. „Nr. 5871".

Korteripakkumised

Tallinnas.

Sisseõõtatud
lihakauplus
ühes mootoriga rutuliselt ära anda. Küsida Heeringa tän. 25, lihakarnist.

Turukauplejale passilik
ühetoaline korter
kaubaruumiga wälja üürida Lembitu tän. 7, majaomanikult

Korter
— 4 tuba, kõik ja teenijatuba — üürile anda Wana Kalamaja tän. 11-a—3.

Korter
2 toaga wälja üürida; wesi, klosett ja elekter kojas. Lutri tän. 44—1.

Kleines möbliertes
Zimmer
mit Beheizung und Beleuchtung zu vermieten. Niine tän. (Lindenstr.) 4, W. 2.

Ühetoaline
korter
ära anda. Loode tän. 18—1.

Kaasüürilisele
wõib tulla Wus Kalamaja tän. 19—9.

Korter
(ühetoaline) ja töökojaruum wälja üürida. Narwa m. 24, küsida krt. 2.

Ilus, waateaknaga
äriruum
kesklinnas, köögi ja toaga üürile anda. Dunkri tän. 17.

Soe remonteerimud 3-toaline
korter
kesklinnas üürile anda. Dunkri tän. 17—3.

2-toaline
korter
wälja üürida Wilmsi tän. 11, küsida krt. 7 wõi 1.

Worstitöõstuse ruumid
wälja üürida, kohased ka muu-l töõstusele. S. Juhkentali t. 1, küsida krt. 12.

Korteriotsimised

Kesklooliõpetaja otsib 2—4-toalist
korterit
mõnusustega, kesklinna wõi ümbrusse. Teat. sl. „A. B. 6399".

Soowin omaette
tuba
korralikus perekonnas, soowitaw kostiga. Kirj. sl. „Õpilane 6401".

Majaperemehed!
Kellel wabanewad toiduainete ja piimakaupluse ruumid 1. oktoobrist wõi ligemal ajal, teatagu sl. „Kauplusruumid 6400".

Otsitakse 2 toa ja kõõgiga
korterit
S. Tartu mnt. ümbruses. Teatada sl. „Wäike perekond 6405".

Wajan omaette
mööbl. tuba
Paldiski mnt., Falkpargi, Söörensi tän. rajoonis. Teat. sl. „H—ke".

Lasteta abielupaar (riigiam.) soowib 2—3-toalist
korterit
soowitaw wanniga. Teat. sl. „40—65".

Preili wajab
mööbl. tuba
Teat. kirjal. sl. „Kuni 10 kr. + 6462".

Maale, linna ligidale (kuni 10 klm.) soowitakse
korterit
loomapidamise wõimalusega wõi renditakse wäike talu. Teat. sl. „Talu 225".

Wajatakse 2—3-toalist esiku ja kõõgiga
korterit
Kadrioru rajoonis. Teat. sl. „Kaitseväelane, perekonnaga".

Kaheliikmeline perekond wajab
korterit
— tuba kõõgiga, mitte kaugel kesklinnast. Pakk. ühes suurusega ja tingimustega sl. „F. K. 6470".

Wäike perekond (2 inim., riigiametnik) otsib
3—4-tool. kort.
kesklinna lähedal. Pakk. anda „Päewal." talit. „Ametnik 2".

Waja 3—5 toaga mugawat
korterit
ühes sooja autogaraažiga, soowitaw Kadrioru kandis, alumisel korral. Pakk. kirj. sl. „Mugaw 6478".

Söögisaal
soowitakse rendile wõtta wõi soowitakse üürida muidu selleks kohased ruumid käidawas kohas Kirj. sl. „Söögisaal".

Otsitakse Nõmmel sooja
korterit
— 2 tuba ja köök. Teat. sl. „M. A. 6493".

Wajan nüüd wõi nowembrikuus 3—4-t. wannitoaga
korterit
põrandapinnaga 30—40 rtm., soowitaw Wabaduspl. ümbruskonnas. Tarbekorr. 3—6 tuu üüri ettemaks. Pakk. saata sl. „Nr. 500".

Lasteta abielupaar, käsitööline, soowib
korterit
— kaks tuba ja köök wõi tuba, köök ja esik. Teat. ühes hinnaga sl. „Nr. 12340".

Otsin wäikest
äriruumi
pudu-moeäriks. Teat. sl. „Kiire 12".

Müüakse

Juhtumisi müüa hea
rauapuurmasin
ja tööriistu. Magasini tän. 23. hoowis.

Müüa ilus suur
põrandawaip
— 3×4 meetrit. Endla tän. 43—10.

Paberilõikamise
masin müüa trükikojas Pikal tän. 41.

Müüa üks osa juukselõõstuse
mööbleid.
Soow. kirj. sl. „100+6422".

Müüa linna ligidal
asundustalu.
Teat. saab 26. sp. kella 10 homm. — 7 õhtul Eha t. 8—2

Lai 10—1.
Müüa odawasti türgi diiwan, tammepuust söögilaud 6 tooliga, ameerika kohwer-kapp, riideid, wäikesed pol. lauad.

Müüa uus tammepuust ümmargune
söögilaud
ja 6 tooli. Rulkowiuse t. 4—6.

Müüa uus plankudest
maja
Nõmmel, Kiwimäe peatuse juures, Kiwimäe tän. 11.

Müüa hea wana
wiiul
Wambola tän. 7—12.

Müüa Tartu ülikooli ja Laulupeo
juubeli-
rahasid. Pakk. kirj. sl. „Juubel 6424".

Kõiki sorte
juustu ja wõid.
Odawaim sisseostukoht jälle-müüjatele.
Pakisaadetused
Wenemaale
Jakob Imhof.
Sauna 1, telef. 445-37.

Pianiino
müüa. Täiesti hea, wähe tarwitatud. Teat. sl. „Kontsert D. W."

Kesklinna lähedal korras ühe perekonna
härrastemaja
aia sees müüa odawasti — 5 tuba, köök, wesi ja elekter olemas. Lennuki tän. 14—1.

Katusekile
müüa. Kiwimäe peatus, Raudtee tän. 97, Nõmmel.

Raadio
Telefunken-Superhet 1933., 5-lamb. wõrkwastuwõtja, odawasti müüa. Ratastaewu 4—4, kl. ½2—½3 ja 8—9.

Odawasti müüa
türgi diiwaneid.
Tellimised ja parandused. Pääsukese 6, sadulsepa töökoda.

Parim Seepakreem
Lodix
Der beste Schuhputz
A.-S. Sidol-Company
EESTI
OSTETAVAIM SAAPAKREEM

Kodumaa
waibalõngad, kawandid ja fileemustrid
saadawal Ratastaewu tän. 2, käsitööäris.

27. sp. müüakse Toilas piirivalwe ruumes kell 1 päewal oksjoni teel 3-mastiline, 13 aast. wana
ab. mootoriga purjek
„Anders Chybenius", kandejõud 253 netto reg.-tonni, mahutus 166 stand. metsamaterjali. Masinad heas seisukorras, muu sisseseade keskmises seisukorras, mootor 150 h. j. Laewal on 6 tonni tooröli. Laew on madalikul, kuid wigastamata.

Enneolemata juhus!
Tänasest peale müün kõik paremad
postmargid
2½ senti frank. Дорожe разцѣнки нѣтъ. Selle nädala jooksul istutele, kes ostawad 20 krooni eest, müün 2 senti frank. Suur walik huwitawaid marke.
Wene tän. 1—9, II korral.

Müüa odawasti
äriseisseade
(kassa, letid, kaalud). S. Tartu mnt. 1, pudukauplus.

Ilus ehituskrunt
linna lähedal müüa. Soow. kirjal. sl. „Ilus krunt 5858".

Meriwäljal juhuslikult headel tingimustel ja osa järelmaksuga odawasti müüa
suwila.
Teateid saab kohapeal — Ida teel 4.

Postmarke
korjajatele juhuslikult wäga odawasti müüa. Wus 32—7, kl. 4—8 p. l.

Jahipüss,
kal. 14, ühes laadimisabinõudega müüa. Soow. teat. sl. „Kal. 14".

Müüa
söögitoa mööbel
must. tammepuust, kabinetimööbel tammep. — pruun nahaga, peaaegu uus; saalimööbel pun. puust, antiikne (diiwan, 9 tugitooli, laud, 2 peeglit, raamatukapp, sekretär, kroonlühter) ja teisi mööbleid. Küsida Wene tän. 13, antikwariaadist.

Müüa kaks halli mustrilist
ülikonda
keskmisele kasuule, üks täiesti uus, teine wähe kantud. Näha wõib Magasini 3-b, krt. 18 (hoowimajas), kl. 6—9 õhtul.

Odawasti müüa
karni sisseseade.
Näha Päikese tän. 11—1.

Nõmmel ilus, suur
krunt
edasi anda (omnibusepeatus lähedal). Soow. kirjal. sl. „Krunt + männid".

Maja
müüa südalinna piirkonnas, ühes ehituskrundiga, wäljamaks ca. 40.000 kr. Soow. kirjal. sl. „40 tuh. kr."

Müüa odawasti meester. pruugitud
jalgratas,
kohwergrammofon, käsiõmblusmasin. S. Tatari tän. 42—5.

Nõmmel Mustamäe all
majad müüa
wõi wahetada Nõmmel, Rahumäelt kuni Hiiuni, Wabaduspuiestee ümbruses. Maa on ülesharitud, ilus korralik aed, õunapuud, kirsid ja marjapõõsad, majades weewärk ja elekter. Hiiu peatuselt tulla Suurtüki tän. lõpult mäest alla, Raja ja Soo tän. nurgal nr. 5.

Müüa odawasti
III järgu äritunnistus, letikapp klaasuksega, toiduainete kaupl. äriselt ja poes järele jäänud kaupu. Küsida kl. 2 p. kuni kl. 7 õht. S. Ameerika t. 29—6.

Müüa päriskrundil, heas rajoonis asetseva 12 korteriga
uue maja osa.
Sissetulek üle 14%. Kuni 60% hinnast wõib jääda wõlgu Wäga kohane sellele, kel enesel wõimalik ei ole kohal elada. Soow. kirj. sl. „Kindel tulu 6465".

Odawasti müüa hästi hoitud
spordipüss F. N.
Wilmsi tän. 50—87.

Nõmmelased!
Kõrgewäärtuslikku Harku turwast ja põletispuid soowitab Tooteri puuhoow, Hiiu jaama wastas; telef. 522-73.

Postmarke
kollektsionääridele. Kauplus „Unica", Dunkri tän. 7.

Kristiine heinamaal, Linnu tee ääres
trundid müüa,
suurus 1000 ruutsülda. Küsida Koch & Ko. kontorist, S. Roosikrantsi 1—16, kella 10 ja 14 wahel.

K-m. Joh. Roosipuu
Narwas.
„Päewalehe" abitalitus.
„Päewalehe" üksiknumbr. müük, kuulutuste ja tellimiste wastuwõtt.

Ostetakse

Briljante, kulda hõbedat,
kuldnurisid, wanu rahasid, antiikasju ja pandikwiitungeid kõrge hinnaga ostan Wene tän. 4, Demini majas, Eb. Muga.

Ostan pruugitud
türgi diiwani,
mitmesug. laudu, madratsi jne. Jällemüüjatel mitte tülitada. Kirj. sl. „Diiwan 6476".

Soowin osta Rahumäelt Kiwimäeni
maja
(uuem ehitus). Kirj. sl. „Uuem ehitus 5867".

Ostan
meester., naister. palituid, ülikondi, karusnahku, jalgrattaid, grammofone, walg. ja punaj. pandipileteid. Wanaturg 6—5, „Esto-Muusika" peal.

Õhukompressor
umbes 2 □ m. õhuimemist minutis soowitakse kohe osta. Pakk. „Kompressor" all A. Bartoschewitschi kuul.-kontori Dunkri tän. 3—2.

Soowin osta
asundustalu
soowitaw raudteejaama läheda. Hind ja kirjeldus saata kuni 1. oktoobrini kirjal. sl. „Asunduskoht 50".

Ostan wähepruugitud, sõidukorras
mootorratta
Pakk. ühes firma nimetusega, täidetud klm. arwu ja hinna tähendamisega saata sl. „September".

Soowitakse osta tarwitatud
karusnahkne mantel
wõi jakk. Teat. sl. „Ostja nr. 5".

Rakwere jaama raamatukapp on awatud
kl. 7 homm. kuni kl. 8 õhtul, ja üksi rongide ajal reisijad wõiwad wõtmet ajalehte saada rongi ajal, mis jõuab Rakwerre kl. 4.47 m. hommikul.
Andrusega
E. Widewitt,
Rakwere jaama raamatukogu.

Mitmesugust

Hiromant Merti
ütleb sündimisest surmani, annab nõu ja abi kõigis asjus, ka kaugusse mõjumine, telepaatia. Nigulste tän. 3—8, 3. korral. ka pühapäewil.

Kuulus astroloog-hiromant
Ruth
Narwa mnt. 24—7, sissekäik hoowist, wajakut kätt teine kiwimaja. Teadusliku alusel otsustab saatust käejoonte, planeetide, käekirja ja päewapildi järgi. Wastuw. 10—7 ja pühap. 9—12. Wälja lõigata!

Palun härrat,
kes sai 23. sept. Tallinna Raudteelaste Kodus pidul riidehoiust wõõra palitu, see tagasi tuua. Isik on tuntud.

Kindel surm
lutikatele, prussakatele ja rottidele ainult Ratastaewu tän. 22—13, hoowis, Trõtow.

Soovin tutvust
korralikku isiseiswa preili wõi lesega 25—30 a., soowitaw kellega ühiselt mingisuguse äri wõiks awada. Teat. sl. „Korralik 6442".

Kaunihingelwälismaalt sõ
wib sõprade p
ainult a
kõigiti karske,
kuga, jõuka, k
rem. seltsk. k
25—35-a. h
ainult tõsistele
Kirj. sl. „Õh

8 neidu soo
tutv
Kirj. sl.
„Rigel".

Tööa
igasugu amet
töisugu ma
tunnistuste j
tustega soowi
suta. J. Kühl
2, telef. 436

Hiro
hingeeluteadla
62—4. Tasu

2 waest no
tutv
jõukamate
mõttes, wan.
sl. „Will 25

Wajan 100
panga wastu
kõrge protsen
„Wajan".

Kaitseväest
mees palub
ja preilisid
laena
wõi soowitat
tust, sest nõu
sl. „Kõigega

Soowin l
25
kolmeks kuu
„Kindel pan

Soowin ü
— sõõgilaud
woodeid ja
kirj. sl. „Kü

Kad

Aušad
Palun,
reedel, 22.
wanker? Te
sõnal Kesk-

Ühustatud
mantel
Schnelli tii
palutakse te

Tellige
„Last
mis i
kuu h
dega
külla
Hind

Waralahkunud kohusetruud ametnikku ja kaasteenijat

LINDA WASSBINDER'it

mälestawad leinas

Türi Ühispanga nõukogu, juhatus, rewisjonikomisjon ja ametkond;
Türi Tarwitajate-Ühisuse juhatus, rewisjonikomisjon ja teenijaskond

---

Liig wara lahutas meist surm meie armsa

Johannes Heinrich Jaani p. Giismann'i,

sünd. 24. märtsil 1896. surn. 22. sept. 1933.

Ärasaatmine teisip., 26. sept. kell ½1 linna II haigla surnukambrist. Matusetalitus Kaarli kirikus kell ½2 päewal, sealt Rahumäe kalmistule.

Leinawad kurbuses **naine, ema, õed ja wennad.**

Estonia kontsertsaal.
Keskнädalal, 27. septembril 1933. a.,
klaverikunstnikkude
VITYA VRONSKY ja **VICTOR BABIN'i**
ainus kontsert kahel klaveril.
Kavas: J. Brahms'i, Bernardo Pasquini, C Scott'i, Cl. Debussy, Fr. Poulenc'i, Fl. Schmitt'i, Rachmaninoff'i j. t. helitö d.
Algus kell 8 õhtul.
Pääsetähed Kr. 3 kuni 50 s., kooliõpilastele à 35 senti (ühes riieteho uga) eelmüüg. Estonia teatri kassas.
Estonia kontsertbüroo.

Laupäewal, 30. septembril
Mustapeade klubi saalis
Hans v. Schulmanni KLAWERIÕHTU
Algus kell ½9.
Pääsmete eelmüük Wassermanni raamatukauplises Pikal tän. ja Mustapeade klubi kassas, hinnad 2 kr. 50 senti kuni 50 senti.

Therese Witismanni keedukursuse
hommikusse rühma — (algus kell 10) ja õhtusse rühma (algus kell 6) waja weel paar osawõtjat. **Pakutakse ühtlasi võimalik kella 1—3** ja **täidetakse tellimised üksikute totude peale.** Riguliste tän. 10—1; tel. 436-08.

Keelte kool
Pühawaimu 6.
Aastate töö kogemustele rajatud praktiline ja kiire keelte õppimine. Saksa, inglise, wene ja prantsuse keele rühmadesse wõetakse weel õpilasi wastu kella 6—7 iga päew

---

Lai tän. 1. **N.M.K.Ü.** Tel. 437-15.
RAAMATUPIDAMINE
Kursuse lektor **A. Kukk.**
Wõetakse läbi tegelik raamatupidamine ühes kõigi tehingutega. Eriline rõhk praktilisele osale, mis on tarwiline igapäwases elus.
Algus teisip., 26. sept. kell 8 õhtul. Kestwus 3 kuud. Lõpetajaile diploomid.
KIIRKIRJAKURSUS.
Kiirkirja õrasõppimine lihtsa ja eesti keelele kõige lähemate süsteemi järgi, mille aluseks on Stolze-Schrey süsteem. Praktiline õppewiis.
Algus teisipäewal, 26. sept. kell 8 õhtul.
Lähemaid teateid ja registreerimine ühingu büroos, Lai 1, telefon 437-15 äripäewiti kella 9 hommikul kuni kl. 9 õhtul.
Tuiwuga õppekawade ja tingimustega!

H.M.G.
Hamburgi
laadib 28./30. septembril
a-l. **„Pickhuben".**
Kaubaülesandeid wõtawad wastu
A. J. Trankmann & Ko.,
Pikk 49. Tel. 442-57 & 442-59.

Merejõudude baas ostab:
pintsleid (maalri-), mitmes., nimistu järgi ca. 260 tk.; wärwimaterjali, mitmes., nimistu järgi ca. 750 kg.; linoleumi pruuni (8 ja 6 mm) ca 60 ruutmtr.; päästeweste, korgipuust — ca. 80 tk.; lukkusid, rippuwaid, 45 kuni 75 mm. — ca. 130 tk.; harju, deki-, pika ja lühikese piiga, kokku ca. 350 tk.; harju, rooste puhast., terasest piiga, ca. 75 tk.; nööri, kanepist, tõrwamata, 12 n., ca. 200 kg.; soodat, kaltsineeritud, ca. 1500 kg.; puldankindaid — 300 paari; rauajae-lehti — 72 tosinat; raudplekki 2 kuni 5 mm. — umbes 2000 kg.; spiraalpuure 1 kuni 9 mm. — 560 tk.; smürgelriiet — 3500 lehte; sordirauda (kandiline) — 1700 kg.; sordirauda (ümmargune) — 1700 kg.; asbest-grafiit tihendust ¼" kuni 1" — 100 kg.; katlasinki — 500 kg.; walget waske — 520 kg.; woolist, puldan — 2¼" ø 300 mtr.; mootori süütekümlaid 18 mm ø — 120 tk.; Ringeriiti tahwlites — 110 kg.; Wortington-pump aurusurwele 11¼ atm., aurusilindrite ø 135—140 mm., weesilindrite ø 80—85 mm.: Lähemaid andmeid ostetawate esemete ja materjalide kohta saab merejõudude baasist, W. Patarei tän. 10, äripäewadel kl. 9—14. Tempelmaksustatud (1 kr.) pakkumised muretsemise hindadega franko baasi-ladu esitada merejõudude baasi kinnistes ümbrikkudes, hiljemalt 9. oktoobriks s. a.

Wilunud majawalitseja,
majaomanik, wõtab maju walitsemisele. Teat E. Willmann'ile Tallinnas, Kaarli pst. 11, tel. 453-53.

Pidud

Estonia teater

Teisipäewal, 26. septembril kell ½8 õhtul
6. korda
hariliikude hindadega
„Savoy ball"
Paul Abrahami operett 3 waat. Pääsetähed Kr. 2.50 kuni 30 s.

Keskнädalal, 27. septembril kell ½8 õhtul
10. korda
alandatud hindadega
„Salongis ja kongis"
Hugo Raudsepa komöödia 3 waatuses.
Külalisena kaastegew Johanna osas Els Waarman.
Pääsetähed Kr. 1 kuni 10 snt.

Neljapäewal, 28. septembril kell ½8 õhtul
7. korda
hariliikude hindadega
„Savoy ball"
P. Abrahami operett 3 waat. Pääset. Kr. 2.50 — 80 s.

Draamastuudio teatri ringreis.
„Neitsid lampidega",
Aug. Mälgu komöödia 4 waat.
Näitejuht — Karl Otto.
Dekoraat. — Josep Karell.
Tõrwas, teisip., 26. sept.
Walgas, kolmap., 27. sept.
Otepää, neljap., 28. sept.
Rõngus, reedel, 29. septembril.
Walgutas, laup., 30. sept.
Elwas, pühap., 1. oktoobril.
Tartus, esmasp., 2. oktoobril.
Kadrinas, kolmap., 4. okt.,
Rakweres, neljap., 5. okt.
Kundas, reedel, 6. okt.
Kohtla-Järwel, laup., 7. okt.
Konjus, pühap., 8. okt.
Algus kl. 20 (8 õhtul).

TOOLISTEATER
Teisipäewal, 26. septembril
13. korda
„Neitsid lampidega"
Aug. Mälgu komöödia 4 waat.
Neljapäewal, 28. septembril,
4. korda
„Tormi eel..."
Maksim Gorki näidend 3 waat.
Algus kell 8 õhtul.
Pääsmed 20—90 sendini.
Eelmüük iga päew kella 10—12 päewal ja etendusõhtuil kella 5 alates.

Reedel, 29. septembril
teatri waidlusõhtu
Aug. Mälgu komöödiast ja Andres Särewi lawastusest **„Neitsid lampidega".** Referendid: **Ed. Hubel** (lawastusest) ja **Märt Laarman** (teosest.)
Algus kell 8 õhtul.
Sissepääs waba kõigile wabatahtliku maksu eest.
Teatri liikumisjuhi Helmi Tohwelmani
kehatehnika tunnid
algawad 2. oktoobril. Ülesandmisi wõetakse wastu teatri büroos iga päew kella 6—7 õhtul.

KINO HELIOS
Wilmaseid päewi
5 7 9
Hiigelsuur spordi- ja laulueeskawa
„Suur wõlt"
Grandioosne spordisümfoonia, peaosas Brigitte Helm ja X tüdlauupidu.
„Fori" walgushelifilm.

Ü.E. N.Ü.
„Hõimla"
Pühawaimu tän. 7.
Laulukoori harjutused on igal esmaspäewal ja reedel kl. 8—10 härra Mändwere juhatusel. Koori täiendamiseks wõetakse wastu uusi lauljaid harjutuspäewadel. Juhatus.

Arstid

Dr. med. Wilms
Naha-, sugu- ja põtehaigused.
Kella 9—½11 ja 6—7 p. l., telef. 805-82. Wereproowid iga päew samuti elektrirawi.
Narwa mnt. 12

Wiru t. 1. (Demini maja)
Dr. H. SCHWARZ
Juukse-, naha-, põie- ja suguhaigused, elektrirawi.
10—12 ja 5—8; pühap. 10—12 Telefon 433-49.

Dr. J. Braschinsky
Mao-, soolte- ja ainetewahetuse haigused.
S. Roosiktantsi 15—4, telef. 467-80.
Kl. 10—12 ja 4—6.

Elan nüüd
Toom-Kuninga tän. 8.
Dr. H. Lill
Laste- ja sisehaigused.
Könet. 10—12 ja 4—½6, telef. 467-42.
Wõtan jälle haigeid wastu igal äripäewal kella 11—12 ja 5—7.

Dr. A. Oldekop
naistearst.
S. Karja 2, krt. 4; tel. 436-67

Dr. A. KOOK
Põie-, neeru-, naha- ja suguhaigused.
Könet. 9—11 ja 5—7.
Wene t. 8, krt. 3.
Wereproowide wõtmine

Elan nüüd
Girgensoni 5—3
Dr. Grasmansdorf
Sisehaigused.
Könet. kl. ½9—½10 ja ½6—7
Telef. 453-71.

Dr. E. Salzmann
tagasi tulnud.
Gonsiori t. 11—3, tel. 309-85.

Dr. I. Piiskop
Naha-, põie-, neeru- ja suguhaigused.
Harju tän. 26.
Wastuw kl ½3—½4 ja 5—7

Hambaarst
M. Kermann
Kuninga tän. 2—4.
Wastuwõtt kella 10—12 e. l. ja 4—7 p. l. Telef. 431-81.

Hambaarst
A. RUUS
S. Karja 18—24, Laenu Panga majas.
Wastuwõtt kl. 9—1 ja 4—6.

Masseerija
Emilie Leppik.
Kaupmehe 15—2, könet. kella 10—1 ja 4—6, telef. 460-32.

Ämmaemandad

Ämmaemand-masseerija
M. Ruubel
Sauna t. 8, krt. 4. Tel. 470-01
(Wiru ja W. Karja t. wahel).

Ämmaemand
Caroline Paju
Elan nüüd Suur Roosiktantsi 8-b, krt. 2, telef. 466-95.

Tunnid

Kliõpil., 6-a. prakt. annab
matemaatika
(algebra, geom., trigonom., analüüs), füüsika ja keemia tunde. Walmistab keskkoolide ja kolledžhi eksameile. Könet. igapäew 10—1 ja 3—6 Riguliste tän. 10—6.

Klaweritunde
antakse odawasti konserw programmi järgi. Harjutus wõimalik. Tulen ka koju. Könet. kl. 12—3 ja 4—6 Teraje tän. 7—10.

Dipl. muusikaõpetaja annab
klaweritunde,
ka koju käies. 2 tundi nädalas 5 kr. kuus. Kirj. „N.+K."

Tunnid

Wene ja saksa
keele tunnid, 20-aastane praktika. Õpetan 6 kuuga rääkima. Tulla äripäewil kl. 3—7 Lai tän. 24—1, hoowis.

25-a. preili
annab tunde
saksa, wene ja inglise keeles lastele ja täiskaswanuile. Wõib käia kodus tunde andmas ja koolieelsi lapsi õpetamas. Tulla Luise tän. 25—14 wõi teatada kirj. „Odaw ja wilunud".

Daam Peterburist annab inglise, saksa, prantsuse ja wene keele
tunde
mõõduka hinnaga. Poska tän. 11—1.

Saksa, prantsuse
ja wene keele tunde (kõne, gramm., lit.) annab wilun. dipl. õpetajanna. Kaupmehe t. 20—16, sissekäik hoowist.

Nõmme-Tallinn
Põhjalikku
klaweriõpetust
annab kauaaegse praktikaga noor daam, tuleb koju. Nõmme, Rahumäe, Palli 4, wõi kirjal. „Mõõdukas hind 6420".

Matemaatika
tunde annan alg- ja keskkooli kawa ulatuses. On üle 10-aastane praktika. Siimoni tän. 23—6, hoowimajas.

Klawerl- ja laulutunde
(itaalia meetodil, hingamistehnika, häälesead, ettelanne) annab **G. Grohmann,**
Süda tän. 2—4,
könet. kl. 1—2 ja ½5—5.

Õpetajanna,
kes kaua õpetanud klassis, annab saksa, prantsuse, inglise ja wene keele tunde. Wilmsi tän. 4—27.

Saksa keele
tunde (teooria ja praktika) annab wilunud, diplomiga õpetajanna. Tunneb ka wene keelt. Maneežhi 6—2, sisekäik tänawalt.

ALGEBRA,
trigonomeetria, analüüsi, **füüsika, keemia** jne. tunnid, eriti **kolledžhi eksamiteks** ja **järeleaitamiseks** (12-a. prakt., kuid odawasti). **Keutmani t. 16—2.**

---

30 senti
inglise keele tund koju käimisega. Soow. teat. sst. „4795".

Raamatupidamine
matem. ja keeled 15, 25, 50 s. tund. Tatari tän. 39—14.

Töötsimised

Noor majapidamiskooli lõpetanud
tütarlaps
palub tungiwalt mingit teenistust, on enne teeninud. Pal. kirj. sst. „Majapidamiskool 6384".

Noormees
soowib tööd ükskõik mis alal. Pal. teat. kirjal. sst. „Maameeš".

Wilunud
pesunaine
soowib päewiti tööd. Pal. teat. kirjal. sst. „Pesija 6428".

Riikad
prouad ja härrad!
Wõimaldage noorele, energilisele maatütarlapsele koht, kas lapse juure wõi perenaiseabiks, on kõigega rahul. Kirjad sst. „Surmani tänulik".

Korralik, wirk noor
tütarlaps
palub anda mingit teenistust, ei põlga ühtki tööd, räägib ka saksa keelt. Teat. sst. „Meeri".

Maalt tulnud aus, korralik
noor neiu
otsib teenistust, ei põlga ühtki tööd. Oskari tän. 9—2.

Maalt sõitnud
noor neiu
palub mingit teenistust wähese tasu eest, on ka linnas ennem teeninud, omab head soowitused Kirj. sst. „1251".

Teenija
otsib kohta, keedab iseseiswalt, tunneb kõiki töid, räägib wene keelt, soowikorral käib oma korterist. Siimoni tän. 25—2, teisel korral.

Noor usklik neiu palub
passikohta,
ei põlga töid, waremailt teenistuskohtadelt isiklikud soowitused. Teat. pal. sst. „Korralik 1212".

Korralik, aus, saksa keelt rääkija
neiu
kes tunneb majapidam., oskab keeta ja on wilunud õmblemises, wõib end teat. Rataskaewu 2, käsitööärisse.

Korralik, aus
teenija
soowib kohta, tunnistused ja soowitused olemas, mõistab teha kõiki ettetulewaid töid. Pal. teat. sst. „Alli".

16-a. korralik tütarlaps
palub kohta
ükskõik mis töö alale, rahul kõigega. Kirjad sst. „Maimu 25".

Wene neiu
soowib teenijaks, wõib käia ka oma korterist, oskab keeta ja pesu pesta, armastab lapsi, omab isikl. soowituse. Pal. teat. kirjal. sst. „Nr. 6410".

Korralik neiu
soowib passikohta. Teat. sst. „35, Maakri".

Kojamehekohta
soowib korralik leskmaine pojaga. Sealsamas wilunud ükstiteenija soowib kohta, wõib olla passikoht. Uus Maailma tän. 7—7 wõi kirj. sst. „Nr. 777+6418".

Härrad tislerid!
Wõimaldage 25-a. Saaremaa noormehele wanema õpilase koht ameti edasiõppimiseks, on ennem olnud. Kirj. sst. „Nr. 375 + 6439".

Neiu
soowib kohta maale wõi linna, wõib ka passikoht olla wõi päewiti, omab tunnistused. Teat. kirjal. sst. „A. J. 6441".

Maalt tulnud keskealine neiu
otsib kohta
ükstiteenijaks, oskab keeta ja teeb kõik ettetulewad tööd, omab tunnistused. Teat. kirjal. sst. „30—31".

Otsin kohta
õmbleja juure, töötan ka trikoomasinal. Teat. sst. „Õmbleja 6444".

Wilunud õmbleja
otsib tööd töökotta, wõib ka koju õmblema tulla. Teat. kirj. sst. „Kiire — korralik 6477".

Palun wõimaldage
koht ükstiteenijaks, passijaks wõi ükskõik mis, olemas head soowitused ja tunnistused, wõib olla ka ärasõiduks. Kirj sst. „Aus teenija 29".

Korralik, energiline
noormees
palub wõimaldada mingi teenistuse äriše, keniori, kartu wõi mujale. Omab kaheksaliigi autojuhi [illegible] Teat. kirj. sst. „B. K. 6471".

Täiesti korralik
maateniu
otsib mingijuure teenistust, oskab keeta, on ennem teeninud perekonnas. Kirj ja ettekandjana. Pal. sst. „Korralik teenija 6459".

Noor kena preili soowib
ettekandjaks
paremasse kohwikusse. Walitsen kohalikke keeli. Kirjal. sst. „Nr. 4741".

Tulutoov,

monopolisti seisukorras töötav ettevõte vajab ekspordi arendamiseks kuni **Kr. 30.000** lisakapitali. Koostöötam. võimalik. Pakk. saata slt. ‚nr.6378'

Patendi nr. 1118

„Jalawäe pommipilduja"
omanik soowib ühendust töösturitega patendi kasutamiseks müümiseks wõi litsentsi andmiseks. Teateid annab dipl. ins., A. TIRMANN Estonia pst. 27—3. Tallinnas.

Huwitaw kuukiri
„Laste Rõõm"
on lastele armsam ajawiide

Korralik
maanoormees
palub tööd ükskõik mis alal, õpipoisiks wõi maale sulaseks. Kaubelda Wäike Ameerika tän. 34—12.

Kütsepad,
wõimaldage koht käealuseks weštitööle, olen olnud käealune rätsepa juures. Pal. teat. kirj. sst. „Käealune 6419".

Täiesti palgata
ainult priiülalpidamise ja korteri eest soowib ükskõik millist tööd kõigiti aus energiline proua (end. majap.-õpetaja) 4-a. tütarlapsega. Abiellumist ja seiklust otsijad loobugu. Wast. sst. „Raskustesse sattunule".

Palun,
wõimaldage noorele ausale neiule teenijakoht, keedab iseseiswalt, peseb pesu, teeb kõik majatöö iseseiswalt. Pal. teat. kirj. sst. „Tööarmastaja 6485"

Kena wälimusega
noor preili
oleks meeleldi perenaiseks üksikule wõi lasketa perekonnas. Wõib ka olla ettekandjaks söögisaali wõi restorani. Pal. tõised kirjad ja täpsed andmed sst. „Kirjad kuni 27. sept."

Korralik üksik naine, wilunud pudelipesija,
soowib kohta
wõi ükskõik mis tööd. Jääb lootma. Pal. teat. kirjal. sst. „Pudelipesija".

Üksik naine
soowib maale
iseseiswaks perenaiseks, tunneb hästi talumajapidamist ja karjatalitust. Rüütli tän. 12—1.

Oilunud lokkija
otsib kohta, tunneb elektrilokke, wesilaineid, manitüüri, kulmude-ripsmete ja juuste wärwimist ja parukate tegemist, walitseb kolme kohalikku keelt. Kirjad sst. „Kindel palk 5863"

Wõimaldage
korralikule Saaremaa neiule mingi teenistus, kõigega rahul, on lastearmastaja, wõib käia oma korterist. Kirj. sst. „Koolas 6500".

Aus teenija
palub kohta, tunneb majapidamist, [illegible] tunnistus. Kirjal. sst. „Teenistus 650[illegible]".

Juukselõikaja
tunnistusega ja kaaslase [illegible] mõlemas töös [illegible]. Teat. kirj. sst. „2+5".

Linna lähedale talu wõi saada korralik
tööpoisi,
kes tunneb hästi kõik aiapuutööd. Kaubelda Pe sts. 10—12 S. Tartu mnt. 1 hoowis (Hollandi seemnetel.).

Restoranis ja söögim. teeninud
aus neiu
soowib kohta ükskõik mis. Teat. sst. „Töökas 6[illegible]".

Neiu palub
õmbleja juure käealuseks, on töötanud kleitide ja mantlite alal. Pal. teat. kirj. sst. „Nr. 338".

Huwitaw kuukiri
„Laste Rõõm"
on lastele armsam ajawiide

Raamatuköitetarbeid
moleskiini, lastingut, kalinguri, waharliet, kapitaalpaela, aktiniitti, schagrääni pabereid, kaane- ja eeskaanepabereid ilusates wärwides ja moodsates mustrites ostate kasulikel tingimusil
„Päewalehe" raamatukaupl.
Suur Karja tänaw 23, könetraat 446-11, Pikk tänaw 2, könetraat 434-94.

„PAEWALEHE"
TRÜKIKODA
ON SUUREM JA TÄIELISEM TÖÖSTUS SEL ALAL EESTIS. OMA MOODSAMA SISSESEADE TÕTTU ON MEIL WÕIMALUS WALMISTADA MAITSERIKKALT JA ODAWASTI KÕIKSUGU TRÜKITÖID. WÕISTLEB JULGESTI PAREMATE WÄLISMAA TÖÖDEGA.
TALLINN, PIKK TÄNAW 2.
TELEFONI NR. ~ NR.
TRÜKIKOJA KONTOR . . 437-08
LITOGRAAFIAOSAKOND 454-68
TALLINNA EESTI KIRJ.-ÜHISUS.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükk.